

**Zwezi-Kərisə suywáŋú sagı tə,
Likə
nə púpúnı
Likə sagı tə yuu wa sugu**

Lìù tə, v nə púpúnı sagı kv tə

Likə nan dwíı don yofwamınan wa, tə mù də Matıə də Marəkə də Zwan ba dwíı tə yofwamınan tə nə tà nədu. Likə tətə tà Zwifə, v ga jı *Kərisə lıù. Kv nə twá nətu tə, ba nə kàrı wá də v ləzwənyiri tə nə yı nətu, v yı lıù tə, v nə pıà yənu. Yá v ga swə yıən tə nə tun, tə le. Nə zén nə yéə də, v yı dımuturu.

Lıà tə duən tə, ba nə púpúnı suywáŋán tə, yà yı lıà tə, ba nə nı tə yıən tə də ba yıá. Likə mù yà wà tə nı də v yıá. U yı v bwe tə yıən tə nεε nə zəni zəni, lıà tə con, ba nə nı tə də ba yıá. U sónı nətu, ba nə lırı Zwezi tə də yoo.

U mù də *tuntunu Polə ken duən, ba va bwálá, máŋá tə wa, Polə nə vəli, sə v swın suywáŋú tə, v bırı lıà tə, ba nə tà *Zwifə-ba nə.

Likə púpúnı saga bələ. U sagı tə don yı suywáŋú sagı kv tə, kv don tə də yı tuntuna tıtınan sagı tə.

Lıà tə nə, Likə nə púpúnı

Likə yı v pıà, v swın Zwezi suywáŋú tə, v bırı lıà tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba tə. Ba lıà təntə swın *Gərekə-ba sugu, ba ga tələ *Yızərayelə luv nii wa. U gwin Zwifə-ba səràn tə, tə dèń niun nə

cà, dè Zwifè-ba yofwamunan tɛ, ba nè yèrì, ɔ biri ba. Yá kɔ dán pɪn là tɛ, ba nè tà Zwifè-ba lɔɔ mama wa wàá ba lwarɪ dɛ, Zwezi yɪ liù tɛ, ɔ nè jon ba.

Sagɪ tɛ wa svɔv

Likè biri dɛ, Zwezi yɪ liù tɛ, ɔ jonɔ là ba cuna wa, ɔ ga yɪ *Yuu-Tiu. Zwezi swè là tɛ, ba nè muɲɔ ba: Kɔ mù nè yɪ cuna là, dɛ bìsíná dɛ zɔra dɛ yayɪŋa.

Likè biri ɔ sagɪ tɛ nɛtɛn

(Marəkə 1.1; Tɔtvnan 1.1-3)

¹⁻³ À yáá tíú Teofilè, yìèn tɛ, tɛ nè tun nè pwərə wa, là zɛnzɛn dédɛn, sɛ ba púpúní tɛ, ba tún. Ba tún yìèn tɛntɛ, ndɛ tɛ tián tɛ nè nɪ tɛ, kɔ máná tɛ wa, tɛ nè tun. Kɔ ga ya ba yuu zɪlɪ, sɛ ba swìn Yɪ svɔv tɛ. Mɛ kɔ mù nè pɪn, kɔ nè yí à dɛ, à dɛ ma bwe zɛni yìèn tɛ yuu wa, tɛ nè tun, kɔ máná tɛ nè. Yá kɔ ya ziɛn, kɔ pa à mù nè, sɛ à púpúní tɛ à pa aba, ndɛ kɔ nè zɪɪ nɛtɛ. ⁴ À fwa kɔ nɛtɛ tɛ, sɛ n ma wàní n lwarɪ kàrà tɛ cígá tɛ, n nè nɪ tɛ.

Malika swìn Zwan-Batisè lɔrv tɛ yoo

⁵ Máná tɛ wa, *Erodè nè yɪ Zwide nagwanaa tɛ wa pìú, Yɪ *jonwanɔ don yà yɪ lá, ba ma bonɔ Zakari. Ʋ dɛ yɪ Abɪa púlí tɛ wa Yɪ jonwanɔ don. Ʋ kan yɪrɪ nè Elizabetɛ. Ʋ ya *Aron Yɪ jonwanɔ nɛkwɪa dwíí tɛ wa bùá. ⁶ Ba mɛ bɛlɛ yà yɪ cígá tián Yɪ yáá con, ba ga zɪlí yìèn tɛ mama, Yɪ nè nè pɪn ɔ *nii tɛ yuu wa zɛni. Ba ba yoo jɛ, ba nè wá caga ba nii nè kɔ yɪrɪ. ⁷ Elizabetɛ yà yɪ

kadɪŋɔ. Ku mù nè pɪn, ba yà ba biù jə, yá ba mɛ bələ tə də ga kwɪn.

⁸ Dɪn don nə, ku yà twi ku yí Zakari dwíí púlí tə, sə ba tɔn Yɪ tɔtɔŋɪ tə. Ku mù nè pɪn, Zakari yà wulə *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, ɔ fwa ku tɔtɔŋɪ tə, ⁹ ndə ku nə yɪ Yɪ jonwana tə yofwamɪɔ nə. Ku tɔa Zakari yuu wa, sə ɔ zɔ bwálí tə wa, ku nə yɪ Yɪ nyiən nə, ɔ sɔrɪ tɪrəlɪ ɔ pa Yɪ nə. ¹⁰ Mánǎ tə wa, ɔ nə wulə ɔ sɔrɪ tɪrəlɪ tə, lalɔ tə mama yà zɪga kàrá wa, ba jùnì Yɪ.

¹¹ *Yuu-Tiu *malɪka twi, ka nan Zakari nə. Ka twi ka zɪga *jonɪ kúrí tə jɪzən nə. ¹² Mánǎ tə, Zakari nə nɪ ka, ɔ bɪcɪn dɪŋɪ, ɔ ga zəzəgə. ¹³ Yá malɪka tə dǎn swìn ɔ con, ka wú: «Dǎn ká pa fən ja mú, Zakari. Yɪ nì n yɪlori tə: N kan Elizabetə wá lɔrɪ bibɛɛ ɔ pa mú, n ga wá kə ɔ yɪrɪ Zwan. ¹⁴ U wá yà pupwən nəfarɔ, ɔ pa mú. Yá là zənzən də ga wá jwɛ ɔ lɔrɪ tə yɪrɪ. ¹⁵ U wá yà ləzwənfarɔ Yuu-Tiu yáá nə. U bá nyɔ divɛn, nə à yèə swana yiri mama. U wá sú də Yɪ-*Siŋu tə, də ɔ tə wulə ɔ nuu pùə wa. ¹⁶ U wá van *Yɪzərayɛlə là zənzən, ɔ ja bà Yuu-Tiu tə con, ɔ nə yɪ ba Yɪ. ¹⁷ U tətə nə wá va ɔ tiàn nə, Yɪ yáá nə, də Yɪ-Siŋu diàn tə, tə nə yɪ də Yɪ nii *sùsùnù Eli. U wá pa nyɪna də bia kə duən nə. U wá ja ba tə, ba nə vɪ nii, ɔ ja bà cígá tiàn tə, ba nə jə wɔbɔŋa con. U wá tanɪ là tə, ɔ pa ba ma diàn Yuu-Tiu».

¹⁸ Zakari dǎn ma swìn malɪka tə con, ɔ wú: «À wá twá nətə à ma lwarɪ də, ku yɪ cígá? À də à kan mama nə kwɪn». ¹⁹ Malɪka tə ma le wá, ka wú: «À yɪrɪ nə ya Gabəriyelə. À mù nè wulə Yɪ

yáá nè, à tunja à pin wá. U tun nè, sè à swìn n con, sè à ga pa mú soywánú ku tē. ²⁰ Yá n wà à sùràn tē cígá pin, tē nii ga wá sú, dē tē mánjá nè yí. Mē ku mù nè pin, nēn n wá jì bēru, n bá wàní n swìn, ku ja va dūn tē, tē yìèn tē nii nè wá sú».

²¹ Ku mánjá tēntē wa, ku gwárí laluv tē, ku yà nè dànì Zakari kàrá wa, v dánú tē yiri Yui diè tē wa. ²² Yá v nè nan mánjá tē wa, v yà kùv wàrì dē ba v swìn. Lià tē dān ma lwarì dē, ku ya v ni won, ku nè nan Yui, Yui diè tē wa. U jìàn nè, v ma swìn ba con, v nii ga dēhè.

²³ Zakari dān tun Yui diè tē wa v zwèe, v pìi v va v sàñ. ²⁴ Ku nè twi ku bà, ku dānì kwa nè, v kan Elizabetē jin pùé, yá v dān yi diè wa cànì bonu. Ku mánjá tē wa, v swìn v tiàn con, v wú: ²⁵ «Nēn ku tē, Yuu-Tiu nè pià, sē v fwa v pa nè: Síún nè v pià, sē v li nè, ku tē wa, ku nè yi nè kana cavira lià yáá con».

Malika swìn Zwezi luv tē yoo
(Matì 1.18-23)

²⁶ Elizabetē pùé tē janv cànì bardv mánjá wa, Yui tun *malika Gabēriyelē Galile nagwanaa tiv don nè, ba nè bojē <*Nazaretē>. ²⁷ U tun wá kacun don con, v tē nè yèrì bēe, v yiri nè yi Mari. U yi Zwuzefē bwálú, v nè pià, sē v swe. Zwuzefē tē nan piú *Davidē dwíi tē wa.

²⁸ Malika tē yí, ka swìn Mari con, ka wú: «Ya pupwēn wa, Yui fwa pubwanv n yira. *Yuu-Tiu wulē dē mú». ²⁹ Tē yìèn tē wōwalì Mari zēnzēn, v ga bwe v tiàn yoo tē, ku mù jūnv tēntē nè pià ku swìn v con. ³⁰ Malika tē dān swìn v con,

ka wú: «Mari, dàn ká pa fən ja mú. Yıı fwa pubwanu n yıra. ³¹ Nèń n wá ja pùé, n ga wá lura biú, n wá kə v yıı Zwezi. ³² U wá yà ləzwənfaru, ba ga wá bon wá <Yıı tə, v nə wulə tə me yuu wa, biú>. Yuu-Tiu Yıı wá pa v jì pìú, ndə v nıbeə Davidə nə. ³³ Yá v ga wá tıı də pàrì *Yıızerayelə là tə yuu wa máńá mama. U pàrì tə bá zwèe də mama».

³⁴ Mari ma swın malıka tə con, v wú: «Kv nətı tə ya kv wá zıı nətə, sə à nə yèrì beə?» ³⁵ Malıka tə ma le Mari, ka wú: «Yıı-*Sıııu tə wá bà n yuu wa. Yá Yıı tə, v nə wulə tə me yuu wa, dıàn tə wá pú n yuu nə, ndə ywárí nə. Mə kv mù nə wá pa bisımaa tə, n nə wá lura tə, ya Yıı nə tı, ba ga wá bon wá Yıı-Bıı. ³⁶ Elizabetə, v nə yı n dwıı tíú, də wá lura biú tə don, də v kazıı tə mama. Ba yà wú, v wàrì biú v lıı, yá síún nə, v wulə v pùé cànı bardı wa. ³⁷ Won təlél, Yıı nə wàrì v fwa». ³⁸ Mari dán ma swın, v wú: «Nèń à yı Yıı-Tıı tutınbıa, sə kv fwa nətı, ndə n nə swın kv». Malıka tə dán ma kèen ka yá wá.

Mari vəli, sə v na Elizabetə

³⁹ Kv kwa nə, Mari bıbarı, v zàn v zv cwəŋə, v ma vələ lala tıı don nə, kv nə wulə Zwıde nagwanaa vàn tə con, kv nə jə pəen tə. ⁴⁰ U vəli v yı, v zv Zakarı dıè wa, v jıı v kan Elizabetə. ⁴¹ Máńá tə wa, Elizabetə nə nı Mari júnà tə, Elizabetə bisımaa tə lulugu v pùé wa. Elizabetə ga sú də Yıı-*Sıııu tə, ⁴² v bubwı v kə yı nə, v ga wú: «Yıı fwa zəni n yıra, n duən kana wa. Yıı wá fwa zəni n bisımaa tə yıra, n nə wá lura! ⁴³ À mù də nə yı wàà, *Yıı-Tıı nuu ma bà à sán?»

44 Nèh máná tə, à nè nì n jùnà tə, à bisımaa tə lulugu də pupwən à pùé wa. 45 N pın cígá kú tə, nè Yuu-Tiu nè pın, ba swìn n con də, kú nii tə wà sú. Kú mù nè pın, n yı pupwən tíú».

Mari b̀̀à Yı nə

46 Mari d̀̀n ma swìn, v wú:

«À bwı *Yuu-Tiu nə. 47 À pùé poli, Yı nə jon nə à cuna tə wa yıı. 48 Yı b̀̀n à də nyiən don yoo, ndə v tutunbua nə. Cígá, síún d̀̀n nə, luv læzwənə dwíı mama wá swìn də, à mù yı pupwən tíú. 49 Yı tə, v nə wulə tə me yuu wa, fwa yìèn, tə nə zìèn zəni, v pa nə. U yıı zìèn, kú ba don ja. 50 U wá dəri là tə nə zìlí wá yinəgə zənzən, máná də máná, kú nè ba zwèe. 51 U tun yìèn nəfaran, v ma bıı v d̀̀n tə. U dııı læzoni tə, ba nə jə fwiə, ba dəri ba jén duən yáá nə. 52 U zìn pèegá tə nə jə d̀̀n, ba padaran yuu v dı, v ga zìn ba tə, ba nə mun ba t̀̀n, v kə yı nə. 53 U pın wiən zənzən, ba tə nə, ba nə ba jə ba dé. U pın, jıjə t̀̀n pıı ba vıı də jıkırıke. 54 U twı, sə v san *Yızerayelə là nə, ba nə yı v tutunbua. U líı máná mama, sə v dəri ba yinəgə zənzən. 55 U kàn nii nè nıbara-ba con də, kú wá yà nətı máná mama. U kàn kú mù nii təntə, v pa *Aberahamə də v dwíı nə».

56 Mari fwa ndə c̀̀nı batwa nə Elizabetə con. Kú kwa nə, v ma pıı, v va v s̀̀nı.

Zwan-Batisə lırv tə yoo

(Likè 1.13-17; 2.25-32; 3.4-9)

⁵⁷ Elizabetə lɔrv máná nə yí, ɔ twi ɔ bà, ɔ lɔrv bibɛɛ. ⁵⁸ Elizabetə yɪra lià də ɔ dwíí tián nì də, *Yuu-Tiu dəri ɔ yinəgə zənzən. Ba də pùé dǎn ma poli də wá, kɔ yoo tə yɪri.

⁵⁹ Ba *gɔŋi bìsìná tə, ɔ dian nana diɪn nə. Kɔ máná tə wa, ba yà pià, sə ba pa wá ɔ nyina Zakari yɪri. ⁶⁰ Ʋ nuu dǎn ma swìn, ɔ wú: «Ʋn ɔn! À wà sèe. Ʋ yɪri wá yà Zwan». ⁶¹ Ba ma swìn ɔ con, ba wú: «Liù mama tǎlé n dwíí tə wa, ɔ nə jə kɔ mù yɪri tǎntə». ⁶² Ba dǎn ma bwe ɔ nyina də jìàn, sə ba jón, bɛɛɛ yɪri nə ɔ wá pa ɔ biù tə nə. ⁶³ Zakari ma lòrì ba, sə ba pa wá púpúnú daborubiə, ɔ dǎn ma púpúní kɔ yuu wa, ɔ wú: «Ʋ yɪri nə yɪ Zwan». Kɔ gwárí ba mama míámíán. ⁶⁴ Kɔ máná tə wa, Zakari nii kúò pórí, kɔ wáá yìèn kúò swìn. Ʋ sùrí ɔ nii ɔ kə yɪ nə, ɔ ma bwɪ Yɪ nə.

⁶⁵ Kɔ diǵà lià tə mama yuu, ba nə bwələ lá. Zwide nagwanaa pɛɛn yuu lià tə mama yà swìn tə mù yìèn tǎntə yoo. ⁶⁶ Ba tə mɛ, ba nə nǎn tə yìèn tǎntə yà dwɪ tə yoo, ba ga bwe ba tiàn, ba wú: «Kɔ bisɪmaa tǎntə dǎn wá yà nǎtə?» Yɪ diàn tə cíǵá yà wulə də wá.

Zakari bɔ̀à Yɪ nə

⁶⁷ Yɪ-*Siŋu tə súé bisɪmaa tə nyina Zakari, kɔ pa ɔ swìn Yɪ nii sòràn tə tə, ɔ wú:

⁶⁸ «À wá bu *Yizərayelə lià *Yuu-Tiu Yɪ tə nə. Yɪ ywǎn ba yuu, ɔ ga yè ba ɔ jon. ⁶⁹ Ʋ tun liù, sə ɔ li nəba nə yoo wa míámíán. Kɔ mù liù tə, ɔ nə wá li nəba nə yoo tə wa, yɪ ɔ nan ɔ tǔtǔnù pìú *Davidə dwíí

tə wa, ⁷⁰ ndə v nə twá v nii *sùsùnà tə nə, v ma swìn, ku mánjá nə ba yigə. ⁷¹ U yà kàn nii də, v wá li nəba nə dɔŋa də lià tə, ba nə culi nəba, juŋ wa. ⁷² Yu lií v *nimarv tə yoo. U dəri nə nɪbara tə yinəgə zənzən. ⁷³ Yu fwa ku nətɔ, v yà nə dùè də nə nɪbɛɛ *Abərahəmə də, ⁷⁴⁻⁷⁵ v wá jon nəba nə dɔŋa tə diàn juŋ yiri. Ku nətɔ nə wá wàní nə bu v nə də zilé. Ku nətɔ tə, sə nə ma wàní nə yà lià tə, nə nə yi Yu nə ti, nə ga tə yi cígá tián Yu yáá con, diun mama, nə mu tə wa. ⁷⁶ N mù con nə, à biú, n wá va Yuu-Tiu yáá con nə, sə n ma kwɛn v cwəŋə. Ku mù nə pɪn, ba wá bon mú Yu tə, v nə wulə tə mɛ yuu wa, nii *sùsùnù. ⁷⁷ Yá n mù, à biú, n wá biri Yu lià tə də, Yu wá jon ba ba cuna wa v ga kwɛn tə, v li v mù də ba pwərə wa. ⁷⁸ Nə Yu tə swə nəba zənzən, v ga dəri nə yinəgə zənzən. U wá pa poni nan yi, ku pɪpɪlɪ nə yuu con ndə yɪcav nə pɛn. ⁷⁹ Poni tə wá san ba tə nə wulə yɪkunu wa, də ba tə nə wulə tiən fən wa. Ku mù poni tə nə wá kə nəba cwəŋə tə wa, ku nə jə bɪcən sié».

⁸⁰ Bisumaa tə bori, yá v pubuŋa də ga daŋa ku súrí lá. U yi kasɔɔ lanworu wa, ku ja va diun tə, v nə biri v tiən Yɪzərayɛlə lià tə yáá con.

2

*Mari lɔri v biú Zwezi
(Matíə 1.18-25)*

¹ Ku máǵá tǝntǝ wa, pafarv Ogisǝtǝ pvn nii, sǝ ba gǝlá v luv lǝzoni tǝ mama. ² Ku mù tǝntǝn lagala tǝ fwa, dǝ Kirinisǝ nǝ ya Siri nagwanaa tǝ yǎá tíú, pìú nǝfarv tǝ nǝ li v tún. ³ Lǝà tǝ mama vǝli, ba pǝpǝnǝ ba tǝàn ba dǝkuu bwǎlí nǝ.

⁴⁻⁵ Zwǝzǝfǝ dǝ nan *Nazaretǝ nǝ, kv nǝ wulǝ Galile nagwanaa wa, v va Zwide nagwanaa tǝ wa, pìú *Davidǝ tiv, ba nǝ bonǝ <Betǝlǝhemǝ>, v dǝ v bwǎlú Mari. Ba vǝli lá, Zwǝzǝfǝ nǝ yv Davidǝ nǝú tǝ yv. Mari tǝ, v nǝ pǝà, sǝ v swe Zwǝzǝfǝ nǝ, tǝ pǝú yí. V dǝ Zwǝzǝfǝ vǝli lá, sǝ ba pǝpǝnǝ ba tǝàn. ⁶ Máǵá tǝ wa, ba nǝ wulǝ Betǝlǝhemǝ nǝ, v biú tǝ luv yí. ⁷ Mari luv bibǝ, v kacari biú. Vǝrǝ dii tǝ mama yǎ sú. Ku mù nǝ pvn, Mari baa v biú dǝ ganan, v ga tǝ wǎ v tún vǎná kurǝbori wa.

Malika nan lià nǝ cǝ vǎná nǝ

⁸ Ku mù nagwanaa tǝntǝ tǝtǝ wa, payvra yǎ cǝ ba vǎná nǝ titvn nǝ, gav wa. ⁹ *Yuu-Tiu *malika twi, ka nan ba nǝ. Yǎ Yv poni tǝ pvi ba kv kivari, fǝn ga zv ba zǝnzǝn. ¹⁰ Yǎ malika tǝ svvn ba con, ka wú: «Á dànà kǎ pa fǝn ja aba. Á ja svyváǵú à bà, sǝ à pa aba, kv nǝ wǎ poli *Yizǝrayǝlǝ lià mǝ pwí zǝnzǝn: ¹¹ Titvn kv tǝ nǝ, ba luv liú tǝ, v nǝ wǎ jon aba á cǝna wa, pìú *Davidǝ tiv wa. V mù nǝ yv *Kǝrisǝ, v nǝ yv Yuu-Tiu. ¹² Á nǝǵǝ nǝtv tǝ, á nǝ wǎ twǎ, á ma lvarv wǎ: Á wǎ na bisiná, ba nǝ baa wǎ dǝ ganan, ba tún wǎ vǎná kurǝbori wa».

¹³ Naa nǝdv, malike kapvv nan Yv sǎn, tǝ bà tǝ sǝrǝi ka tǝ nǝ, tǝ bvi Yv nǝ, tǝ wú:

14 «Dun wulə Yu con, v nə wulə v *sàñ nə, v bican sié tə wá yà tia yuu wa ləzoni tə, v mù Yu nə swə, pwərə wa».

Lìa tə nə cì vana tə nə vəli Betələhemə

15 Máná tə wa, *malike tə nə pìi tə dì Yu *sàñ nə, payıra tə swìn duən con, ba wú: «Nə dàñ vələ nə yí Betələhemə nə. Ku mə, sə nə na ku tə nə tun lá nə, ku tə *Yuu-Tiu nə pın nə yəni tə».

16 Ba twi lala ba yí lá, ba na Mari də Zwɔzefə də bisìná tə. Bisìná tə tégé vana kurebori tə wa. 17 Ba nə ni bisìná tə, ba tún ku tə mama, malika tə nə swìn ba con, ku bisìná tə yuu wa.

18 Ku gwári ba tə mama, ba nə ni ku tə, payıra tə nə swìn ba con. 19 U mù Mari də jin tə yìèn təntə mama v waa con, v ga buja tə nə də v waa mama. 20 Ku kwa nə, payıra tə pìi ba vırı də ba bwı Yu nə, ba ga pın wá dun tə tə mama yırı, ba nə ni ba ga na. Ba bwı v nə, yìèn tə mama nə fwa nətɔ, ndə malika tə nə swìn ba con, tə yırı.

Ba pın bisìná tə yırı Zwezi

21 Bisìná tə lɔrı dian nana dun nə, ba *gonji wá, ba ga kə v yırı Zwezi. Mə ku yırı təntə *malika tə bırı də, v nuu tə wà v pùé jin.

Ba ja Zwezi, ba va Zwifə-ba Yu diè wa

22 Ku kwa nə, máná yí, sə Mari də twá ku tə nə, Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, nə bırı, sə ku fwa kan nə lɔrı kwa nə. Zwɔzefə də Mari dàñ ma ti bisımaa tə, ba ja va *Zwerizalemə nə, sə ba pa wá *Yuu-Tiu Yu nə. 23 Ku yı ndə ku nə púpúní Yuu-Tiu nii tə wa nətɔ, ku wú: «Lìù mama cárí bisıma bara yı, ba wá tún vàn nə, sə v ya Yu cıı

nə tɪ». ²⁴ Ba də fwa kɔ *jonji tə, ndə Yuu-Tiu nii tə nə pɪà nətɔ. Kɔ yɪ kɔ fwa də gunponi bələ, nə à yèó nasara gunpobii bələ.

*Simeyon b̀̀à Yɪ nə
(1 Piyerə 1.11)*

²⁵ Bɛɛ don yà wulə *Zwerizalemə wa, ba ma bonə Simeyon. Kɔ bɛɛ təntə yà yɪ cígá tíú Yɪ yáá con, ɔ twá Yɪ cwəŋə tə zəni, ɔ yà ga d̀̀ǹ̀ liù tə, ɔ nə wá z̀̀r̀̀ *Yɪzərayelə lià tə bɪcanɪ. Yɪ-*Siŋu tə yà wulə də Simeyon. ²⁶ Kɔ yà pɪn, ɔ yəni də, ɔ bá tɪ, də ɔ nə wà *Kərisə nɪ də ɔ yíá. Kərisə tə, *Yuu-Tiu nə kúru, sə ɔ tun.

²⁷ Yɪ-Siŋu tə nə pɪn, Simeyon lwarɪ də, ɔ mɛ, sə ɔ va *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa. Máná tə, Zwezi nuu də ɔ nyɪna tə nə ja ba bisɪmaa tə, ba ja b̀̀, sə ba ma fwa kɔ tə, Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, nə pɪà. ²⁸ Simeyon tì wá, ɔ kə ɔ nyɪnɪ nə, ɔ ga pa dun Yɪ nə, ɔ wú:

²⁹⁻³⁰ «Síún nə, kɔ tə Yɪ nə swɪn də, kɔ wá tun tə jigə: Yuu-Tiu, à nɪ liù tə, n nə tun, sə ɔ jon lià ba cuna wa, də à tətə yíá. Kɔ m̀̀ yɪrɪ nə, n d̀̀ǹ̀ wáá n t̀̀t̀̀ǹ̀ tə n yá, sə ɔ tɪ də bɪcan sí. ³¹ N tanɪ liù təntə lɔɔ ləzoni mɛ yíá yuu. ³² Kɔ liù təntə yɪ ndə poni nə, kɔ nə wá pa lɔɔ dwíé tə mama yəni mú. Kɔ ga wá pa dun Yɪzərayelə lià tə nə, ba nə yɪ n m̀̀ lià».

³³ Simeyon yìèn tə, ɔ nə swɪn Zwezi yuu wa, yà gwárí Zwezi nuu də ɔ nyɪna zənzən. ³⁴ Simeyon l̀̀r̀̀ Yɪ, sə ɔ fwa zəni Zwezi də ɔ nuu də ɔ nyɪna yuu wa. ɔ swɪn Zwezi nuu Mari con, ɔ wú: «Yɪ kúru bisɪmaa ka tə, sə ɔ twá ɔ nə, ɔ ma b̀̀r̀̀

Yizərayelə luv lià zənzən bərə, v ga sèe ba duən də zənzən. U wá yà liù tə, v nə wá bırı də, Yı tɔŋa v pın ləzoni nə, yá ba ga vı wá. Bisımaa tə wá pa pubuŋı, tə nə wulə waa, nan poni nə. ³⁵ Yá n m̀, biú tə nuu, n wá na càn. Tə càn tə wá c̀g̀ n bıcan míámíán, ndə lagıri s̀ú nə póri won nə. U wá pa lià zənzən swın ku tə, ku cígá nə wulə ba waa».

Anə, Yı nii svsɔnkana, b̀à Yı nə

³⁶ Yı nii *svsɔnkana don, v yırı nə yı Anə, də yı *Zwifə-ba Yı *d̀è wa. U yı Fanuwelə b̀á, Azərə dwíı dəkuu tə wa. U bına yà dáá. U swe v kacıun máŋá wa, yá bına barpe nii nə, v barı tə tıga v yá wá. ³⁷ U yà kúè ba barı jə. U bına d̀án yà dáá, v yà jə bına sapwıııa də banıa. U yáá va v wulə Yı d̀è tə wa, tıtın də yıcau, v ma tɔŋa Yı tutuŋı tə. U vwe v nii, v ga j̀ǹı Yı.

³⁸ Anə də nə twı, v zu Zwifə-ba Yı d̀è tə wa, də Zwezi də v nuu də v nyına wulə lá, v də wulə v pın dun Yı nə. U d̀án swın bıımaa tə yoo lià tə mama con, ba yà nə d̀anı, sə Yı yè *Yizərayelə lià v jon.

Zwɔzefə-ba pıı ba va Nazaretə

³⁹ Máŋá tə wa, Zwezi nuu də v nyına tə nə tun ku tə mama, *Yuu-Tıu Yı *nıı tə nə pıà tə, ba d̀án pıı, ba ja wá, ba va ba tıv *Nazaretə, ku nə wulə Galile nagwanaa tə wa. ⁴⁰ Bisımaa tə bori, v wubɔŋa ga s̀rí. U yà jə wubɔŋa zənzən, yá Yı ga fwa v pubwanv tə v yıra.

Zwezi wulə Zwifə-ba Yı d̀è tə wa

⁴¹ Bɪnɪ mama Zwezi nuu də ʋ nyɪna yàá va, ba dé *Pakə cànà tə *Zwerizalemə wa. ⁴² Máná tə wa, Zwezi nə jə bɪna fugə bələ, ʋ nyɪna-ba jɪn wá, ba ja kə lá, ba va cànà təntə, kʋ nə yɪ ba yofwamɪɔn. ⁴³ Cànà tə nə zwèe, ba pìí ba vìí, yá ba biú Zwezi mù mɛ Zwerizalemə nə, ʋ nyɪna-ba yà ga wà kʋ lwarɪ. ⁴⁴ Ba yà buɲa də, Zwezi wulə ʋ twaduən tə con, cwəŋə tə yuu. Ba vəli dɪn pɪrɪ, ba dàń ga zɪgɪ lá, ba pìà wá ba nubɪa də ba dabara con. ⁴⁵ Yá ba dàń ba wá na. Ba dàń ma ga ba pìí ba va Zwerizalemə, sə ba pìà wá lá.

⁴⁶ Dɪan batwa nii nə, ba nɪ Zwezi *Zwifə-ba Yɪ *dìè wa, də ʋ jèé Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tìán tə tətəŋi wa. ʋ wulə ʋ cɔga ba, yá ʋ ga bwe ba yìèn. ⁴⁷ ʋ yənu tə də yìèn tə ka le gwárí ba tə mama, ba yà nə cɔga wá.

⁴⁸ Máná tə wa, ʋ nuu də ʋ nyɪna tə nə nɪ wá, kʋ yà gwárí ba zəni. ʋ nuu ma swɪn ʋ con, ʋ wú: «À biú, bèèèe nə pɪn, n ma fwa nəba nətən? Nèń, n yoo yà jɪn à də n nyɪna zəni, nə ma twá lá, nə pìà mú». ⁴⁹ ʋ ma le, ʋ wú: «Bèèèe nə pɪn, á pìà nə? Á mɛ, sə á lwarɪ də, à mɛ, sə à ywán à nyɪna yìèn yuu nə». ⁵⁰ Yá ba wà kʋ tə dèń nì, ʋ nə pìà, sə ʋ swɪn ba con nə.

⁵¹ Zwezi dàń ma pìí, ʋ twá ba nə, ʋ va *Nazaretə. ʋ sèe ʋ nyɪna-ba tə nii. ʋ nuu jɪn tə yìèn təntə mama ʋ waa nə, ʋ ga líí tə yoo. ⁵² Zwezi bori ʋ kəni lá, ʋ wɔbuɲa də ga sùrí, ʋ dàń ga pɪn pupoli Yɪ də ləzoni nə.

*Zwan-Batisè kàrà tə yoo**(Matie 3.1-12; Marəkə 1.1-8; Zwan 1.6-8, 19)*

¹⁻² Yı kori tə twi Zakari biú Zwan con nə, kasoo lanworu tə wa, pafaru Tiberə pàri tə bina fugə də bonu máńá wa. Ku máńá təntə wa, də Ponsə *Pilətə nə tı Zwide nagwanaa, pìú *Erodə də ma tı Galile nagwanaa. Yá Erodə zunu, pìú Filipə də yà tı Yitire nagwanaa də Təraakonitə nagwanaa, pìú Lisaniyasə də yà tı Abilenə nagwanaa. Anə də Kayifə də yà yı *Zwifə-ba Yı *jonwana yun tián nəkwina. ³ Zwan dən zàn v jijiri Zwurəden muna tə yira nagwanaa tə mama wa. U dən ma kàri Yı yoo v biri là nə, v wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna. Á pian ba lə aba níá wa, ku twá də Yı yırı. Yá Yı dən wá kwen á cuna tə, v lı á mù də v mù pwərə wa.

⁴ Mə nətu nə, Yı nii *sùsùnù *Ezayi púpúnı v sagı tə wa, v wú:

«Ku yı bεε don nə bubwi kasoo lanworu wa, v wú: «Á kwìán *Yuu-Tiu cwəɲə tə, sə á cε v cwəminı tə, sə tə ya mənə mənə. ⁵ Buu gwàlú mama wá sùn, pεen də dədwələn mama wá cú, tə mε də tia, cwəɲə gogwələn tə mama wá kwìán, cokukwınan tə mama wá pàri, tə mε duən. ⁶ Yá là mama wá na nətu, Yı nə wá jon ba ba cuna wa»».

⁷ Là kapupu yà nə twi Zwan con, sə v lə ba níá wa, ku twá də Yı yırı. U dən yà swın ba con, v wú: «Á mù dəkwaa dwíi-ba! Wàà nə biri aba də, á wàá á dəri á jén Yı lıɲa tə yáá, tə nə biàn? ⁸ Ku nə yı nətu, sə á twá á tutunan nə, á

ma biri dè, á vøvøri á kwa á ma sá á cuna. Á jø cigá, sè á swìn dè, *Abørahamø yi á nibeε, yá ku cici tē wà yí. À mù nè swìn ku á con dè, Yui wáá kapana tē tē v lwàní v pɪn, tē jì Abørahamø nián. ⁹ Nè wáá ku nøtv tē nè tì, nè ma maɲa ndø dèrí nè manwarɪ ku wulø tián døkurøh nè. Tíú tē mama, ku bia nè ba ywán, ba wá goɲi ku, ba kə mən nè».

¹⁰ Lià tē dàń ma bwe wá, ba wú: «Bèèèè nè, nè dàń mε, sè nè fwa?» ¹¹ U ma le ba, v wú: «Liù tē, v nè jø ganzobii bølø, v mε, sè v pa nødv v tē nè, v nè ba jø. Yá v tē dè, v nè jø wodiu v dó, v dè mε, sè v fwa nøtv».

¹² Lanpolina dè twi, sè v lə ba dè níá tē wə, ku twá dè Yui yiri tē, ba ga bwe Zwan, ba wú: «Karnyina, nè mε, sè nè fwa nøtø?» ¹³ U ma le ba, v wú: «Á dàná ká pa ba ηwín, ba doni ku nii tē, ba nè ηwín!»

¹⁴ Pamana dè bwe wá, ba wú: «Nè mù dàń yi bèèèè nè, nè mε, sè nè fwa?» U ma le ba, v wú: «Á dàná ká kálú liù, nè à yèé á kuna á kə v nii nè, á ma jon ku tíú sèbiu dè diàn. Á dàń pɪan á ηwírán tē cici nè mε aba».

¹⁵ Laluv tē yà dàní dè yala, yá ba liù dè mama yà buɲa, v ga bwe v tián, dè ku nè tà Zwan nè ya *Kørisø. ¹⁶ Zwan dàń ma swìn ba mε con, v wú: «Á mù li aba dè níá, ku twá dè Yui yiri, yá liù don v diàn nè dáá, tē doni nè, wá bà. Á jɪn mùrì, sè à kòrù v nεε natura*. U wá lə aba Yui-*Siɲu tē

* **3:16** 3.16 Zwifə-ba con, ba yáá pa, yonɲu, nè à yèé liù tē, ba nè ba wá dun pɪn, sɪn liù nεε, sè ku biri dè, ba sèe wá ndø ba veè nè ba diè wa, nè à yèé, sè ku biri dè, v yi dun tíú.

wa dè mən. ¹⁷ U jə v wocəri fɪyav v jìàn wa, v kwɛn v cèrì v wobia tɛ, v pwèe tɛ dè wopulɛ tɛ, v li duən wa. U pèe wobia tɛ, v kə v pulu wa, v ga sɔrɪ wasanan tɛ mən wa, tɛ nə ba dɛŋhɛ».

¹⁸ Yá kv tɛ ya, Zwan twá kwìè zənzən nə, v ma swìn Yɪ sɔyɔwájú tɛ lalɔv tɛ con nə. ¹⁹ Kv máŋá tɛntɛ wa, Zwan vɛli v caga pìú *Erodə nii nə, v nə jon v zɔnɔv kan Erodɪadə, v ma fwa v kan, tɛ yɪrɪ, kv sùrí v nə fwa yokɔkwɪnan duən, dɛ tɛ nə dáá, yɪrɪ. ²⁰ Erodə dàń tɛ sùrí yolwan tɛ don lá, v pa, ba ja Zwan, ba kə bàń diè wa.

Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(*Matìə 3.13-17; Marəkə 1.9-11*)

²¹ Lalɔv tɛ mama níá tɛ liu kwa nə, Zwan ləgə Zwezi dè níá tɛ wa. Kv kwa nə, v nə wulɛ v jònì Yɪ, lanworu tɛ sùrí. ²² Yá Yɪ-*Sɪŋu tɛ cúó v yuu wa, ndə won nə, kv nə ja yɪra, ndə gunpwənə nə. Yá kori dàń ga nan Yɪ *sàń nə, kv wú: «N yɪ à biswənə tɛ, v nə poli à pùé.»

Zwezi nɪbara dəkku
(*Matìə 1.1-17*)

²³ Zwezi dɪga v tɔtɔŋɪ tɛ dèń, dɛ v jə ndə bɪna fitwa nə. U yà ya ndə ba nə bɔŋa tɛ, Zwɔzɛfə bìú.

Zwɔzɛfə tɛ, v nə yɪ Eli bìú,

²⁴ v nə yɪ Matatə bìú,

v nə yɪ Levi bìú,

v nə yɪ Mɛlɛki bìú,

v nə yɪ Yanayi bìú,

v nə yɪ Zwɔzɛfə bìú,

²⁵ v nə yɪ Matatɪasə bìú,

v nə yɪ Amosə bìú,

υ nə γι Nahumə biú,
υ nə γι Esəli biú,
υ nə γι Nagayi biú,
²⁶ υ nə γι Maatə biú,
υ nə γι Matatiasə biú,
υ nə γι Səmeyin biú,
υ nə γι Yoze biú,
υ nə γι Yoda biú,
²⁷ υ nə γι Yənanan biú,
υ nə γι Reza biú,
υ nə γι Zorobabelə biú,
υ nə γι Swialətielə biú,
υ nə γι Neri biú,
²⁸ υ nə γι Meləki biú,
υ nə γι Adi biú,
υ nə γι Kuzamə biú,
υ nə γι Eləmadamə biú,
υ nə γι Erə biú,
²⁹ υ nə γι Zwezi biú,
υ nə γι Eliezerə biú,
υ nə γι Yorimə biú,
υ nə γι Matatə biú,
υ nə γι Levi biú,
³⁰ υ nə γι Simeyon biú,
υ nə γι Zwida biú,
υ nə γι Zwuzəfə biú,
υ nə γι Yonamə biú,
υ nə γι Elakimə biú,
³¹ υ nə γι Meleya biú,
υ nə γι Mena biú,
υ nə γι Matata biú,
υ nə γι Natan biú,

ʋ nə ʏt *Davidə biú,
 32 ʋ nə ʏt ʏizayi biú,
 ʋ nə ʏt Obədə biú,
 ʋ nə ʏt Bozə biú,
 ʋ nə ʏt Saləmon biú,
 ʋ nə ʏt Naasun biú,
 33 ʋ nə ʏt Amınadabə biú,
 ʋ nə ʏt Adəmin biú,
 ʋ nə ʏt Arəni biú,
 ʋ nə ʏt Esərvmə biú,
 ʋ nə ʏt Pere biú,
 ʋ nə ʏt Zwida biú,
 34 ʋ nə ʏt *Zwakəbə biú,
 ʋ nə ʏt *ʏizakə biú,
 ʋ nə ʏt *Abərahəmə biú,
 ʋ nə ʏt Tera biú,
 ʋ nə ʏt Nahərə biú,
 35 ʋ nə ʏt Sərugə biú,
 ʋ nə ʏt Rehu biú,
 ʋ nə ʏt Pelegə biú,
 ʋ nə ʏt Eberə biú,
 ʋ nə ʏt Swila biú,
 36 ʋ nə ʏt Kayinamə biú,
 ʋ nə ʏt Arəfakəzadə biú,
 ʋ nə ʏt Semə biú,
 ʋ nə ʏt Nowe biú,
 ʋ nə ʏt Leməkə biú,
 37 ʋ nə ʏt Matısaləmə biú,
 ʋ nə ʏt Enokə biú,
 ʋ nə ʏt Yerədə biú,
 ʋ nə ʏt Malehıelə biú,
 ʋ nə ʏt Kenamə biú,

38 υ nə yɪ Enosə biú,
 υ nə yɪ Setə biú,
 υ nə yɪ Adamə biú,
 υ nə yɪ Yɪ biú.

4

Sɪtana dádón Zwezi (Matie 4.1-11; Marəkə 1.12-13)

¹ Kɪ máǵá tə wa, Zwezi nə súé də Yɪ-*Siŋu tə, υ nan Zwurəden mɒnaa tə con nə, də Yɪ-*Siŋu tə, kɪ nə wulə də wá. Kɪ jɪn wá, kɪ va kasɔɔ lanworu wa. ² *Sɪtana dádón, sə υ yigu wá, υ pa υ tɒn yokɔkwɪɒn lá dɪan sapwilə. Tə dɪan tɛntə mama nə, υ wà wodiu dí. Yá tə dàń nə zwèe kwa nə, niən dàń jɪn wá. ³ Sɪtana dàń swɪn υ con, υ wú: «Də n nə ya Yɪ-Biu cíǵá mama, sə n pa nii kapan kɪ tə nə, sə kɪ jì wodiu». ⁴ Zwezi ma le wá, υ wú: «Kɪ púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kɪ wú: <Kɪ tà wodiu cɪcɪ nə wàá mu kɪ pɪn liù nə!> »

⁵ Sɪtana ma ja wá, υ va ban υ súrí lá, υ pa υ ywàń tia yuu pàrì tə mama, naa nədɒ, ⁶⁻⁷ υ ga swɪn υ con, υ wú: «Ba pɪn nə tə wiən tə mama, à ga wàá tə à pɪn liù tə nə, à nə pìà. N nə sèe, sə n tɒ à yáá con, n pa dun nə, à wá pa mú dɪàn tə tə mama, də tə pàrì tə dun tə». ⁸ Zwezi ma le wá, υ wú: «Kɪ púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kɪ wú: <Pa dun n *Yuu-Tiu Yɪ tə nə, sə n dàn ká tɒn won don, də kɪ nə tà kɪ tà cɪcɪ, υ nə swə>.»

⁹ Sɪtana ma kúò ja wá υ va *Zwerizalemə, υ tún *Zwifə-ba Yɪ *dìè tə yuu wa, υ ga swɪn, υ wú: «Də n nə yɪ Yɪ-Biu cíǵá mama, sə n zɪgɪ yəbə, n fan n tɒ tia. ¹⁰ Kɪ púpúní Yɪ sagɪ tə wa,

ku wó: <Yɪ wá pa nii ɔ *malɪke nə n yɪɪ, sə tə cì n nə. ¹¹ Yá tə wá tì mú tə jìàn wa, sə n naa dàn ká mà kapan nə>.» ¹² Zwezi ma le wá, ɔ wó: «Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wó: <Dàn ká dédón Yuu-Tiu tə, ɔ nə yɪ n Yɪ, sə n yigu, ka pa ɔ tun yokɔkwɪɪn!> »

¹³ Ʋ nə dédón Zwezi yigu yiri mama, sə ɔ yigu, ku pa ɔ tun yokɔkwɪɪn ɔ zwèe, Sɪtana kèeń ɔ vîi ɔ yá wá, də ku ma kúò vèli máńǎ don, ku nə wá tɔ ku mɛ.

Zwezi wulə ɔ tɔtɔŋɪ tə wa Galile nagwanaa tə wa

(Matìə 4.12-17; Marəkə 1.14-15)

¹⁴ Zwezi pìi ɔ va Galile nagwanaa tə wa də Yɪ-*Siŋu tə dɪàn tə. Ba dàn ma zàn, ba swìn ɔ yoo, ku nagwanaa tɛntə mama wa. ¹⁵ Ʋ yà kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tə wa nə, yá là tə mɛ yà wulə ba pɪn wá dun.

Ba viga Zwezi Nazaretə nə

(Matìə 13.53-58; Marəkə 6.1-6)

¹⁶ Zwezi vèli *Nazaretə. Mə ku bwálí tə nə nə, ɔ bori. *Zwifə-ba *sié dɪn nə, ɔ zva ba *jéré diè wa, ndə ku nə ya ɔ yofwamɪɪn nə. Ʋ zàn yɪ nə, sə ɔ kàrì Yɪ sagɪ tə. ¹⁷ Ba dàn ma tì Yɪ nii *sùsùnù *Ezayi sagɪ tə, ba pa wá. Ʋ ja sagɪ tə ɔ súrí, ɔ dàn ga kàrì bwálí tə, ku nə púpúní, ku wó:

¹⁸ «*Yuu-Tiu Yɪ-*Siŋu tə wulə à yuu wa. Ku kúru nə, sə à pa suywánú tə zɔra nə. Ʋ tun nə, sə à swìn bán diè là tə con də, Yɪ wá jon ba, sə à ga swìn lilirən con, də ba wá na lá, sə à swìn là tə, ba nə wulə càn wa, də Yɪ

wá jon ba, ¹⁹ sè à swìn máṅá tɛ, Yuu-Tiu nɛ kúrí, sɛ ɔ ma fwa pubwanɔ ba yira».

²⁰ Ku kwa nɛ, Zwezi púé sagi tɛ, ɔ tì ɔ pa jéré diè tètùnù tɛ nɛ, ɔ ga jèé. Lià tɛ mama, ba nɛ wulɛ jéré diè tɛ wa, zìn ba yía, ba kɛ ɔ yuu. ²¹ U dàń ma swìn ba con, ɔ wú: «Ku tɛ ba tɛ, Yu nɛ swìn ku bwálí tɛntɛ wa, à nɛ kàrì dɛ á nɛ nì tɛ, nii dàń súé zèn ku tɛ, máṅá ku tɛ tɛtɛ wa, á nɛ nì ku».

²² Ba mama dàń ga bwi Zwezi nɛ, ɔ pubwanɔ sùràn tɛ yiri, ɔ nɛ swìn, tɛ yà ga gwári ba. Ba swìn, ba wú: «Ku tà ɔ mù nɛ yi Zwuzefɛ biú tɛ naaa?». ²³ Zwezi ma swìn ba con, ɔ wú: «À yèé dɛ, á wá swìn zwansısarı ka tɛ à con nɛ: <Dimuturu, zwèe n tɛtɛ yayıgu tɛ!> Á tɛ kúù wá swìn à con, á wú: <Nɛ nì ku tɛ, n nɛ fwa Kaperənayimɛ tiv tɛ wa. Fwa tɛ mù yìèn tɛntɛ dɛ yèbɛ n tiv tɛ wa.>»

²⁴ U ma kúù swìn ɔ sùrí lá, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: Yu nii sùsùnù tɛlɛ, ba nɛ sèe wá ɔ tɛntian tiv wa. ²⁵ À mù nɛ swìn ku á con, ku yi cígá: Yu nii sùsùnù Eli máṅá tɛ wa, dwà wà nì, bina batwa dɛ cànì bardɔ. Ku dàń yà dıga niən nəfarɔ *Yızərayelɛ luv nii tɛ wa. Ku máṅá tɛ wa, kadəne yà dáá zənzən lá nɛ. ²⁶ Yá Yu wà Eli tiv ba ladva con, dɛ ku nɛ tà kadənu tɛ con, ɔ nɛ wulɛ Sarepəta tiv wa, ku nɛ wulɛ Sidon nagwanaa tɛ wa. ²⁷ Yu nii sùsùnù Elize máṅá tɛ wa, dayaran dɛ zənzən yà wulɛ Yızərayelɛ luv nii tɛ wa. Yá ba wa ladva dayan wá zwèe, dɛ ɔ jì ləzwənzəɲu, dɛ ku nɛ tà Naman cıci, ɔ nɛ nan Siri nagwanaa wa».

²⁸ Llà tɛ mɛ Zwifə-ba jéré diè tɛ wa nə nì tɛ yìèn tɛntɛ tì lɛɲa zɛnzɛn. ²⁹ Ba zàn ba van Zwezi, ba ja nan tɛ tɛ wa, kɛ yà nə lwè paan don yuu wa, sɛ ba lɛ wá paan tɛ yuu, ba dɪlɪ tɪa. ³⁰ U dàń ma twá ba tɛtɛɲi wa, ɔ nan ɔ vií.

Bɛɛ don zini nə wɔwɔlɪ wá
(*Matìə 4.13-16; Marəkə 1.21-28*)

³¹ Zwezi vɛli Kapɛrɛnayimɛ tɛ Galilɛ nagwanaa wa. Yá ɔ dàń ma wulɛ ba ɔ kàrì *Zwifə-ba *sié dɪn nə. ³² U yà swìn dɛ diàn, kɛ mù nə pɪn, kɛ gwá rí là tɛ zɛnzɛn dɛ ɔ kàrà tɛntɛ yiri.

³³ Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, bɛɛ don yà wulɛ lá, *zini yà nə wɔwɔlɪ wá. U mà nii zɛnzɛn, ɔ wú: ³⁴ «Aa! Bèèèè nə n pìà fwa nə yɪra, *Nazaretɛ Zwezi? Nə yèó dɛ, kɛ ya n twi, sɛ n cùgù nəba. À yèó zɛni liù tɛ, n nə yɪ. N yɪ liù, ɔ nə lɪ ɔ tún Yɪ cɪcɪ yɪrɪ».

³⁵ Zwezi dàń caga zini nii nə, ɔ wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bɛɛ tɛ!» Zini tɛ dɪlɪ wá tɪa, là tɛ mɛ yáá nə, kɛ ga nan, kɛ yá wá, kɛ wà wá lwanɪ fwa. ³⁶ Kɛ dìgà ba mama yuu zɛnzɛn, yá ba dàń ga swìn duən con, ba wú: «Bèèèè sugɔ nə yɪ kɛ mù tɛntɛ? Kɛ mù bɛɛ tɛntɛ yáá baa dɛ diàn, ɔ ga pɪn zinɛ zìlì ɔ nii wa, tɛ ga naɲa dɛ».

³⁷ Yá ba dàń swìn Zwezi yoo, bwá lɪ mama kɛ nagwanaa tɛntɛ wa.

Zwezi zwèè là zɛnzɛn yayiran
(*Matìə 8.14-17; Marəkə 1.29-34*)

³⁸ Zwezi nan *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, ɔ va Simon sàń. Waran yà ja Simon tɪnkan zɛnzɛn. Ba dàń ma lɛrì wá, sɛ ɔ pa wá yazurɛ. ³⁹ U ma kwá ɔ yuu con. Yá ɔ ga baa ɔ pa nii, sɛ waran tɛ

zwèe. Waran tɔ zwèe tɔ yá wá, yá v zàn lala, v wulɔ v tanɪ, sɔ v ma lɪ Zwezi vɛri.

⁴⁰ Yɪ nɔ zva kwa nɔ, ba jɪn ba tɔ mama, yayɪran yirɔ yirɔ nɔ ja, ba ja bà Zwezi con. U tún jìàn ba liù mama yuu wa, v zwèe ba yayɪran.

⁴¹ Zinɔ dɔ nan tɔ yá yayɪŋa zɛnzɛn, dɔ tɔ bubwi, tɔ wú: «N yɪ Yɪ-Biu». Yá Zwezi dàń baa tɔ nii nɔ dɔ sùràn, tɔ nɔ dà. U pià, sɔ v cì tɔ nɔ, sɔ tɔ dàn ká swìn, tɔ mù nɔ yèé dɔ, v yɪ *Kərisɔ tɔ yɪri.

*Zwezi kàrì Zwide nagwanaa wa
(Marəkə 1.35-39)*

⁴² Tɪa nɔ twi ka purv, Zwezi nan tiv tɔ wa, v va kwa con bwálí tɔ, liù nɔ tɛlɔ. Lalvɔ dàń twá lá, ba pià wá. Máná tɔ, ba nɔ twi, ba na wá, ba yá kúv vɛli, sɔ ba cì v nɔ, v dàn ká kèen v yá ba.

⁴³ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «À mɛ, sɔ à kàrì dɔ à swìn suywánv tɔ tɪan tɔ duən dɔ wa, à bɪri dɔ, Yɪ wá dé pàrì ba yuu wa. Mɔ kv yɪri nɔ, Yɪ tun nɔ». ⁴⁴ U dàń ma twá lá v kàrì Zwide* nagwanaa tɔ wa *Zwifə-ba *jéré dii tɔ wa.

5

*Zwezi bon lià, sɔ ba ya v karbia
(Matíə 4.18-22; Marəkə 1.16-20; Zwan 21.1-11)*

¹ Dɪn don nɔ, Zwezi yá zɪga Zwenezaretɔ mɔnaa tɔ nii nɔ, lalvɔ tɔ ga kɪkarɪ wá. Ba yugɔ duən, sɔ ba ma cɔgv Yɪ suywánv tɔ. ² U nɪ níá yuu bwərə bɛlə bɛbɛru tɔ nii nɔ. Fəlijana tɔ yá nan ba níá yuu bwərə tɔ wa, ba cú, sɔ ba sɪn ba

* **4:44** 4.44 Púpúná duən dɔ bɪri dɔ, kv yɪ Galile nagwanaa.

fələ gègèlèn. ³ Zwezi dīgà níá yuu bori tə don wa, kú tə nə yí Simon* nyiən, ɔ ga lòrì wá, sə ba fàrú ba nan bəbərú tə yíra, ba va yáá mancín níá tə wa. Mánjá tə wa, ɔ nə jèń níá yuu bori tə wa ɔ zwèe, ɔ wulə ɔ kàrì lià tə.

⁴ Ʋ nə kàrì ɔ zwèe, ɔ swìn Simon con, ɔ wú: «Van níá yuu bori tə, n ja va nalunə bwálí nə. Kú kwa nə, sə á dɪlɪ á fələ gègèlèn tə, sə á ma gwàn». ⁵ Simon ma le wá, ɔ wú: «Karnyɪna, nə tɪn tɪtɪn tə mama, nə ga wà won nɪ. Yá à wá twá n nii tə nə, à dɪlɪ fələ gègèlèn tə».

⁶ Ba dǎń ma dɪlɪ tə, yá ba jɪn fələ zənzən. Kú pa ba gègèlèn tə wulə tə kàrì. ⁷ Ba dǎń ma gwen ba twaduən tə, ba nə wulə níá yuu bori tə don wa, sə ba bà ba san ba. Ba nə twi, ba kòrì fələ, ba sú ba níá yuu bwərə tə mɛ bələ. Tə ga tə pià, sə tə mɪrɪ níá tə wa.

⁸⁻⁹ Mánjá tə wa, Simon Piyerə nə nɪ də, fələ tə nə dáá zənzən nətɔ, ba nə jɪn, kú dīgà ɔ yuu zənzən, də ba tə mɛ, ba nə yɪn də wá. Ʋ dǎń tɔa ɔ nadwana nii nə Zwezi yáá con, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Nan kwa, n ga yá nə, *Yuu-Tiu, à nə ya cɔna liù yɪrɪ».

¹⁰ Kú yɪn nətɔ də Simon tutɔnduən tə, ba nə yɪ Zebede bɪa, ba nə boŋə Zwakə də Zwan. Yá Zwezi dǎń swìn Simon con, ɔ wú: «Dàn ká pa fən ja mú. Kú nə zɪɣɪ síún nə, n wá pià lià, sə ba twá à mù Zwezi nə».

¹¹ Ba dǎń ma lɪ ba níá yuu bwərə tə, ba tɪn bəbərú yuu nə. Kú kwa nə, ba yá tə mɛ lá, ba ga twá Zwezi nə.

* **5:3** 5.3 Simon yɪ Zwezi karbiu Piyerə yɪrɪ don.

*Zwezi zwèe bæe don dayan**(Matie 8.2-4; Marəkə 1.40-45; Likè 17.12-19)*

¹² Dɔn don nə, Zwezi yà nə wulə tu don nə. Də nèn, bæe don, ɔ nə goŋi dayan, ɔ zwèe míámíán twi ɔ bà, ɔ tu Zwezi yáá con, ɔ ga lòrì wá, ɔ wú: «*Yuu-Tiu, də n nə swə, n wàá n pɔn à dayan† tə zwèe, sə à jì ləzwənzəŋu». ¹³ Zwezi ma te ɔ juɔn ɔ nə, ɔ dwen ɔ yɔra, ɔ ga wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». Lala də dayan tə zwèe, ka ga yá wá. ¹⁴ Zwezi ma pa nii kɔ tə wá, ɔ wú: «Dàn ká swìn kɔ yoo tə liù mama con. Yá n dàń vèli n bɔrɔ n tiàn n nə nyɔn nətɔ tə *Zwifə-ba Yu *jɔŋwanɔ tə nə. N ga fwa *jɔŋi tə, ndə Yu *nii tə, ɔ nə pɔn *Moyizə nə bɔrɔ Yu sagi tə wa, sə ba fwa dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe. Kɔ mù nə bɔrɔ wá də, n dayan tə cígá zwèe».

¹⁵ Də kɔ mɛ, Zwezi yɔrɔ tə ga tə súé tia mama. Lalɔɔ twi, ba kun ɔ yuu nə, sə ba cugɔ wá, ba ga pa ɔ zwèe ba yayɔran. ¹⁶ Yá Zwezi dàń yà li ɔ tiàn, ɔ ja va kasɔɔ lanworu wa, ɔ ma jùnì Yu.

*Zwezi zìn gwànú don**(Matie 9.1-8; Marəkə 2.1-12)*

¹⁷ Dɔn don nə, Zwezi yà wulə ɔ kàrì. *Farızian-ba də Yu nii *yənu tiàn tə yà jèé ɔ bɔn nə. Ba yà nan Galile nagwanaa tiàn tə mama wa, də Zwide nagwanaa tiàn tə mama wa, də *Zwerizalemə tə wa, ba bà. *Yuu-Tiu diàn tə yà wulə də Zwezi tə ga pɔn ɔ zwèe yayɔra yayɔran.

† 5:12 5.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, ɔ yɔ ba yáá li wá ba dwíi wa. Ʋ dayan tə nə zwèe də kɔ tə jə *jɔŋi, ɔ nə mɛe, sə ɔ fwa, sə ɔ ma píi, ɔ zɔ ɔ dwíi tə wa.

¹⁸ Bara duən zɪn gwànú don títav wa, ba ja bà ba yí. Ba pià, sè ba ja wá, ba zu diè tɛ wa, ba tún Zwezi yáá con.

¹⁹ Yá ba yà yèrì bwálí tɛ, ba nè wá twá, sè ba ja wá ba zu, là tɛ dání tɛ yiri. Ba dàn ma twá dəyuu wa, ba te wá, ba ga di ba poru dəyuu tɛ, ba twá lá nè, ba cú gwànú tɛ lalɔ tɛ tətəŋi wa Zwezi yáá con. ²⁰ Zwezi nè ni də, ba ken ba waa v nè, v dàn swìn yayiŋv tɛ con, v wú: «À dabɛɛ, à kwen n cɔna tɛ à li n mù də Yɪ pwərə wa».

²¹ Yɪ nii yənu tián tɛ də Farizian-ba tɛ wulɛ, ba buŋa ba waa con nè, ba wú: «Wàà nè yi ku bɛɛ tɛ, v nè swìn nɛtv v twɪn Yɪ nè? Wàà nè wáá cɔna v kwen v li v mù də Yɪ pwərə wa? Ku yi Yɪ ciɔi!» ²² Zwezi lwarɪ ba pubuŋi tɛ, v ga swìn ba con, v wú: «Bèèè nè pɪn, á ma jɛ pubuŋi tɛ tɛ yiri á waa nè? ²³ Dɛ à nè swìn, à wú: «À kwen n cɔna à li à mù də Yɪ pwərə wa», nè à yèó, à nè wú: «Zàn yi nè, n va!» - Ku kwà nè yi mwálí? ²⁴ Yá à dàn pià, sè á yəni də, Yɪ ken diàn *Ləzwənə-Biu‡ jɪn wa tia yuu wa, sè v kwen cɔna v li v mù də Yɪ pwərə wa». Zwezi dàn ga swìn sùràn tətə gwànú tɛ con, v wú: «À mù nè swìn ku n con nè: Zàn n ti n títav, n va n sàń!» ²⁵ Lala bɛɛ tɛ zàn là tɛ mɛ yáá con, v ti v títav tɛ, v yà nè tégé ku yuu wa tɛ, v ja kèén v sàń, də v bwɪ Yɪ nè.

²⁶ Ku gwárí ba mama zənzən. Ku də diɡà ba mama yuu wa, ba dàn ga bwɪ Yɪ nè, ba wú: «Nə zèn ni yogwaran nè, tɛ nè wà ni abada».

‡ 5:24 5.24 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn.

*Zwezi bon Levi, sè v twà v nè
(Matìè 9.9-13; Marəkə 2.13-17)*

²⁷ Ku kwa nè, Zwezi nan, v ga na lanpolnu. U yiri nè yì Levi, dè v jèé v jonè lanpoo. Zwezi ma swìn v con, v wú: «Zàn n bà, n twá à nè!»

²⁸ Levi ma zàn, v yá v wiən mama, v ga twá v nè.

²⁹ Ku kwa nè, Levi bon Zwezi, sè v dé v diè wa. Lanpolna zənzən dè lià duən dè twi, yá yà wulə ba dé dè ba. ³⁰ *Farizian-ba dè Yu nii *yənu tián tə, ba nè wulə ba vən tə yuu tə ηηηwɪn, ba ga swìn Zwezi karbia tə con, ba wú: «Bèèè nè pɪn, á ma dé dè á nywìn dè lanpolna-ba, dè cuna lià?» ³¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Lià tə, ba yira nè zurə, ba dɪmʊtʊrʊ pià, ku ya yayɪŋa nè pià dɪmʊtʊrʊ. ³² À wà twi, sè à bon cígá tián. Ku ya cuna lià tə, à twí, sè à bon, sè ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tə».

*Zwezi biri kàrà nədɔn nivori yuu wa
(Matìè 9.14-17; Marəkə 2.18-22)*

³³ Lià duən swìn Zwezi con, ba wú: «Zwan§ karbia tə mù yàá vwə ba níé nɛɛ kapʊrʊ, ba jùnì Yu, ndə *Farizian-ba fwa nətʊ. Yá n mù karbia tə mù ga dé dè ba nywìn». ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bɛɛ nè pià v vwa v kan fúru, v dabara yàá bà, sè ba twá ba dé fúru tə diŋə tə. Á buŋa də, ba wá vwe ba níé, ba dàn ká dé wodiu tə, yá fúru bɛɛ ga wulə dè ba? ³⁵ Yá máŋá dàn wá bà, fúru bɛɛ tə nè bá ya lá. Ku mù máŋá təntə wa, ba dàn wá vwa ba níé».

§ 5:33 5.33 Ku mù Zwan təntə nè yì *Zwan-Batisə, v nè li lià níá wa, ku twá dè Yu yiri.

³⁶ Zwezi dàń ma swìn zwansı́sara ba con, v wú: «Lìù t̀èlé, v nè wá cı́rv gandún, v ma pú gandwan. Kú nètú t̀è nè fwa, v wá c̀g̀g̀è gandún t̀è, yá gantwandún t̀è ga bá j̀èń gandwan t̀è yuu wa. ³⁷ Yá liù mama ba swana, t̀è nè wulè t̀è zańa, lwé v k̀èni purè nèdwara wa. Kú nètú t̀è nè fwa, t̀è mù swana t̀è wá pa, purè t̀è pwin. Swana t̀è mama wá lwá tı́a, yá purè t̀è wá va bwàná. ³⁸ Kú m̀e, s̀è ba k̀è swana, t̀è nè wulè t̀è zańa, purè nèdwara wa. ³⁹ Yá liù t̀èlé, v nè wá nyu swana, t̀è nè zàn t̀è zwèè, v ga pı́i v l̀òrì swana, t̀è nè wulè t̀è zańa. Cı́gá, ba yáá swìn, ba wú: «Swana t̀è nè zàn t̀è zwèè, t̀è nè ywán*».

6

Zwezi nè tı́ sı́é dı́n nè (Matı́e 12.1-8; Marèkè 2.23-28)

¹ *Zwifè-ba *sı́é dı́n don nè, Zwezi twá kárí wa v k̀èéń, v karbı́a t̀è kén mı́na yun, t̀è ba pupwaga ba j̀àn wa, ba dı́nı́. ² *Farızı́an-ba t̀è duèn dàń ma swìn, ba wú: «Bèèèè nè pın, á fwa kú t̀è, kú nè wá m̀e, s̀è ba fwa sı́é dı́n nè?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wá Yı́ sagı́ t̀è kàrí, á na kú t̀è, pı́ú *Davidè t̀è t̀è nè fwa dı́n don nè, d̀è v kwa là t̀è, d̀è nièn nè jın ba naaa? ⁴ U zva Yı́ *dìè t̀è wa, v tı́ dipen t̀è, kú nè wulè lá nè, v dé v ga lı́ v pa v là t̀è nè. Yá nè Yı́ *nı́i t̀è, v nè pın *Moyizè nè, yá ga pa cwəŋə Yı́ *jəŋwana t̀è cı́cı́ nè, s̀è ba mù nè dé Yı́ dìè dipen t̀è t̀è». ⁵ Zwezi

* **5:39** 5.39 Swana t̀è, ba nè yáá fwa Yı́zərayelə lbu nı́i t̀è wa, yı́ dı́ven. T̀è nè dání, t̀è ya ywán, t̀è doni mánjá t̀è, ba nè fwa t̀è.

tə kùò píi, ʋ swìn ba con nə, ʋ wú: «*Ləzwəne-Biu* tə nə ti sié dɪn tə tətə».

Bee don ʋ jɪn nə tɪga yoo

(Matio 12.9-14; Marəkə 3.1-6; Likè 14.1-6; 13.10-17)

⁶ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi zva ba *jéré diè don wa, ʋ wulə lá ʋ kàrì. Bee don yà wulə lá, ʋ jɪzən vàn tə tɪga. ⁷ Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tián də *Farɪzɪan-ba tə yà pàlì Zwezi, ba ga cuga ʋ nə, sə ba jón, də ʋ nə wá zwèè liù yayɪɟv kɪ sié dɪn tə nə. Ba fwa kɪ nətɪ tə, ba yà pià cwəŋə, sə ba twá kɪ nə, ba kɪnɪ ba kə ʋ nii nə, ba nə zɪga ʋ nə yɪɪ. ⁸ Yá Zwezi yà yèé ba pubɪŋɪ tə zəni. ʋ dǎn ma swìn bee tə con, ʋ jɪn tə nə tɪga, ʋ wú: «Zàn yɪ nə, n zɪɟɪ yəbə lià tə mɛ yáá con!» Bee tə ma zàn ʋ zɪɟɪ lá. ⁹ Kɪ kwa nə, Zwezi swìn ba con, ʋ wú: «À bwe aba yoo kɪ tə: Bèèè nə Yɪ *nii tə swìn, sə ba fwa sié dɪn nə? Yozəŋu nə à yèé yolwan? Kɪ mɛ, sə à jon bee tə mi, à kə lɪɪ, nə à yèé, sə à yá wá, ʋ cùgò?» ¹⁰ ʋ zìn ʋ yáá ʋ ywǎn ba mɛ tə, ʋ ga swìn bee tə con, ʋ wú: «Làrí n jɪn tə à con!» ʋ ma fwa kɪ, kɪ ga lwǎn, kɪ jì jɪn nəzəŋu.

¹¹ Ba nə ni kɪ nətɪ tə, liŋa súé Yɪ nii yənu tián tə də Farɪzɪan-ba, ba dǎn ga vɔɪ kɪ tə yuu wa, ba nə wá fwa Zwezi.

Zwezi kúru ʋ tɔntɔna fugə bələ tə

(Matio 10.1-4; Marəkə 3.13-19; Tɔtɔnan 1.13)

¹² Kɪ máŋá təntə wa, Zwezi diǵa paan yuu wa, ʋ jɔn Yɪ wuuu titɪn tə mama, ʋ wà dwèè. ¹³ Tɪa

* 6:5 6.5 Zwezi yɪ ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

nə twi ka puri, v bon v karbia tə, v kúrí ba wa là fugə bələ, v kə ba yiri *tontuna: ¹⁴ Simon tə, v nə bon v yiri don Piyerə, də v nubiu Andərə, də Zwakə, də Zwan, də Filipə, də Barətelemi, ¹⁵ də Matiə, də Toma, də Aləfe biú Zwakə, də Simon tə, ba nə boŋə <*Zelotə>, ¹⁶ də Zwakə biú Zwidə, də Zwidasə Yisəkariyotə, v tə v nə wá ja Zwezi v pa v duŋa nə.

*Zwezi kàrì, v ga zwèe là yayıran
(Matiə 4.23-25)*

¹⁷ Zwezi nan paan tə yuu v cú, v də v karbia fugə bələ tə, ba ga va ba zıga bwálí don nə, kv nə me duən. Yá v karbia zənzən duən də là duən zənzən yà wulə lá. Ba là təntə yà nan Zwide nagwanaa də *Zwerizalemə tə wa də Tirə də Sidon muv nii tian tə mama. Ba yà twi, sə ba ni v kori, sə ba ga pa v zwèe ba yayıran. ¹⁸ Ba tə, *zinə nə wəwalı, ni yazurə. ¹⁹ Dìàn yà naŋa v yira, tə zwèe yayıran. Kv mù nə pin, laluv tə mama kəni dìa, sə ba dwen v yira.

*Pupwən də pucvni yoo
(Matiə 5.1-12)*

²⁰ Zwezi dàñ ma ywàñ v karbia tə, v ga swìn, v wú:

«Á yana pupwən wa, á mù, á nə yi zura, Yıı nə ti aba tə yiri.

²¹ Á yana pupwən wa, á mù niən nə jə síún, á nə wá dé wodiu á sú tə yiri.

Á yana pupwən wa, á mù là tə, á nə kwi síún, á nə wá mun tə yiri.

22 Á yana pupwən wa, á mù là tə, ləzoni nə vɪga ba dɔgɔ, ba twɪn aba, ba swɪn tə tə, tə nə ba ywán ba pɪn aba, *Ləzwənə-Biuf† tə yɪɪ.

23 Á yana pupwən wa máŋá tə wa, də kɪ nətu nə yí, á faŋa də pupwən ŋwírán nəfarɔ nə dànì aba Yɪ *sàń nə yɪɪ. Mə nətu nə ba nɪbara ba tə wɔwəlɪ Yɪ nii *sùsùnà tə.

24 Lɛɛ nə wá yí á mù, á nə yɪ wɪən tìán, á nə dí yáá, á na á pupwən tə yɪɪ.

25 Á yana pucɔnɪ wa, á mù tə wodiu nə wà mùrì síyún nə, niən nə wá ja aba yɪɪ.

Á yana pucɔnɪ wa, á mù, á nə mɔŋa, á nə wá yà luə wa, á ga wá kwi tə yɪɪ.

26 Á yana pucɔnɪ wa, də là mama nə bwɪ á nə. Mə kɪ ya nətu nə ba nɪbara tə də ba kunkun sùsùnà tə fwa».

Ka sóní dɔŋa kàrà

(Matìə 5.38-48; 7.12; Romə tìán 12.17-21)

27 «À mù nə swɪn kɪ á con, á mù tə ba, á nə cɔga nə: Á swənə á dɔŋa! Á fwa zəni ba tə yɪra, ba nə dɔŋa aba! 28 Á lòrì Yɪ, sə ɔ fwa zəni ba tə yuu wa, ba nə zɪɪ ba kəni á nə! Á lòrì Yɪ á pa là tə nə, ba nə wɔwəlɪ aba. 29 Də liù nə mà n pɪpara nədu nə, sə n vəvəri kɪ don tə, sə ɔ mà. Də liù nə tì n gasɔɔ, yá, sə ɔ tì n ganbiə, də ɔ kə lá. 30 Pa liù tə mama nə, ɔ nə lòrì won n con. Yá liù nə tì kɪ tə, kɪ nə ya n mù nyiən, dàn ká bwe wá kɪ yoo nə, sə ɔ kwan kɪ ɔ pa mú.

† 6:22 6.22 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swɪn.

³¹ Kú tɔ̀, n də nə pìà, sə ba tɔ̀n ba pa mú, tɔ̀n kú, n pa ba duən tɔ̀ nə.

³² Də á nə swə lià tɔ̀, ba nə swə aba cɪcɪ, bɛ̀ɛ̀ɛ̀ jwɪan dɪn won nə, á wá dɪàn? Ba tɔ̀ də tɔ̀tɔ̀ ba nə yɪ cɪna lià, də swə lià tɔ̀, ba nə swə ba! ³³ Də á nə fwa zɔ̀ni ba tɔ̀ cɪcɪ yɪra, ba də nə fwa á ba zɔ̀ni, á wá fwa nɛ̀tɔ̀, á ma dɪàn jwɪan won? Ba tɔ̀ də tɔ̀tɔ̀, ba nə yɪ cɪna lià də fwa nɛ̀tɔ̀! ³⁴ Yá də á nə jɪɪ á wiən ba tɔ̀ cɪcɪ, á nə yèé də, ba wá píi ba pa aba kú tɔ̀, ba nə jɪɪ, á dǎn wá twá nɛ̀tɔ̀, á ma na kú jwɪan won? Ba tɔ̀, ba nə yɪ cɪna lià, də yáá jɪɪ duən də səbiu, ba ga twi ba ɲwín, ndə nɛ̀tɔ̀ nə, ba nə jɪɪ kú. ³⁵ Kú dǎn nə ya á mù: Á swənə á dɪɲa, á fwa ba zɔ̀ni! Á jɪɲa á ga li yala á waa də, ba wá ɲwín aba. Á wá na ɲwírán tɔ̀ nə dáá Yɪ con, á ga wá yá Yɪ tɔ̀, ɔ̀ nə wulə tɔ̀ mɛ̀ yuu wa, bia, Yɪ nə ywán, ɔ̀ pa ləzwən-yèrì-jwɪan də wɔ̀lɔ̀nyɪna-ba nə yɪɪ. ³⁶ Á pɪan á dɛ̀ri yinɛ̀gə zɛ̀nzɛ̀n, ndə á nyɪna Yɪ də nə dɛ̀ri yinɛ̀gə zɛ̀nzɛ̀n nɛ̀tɔ̀».

Á dǎnà ká b̀r̀r̀ duən b̀r̀r̀
(Matìə 7.1-5, 15-20; 12.36-37; Zwakə 4.11-12)

³⁷ Zwezi kúò swìn, ɔ̀ wú: «Á dǎnà ká b̀r̀r̀ duən b̀r̀r̀, sə Yɪ də dǎn ká b̀r̀r̀ á b̀r̀r̀. Á dǎnà ká kə ba duən tɔ̀ càn wa, Yɪ də bá kə aba càn wa. Á kwìán ba duən tɔ̀ yìèn tɔ̀, á li á mù də ba pwərə wa, Yɪ də wá kwèn á cɪna tɔ̀, ɔ̀ li á mù də wá pwərə wa. ³⁸ Á pɪan ba duən nə, Yɪ də wá pa aba. ɔ̀ wá lwá á garwa tɔ̀ wa manɔ̀ tɔ̀, kú nə zìèn, kú nə zuzugɔ̀, kú ga sú zɔ̀ni kú pàlí. Yɪ wá

ywàń á maŋv tɛ, á nɛ maŋa á pɪn ba duɛn tɛ nɛ, v ma man v pa á dɛ nɛ».

³⁹ Zwezi ma kúv̀ tì zwansısara kv tɛ, v sısarı ba, v wú: «Liliu wàrì v don liliu v vaŋa, kv ya kunkun, naaa? Kv nɛ nɛ yɪn nɛtv, ba mama wá tv bvv wa. ⁴⁰ Karbiu tɛlɛ́ v nɛ dwɛ v karnyɪna, yá v dàń nɛ kálú v tìàn v kàrì v zwèe, v wá yà ndɛ v karnyɪna nɛ.

⁴¹ Bèèèe nɛ pɪn, n ywàŋá gabiu tɛ, kv nɛ wulɛ n nubiu yii wa, yá n ga ba baŋa tɛ na, ka nɛ wulɛ n tɛtɛ yii tɛ wa? ⁴² N wá twá nɛtɛ, n ma swɪn n nubiu con, n wú: «À nubiu, yá, sɛ à lɪ gabiu kv tɛ, kv nɛ wulɛ n yii tɛ wa», n mù ga ba baŋa tɛ, ka nɛ wulɛ n tɛtɛ yii tɛ wa na? Níé bɛlɛ tíú, dí yáá n lɪ baŋa tɛ n yii tɛ wa. Yá n dàń wá na lá zɛni, sɛ n ma lɪ gabiu tɛ, kv nɛ wulɛ n nubiu tɛ yii tɛ wa».

Tɪzɛŋu dɛ tɪkukwɪvɔn ba duɛn nyɪn

(Matı̄ 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Zwezi kúv̀ swɪn, v wú: «Tɪzɛŋu ba bìú kukwɪvɔn zɪŋa, yá tɪkukwɪvɔn ba bìú nɛzɛŋu zɪŋa.

⁴⁴ Tìú mama yɪ kv bìú nɛ nɛ, ba yàá ma lwarɪ kv. Ba ba lwe nɛ à yèé kacan kwe casvv yuu wa. ⁴⁵ Lɛzwɛnzɛŋu yàá pɪn yozɛŋɛ naŋa kv tɛ nɛ súé v waa con. Yá lɛzwɛnkukwɪvɔn dɛ yɪ yokukwɪnan nɛ, v yàá pɪn tɛ naŋa v waa con. Lɛzwɛnɛ nii yɪ kv tɛ nɛ súé v waa nɛ, kv swɪn».

Dii bɛlɛ tɛ yoo

(Matı̄ 7.21-27; Zwakɛ 1.22-25; 2 Piyerɛ 1.5-10)

⁴⁶ Zwezi kúv̀ swɪn, v wú: «Á ja nɛ á bonɛ <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu>, á ga ba fwa kv tɛ, à nɛ wú.

⁴⁷ Liù tə mama, v nə twi à con, v cuga à sùràn tə, yá v ga twá tə nii nə, à wá buri aba liù tə, v də wá nə nyin duən. ⁴⁸ U ya ndə liù tə nə, v nə wulə v lwè diè. U kva tia tə zənzən, kv zv, yá v ga tún ka dəkúu tə kapatau yuu wa. Dwà níá nə twi, navwə tə mà diè tə, yá kv wà wàní kv gùrì ka, ka nə lwè zəni yiri. ⁴⁹ Liù tə, v nə cugv, v ga wà kv nii nə twá yi ndə bæe nə, v nə tún v diè dəkúu titalv yuu wa, v ga wà ka dèñ kwì. Navwə nə twi kv mà ka, ka tua mwálí mwálí, yá ka cuna bwálí yin dání».

7

Zwezi zwèe pamana yuu tíu don tvtvnbíu yayigv

(Matíə 8.5-13; 15.21-28; Zwan 4.46-53)

¹ Máná tə wa, Zwezi nə swìn lalv tə con, v zwèe, v kèén v va Kapərənayimə. ² Kv bwálí tə nə, *Romə-ba pamana bíí yuu tíu don yà jə v tvtvnbíu don, v yoo nə cà kv pa wá. Kv tvtvnbíu təntə yà yì, v pìà, sə v ti. ³ Máná tə wa, pamana bíí yuu tíu tə nə nì Zwezi ηwen, v tvn *Zwifə-ba *nəkwina duən, sə ba lòrì wá, sə v bà v jon v tvtvnbíu tə mu, v kə lv wa. ⁴ Ba twi Zwezi con, ba ga lòrì wá pwə pwə, ba wú: «Kv bæe tə mē, sə n pa wá n saju. ⁵ U swə nə lv lià tə, yá v mù nə pa, ba lwà nə *jéré diè tə».

⁶ Zwezi dān ma pú ba kwa v kèén. U nə bwələ pamana bíí yuu tíu tə diè tə, v zwèe, də pamana bíí yuu tíu tə tvn v dabara Zwezi con, ba swìn v con, ba wú: «*Yuu-Tiu, dān ká wuwali n tìàn n sùrí lá, à jun nə mùrì, sə n zv à diè wa yiri.

⁷ Mø ku mù nè pɪn, à wà nɪ, sè à tètə bà n yáá con. N dàń pa nìi cɪcɪ, yá à tutunbiu tɛ yayɪɔ tɛ wá zwèe. ⁸ À dɛ tètə yɪ là duən nè tɪ nè, à dɛ ga tɪ pamana duən. À nè swìn pamana tɛ don con, à wú: <Vəli!> U wá va. À nè bon wà don, à wú: <Bàá!> U wá bà. Yá à nè swìn à tutunbiu con, à wú: <Fwa ku tɛ!> U wá fwa ku».

⁹ Mánjá tɛ nè, Zwezi nè nì tɛ sùràn tɛntə, tɛ poli v pùé. U pìi v vɛvəri, v ga swìn lalvɔ tɛ con, ba nè twá v kwa, v wú: «À mù nè swìn ku á con: À tɛ wà liù nɪ *Yɪzərayelə là tɛ wa, v nè keni v waa Yɪ nè wuuu, v dwən wà tɛ».

¹⁰ Là tɛ, v nè tun tɛ ma pìi, ba va pamana bíi yuu tíú tɛ diè wa, ba na tutunbiu tɛ, dɛ v jèé dɛ yazurə.

Zwezi bwin kadənu don bìú
(Likè 8.49-56)

¹¹ Ku kwa nè, Zwezi vəli tɪv don, ba nè bonə <Nayɛn>. U karbɪa tɛ dɛ là zənzən yà twá dɛ wá. ¹² Mánjá tɛ nè, v nè bwələ tɪv tɛ nìi, dɛ ba ja tɪɪ don, ba vələ ləbərə bwálí wa. Ku tɪɪ tɛ yɪ kadənu don bidva. Tɪv tɛ là yà dáá zənzən, ba nè wulə dɛ kan tɛ. ¹³ Mánjá tɛ *Yuu-Tiu nè nɪ kadənu tɛ, v yinəgə zva wá zəni, v ma swìn v con, v wú: «Dàn ká kwil!» ¹⁴ U ma fàrú v yí, v dwen tɪga tɪtav tɛ yɪra, là tɛ nè zɪɲa tɪɪ tɛ, ma zɪɪ. Zwezi ma swìn, v wú: «Bisumaa, à pɪn nìi mú, zàn yɪ nè!» ¹⁵ Tɪɪ tɛ ma kwìán v zàn, v ga wulə v swìn. Zwezi ma tì wá, v pa v nuu nè. ¹⁶ Ku gwárí là tɛ mama zənzən, ba dàń ga bwɪ Yɪ nè, ba wú: «Yɪ nìi *sùsùndò nəfarv twi nè pwərə wa! Yá Yɪ twi, sè v san v là nè tɛ

nè». ¹⁷ Yá Zwide nagwanaa dè kú tɔbii tɔ mama tɔ nè kɔkarɔ kú lià nì kú tɔ, Zwezi nè fwa.

*Zwan-Batisè tɔn v karɔia tɔ Zwezi con
(Matìò 11.2-19)*

¹⁸ Zwan* karɔia tɔ swìn kú mama v con.
¹⁹ Zwan ma bon ba wa lià bɛlɛ. U tɔn *Yuu-Tiu con, sɛ ba bwe wá: «N mù nè yɔ liù tɔ, Yu nè swìn dɛ, v wá bà, nè à yèé nè mɛ, sɛ nè diàn v don?» ²⁰ Ba nè vɛli, ba yí Zwezi yɔra, máǰá tɔ nè, ba swìn v con, ba wú: «Zwan-Batisè tɔn nèba n con nè, sɛ nè bwe mú, nè jón: «N mù nè yɔ liù tɔ, Yu nè swìn dɛ, v wá bà tɔ, nè à yèé nè mɛ, sɛ nè diàn v don?» »

²¹ Kú máǰá tɛntɛ wa, Zwezi zwèe yayɔɔa zɛnzɛn yayɔɔan dɛ ba nandaturan. U li *zinɛ ba yuu wa, v ga pɔn lilirɛn zɛnzɛn yíá súrí. ²² Kú kwa nè, v dàñ ma le Zwan karɔia tɔ, v wú: «Á vɛlɛ á man á bɔrɔ Zwan nè kú tɔ, á nè nɔ, á ga nì dɛ à fwa: Lilirɛn yíá súrí, gwàní vɛli, dayaran dayan zwèe, ba ga jì lɛzwɛnzɛnɛ, zɔbɔɔa zɔan súrí, tɔga bwin ba naɔa. Yá zɔra dɛ ga nèñ Yu suywáǰú tɛ. ²³ Pupwɛn lià nè yɔ lià tɛ, ba nè ba nè vɔ nè, ba dɔgɔ kú tɛ yɔrɔ, à nè fwa».

²⁴ Máǰá tɛ wa, Zwan karɔia tɔ nè vɛí, Zwezi zàn v wulɛ v swìn Zwan yoo, v bɔrɔ lalɔv tɛ nè, v wú: «Lɛzwɛnyiri nɛtɛ nè á vɛli á balɔ kasɔɔ lanworu tɛ wa? Kú tà liù tɛ, v nè yɔ ndɛ mancanɔ nè, vɔv nè vuvugɛ. ²⁵ Lɛzwɛnyiri nɛtɛ nè á dàñ vɛli á na? Kú tà bɛɛ, v nè zɔa ganmula. Lià tɛ, ba nè zwɔ ganmula, ba ga wulɛ ywání wa, tà ba

* **7:18** 7.18 Kú mù Zwan tɛntɛ nè yɔ *Zwan-Batisè, v nè li lià níá wa, kú twá dɛ Yu yɔrɔ.

wulè pèegá dii wa, naaa? ²⁶ Ləzwənyiri nətə nə á dàń vəli á na? Kú tà Yı nii *sùsùndè, naaa? Awo! À mù nə swìn kú á con, də kú liù təntə dwə Yı nii sùsùndè tətə. ²⁷ Kú liù tə yoo púpúní Yı sagı tə wa, kú wú:

«Nèń, à mù Yı nə tɔn à tɔntɔnɔ n yáá con, sə ɔ kwen n cwəŋə tə, ɔ pa mú».»

²⁸ Zwezi kùd swìn ɔ sùrí lá, ɔ wú: «À mù nə swìn kú á con: Lɔɔ ləzoni wa, ba nə tɔrɪ, liù wà lá yɪn, ɔ nə doni Zwan. Yá liù tə, ɔ nə yɪ ləzoni tə mama nəmanbiə Yı pàrì tə wa, tə dwə wá. ²⁹ Lalɔɔ tə mɛ, də lanpolɪna tə yà cɔga wá. Ba lwarɪ də, Yı nə yɪ cígá, ba ga pa Zwan lə ba níá tə wa, kú twá də Yı yɪrɪ. ³⁰ Yá *Farɪzɪan-ba tə mù də Yı nii *yənu tìán tə mù vɪga kú tə, Yı nə dí yáá ɔ tanɪ ɔ tún, sə ɔ pa ba, ba ga vɪ, sə Zwan lə ba níá tə wa, kú twá də Yı yɪrɪ».»

³¹ Zwezi ma kùd swìn, ɔ wú: «Zən ləzoni tə yɪ à wá tì ba, à ma man də bèèèè? Ba yɪ ndə wàà nə? ³² Ba yɪ ndə bìsíná nə, ba nə jèé yəə kanporu wa, ba nə boŋə duən, ba swìn, ba wú: «Nə wúrú wii nə kə á nə, sə á sa, á ga wà sèe. Nə nun pucɔnɪ nunjɪ, nə pa aba, á ga wà kwi!» Mə zən lià tə də yɪ nətɔ. ³³ Zwan-Batisə nə twi, ɔ ma ba wodinɔnɔ dé, ɔ ga ba swana nywìn, á swìn, á wú: «Zinə nə jə wá». ³⁴ Kú kwa nə, *Ləzwənə-Biu† tə nə twi, ɔ mù ma dé wodiɔ nəzəŋɔ, ɔ ga nywìn swana, á kùd swìn, á wú: «Nèń, bɛɛ wà tə, ɔ yoyuu nə yɪ ka dé, də ka nyɔ swana ka sú. ɔ yɪ lanpolɪna tə də cuna lià tə dabɛɛ!» ³⁵ Kú

† 7:34 7.34 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

twá dè ba tɔ, ba nɛ sɛɛ wá, Yɪ yɛnu tɔ ma birɪ
ku tìàn ndɛ cígá nɛ.

Zwezi zva Farizian Simon diè
(*Matìə 26.6-13; Zwan 12.1-8*)

³⁶ Dɪn don nɛ, *Farizian don bon Zwezi, sɛ ɔ
dɛ dɛ wá. Zwezi ma va ku bɛɛ tɔ bwálí nɛ, ba
jèé wodiu tɔ yuu wa, sɛ ba dɛ. ³⁷ Kan don dàń yà
yɪn tɪv tɔ wa, ɔ yà nɛ yɪ kan tɔ, ɔ nɛ yɪ cɪna kan.
Kan tɛntɔ nì dɛ, Zwezi jèé Farizian tɔ bwálí nɛ,
sɛ ɔ dɛ. Ʋ dàń ma ja pìè kapan kunkoli, ba nɛ
bonɔ <alibatırı>, ɔ bà. Ku nii yà nɛ súé dɛ tɪralɪ
nɔga. ³⁸ Ʋ zɪga Zwezi kwa con, ɔ nɛɛ‡ con nɛ. Ʋ
wulɛ ɔ kwi, ɔ ga lwé ɔ yɪnɪa ɔ ma tɛ Zwezi nɛɛ,
ɔ ja ɔ yukɔran ɔ ma pupugu tɔ mama. Ku kwa
nɛ, ɔ kɔkwálɪ Zwezi nɛɛ tɔ ɔ lwé tɪralɪ nɔga tɔ ɔ
nɛɛ tɔ yuu wa.

³⁹ Farizian tɔ, ɔ nɛ bon Zwezi, nɛ nɪ ku nɛtv,
ɔ dàń swìn ɔ tìàn con nɛ, ɔ wú: «Bɛɛ wá tɔ yà
nɛ ya Yɪ nii *sùsùndù, ɔ yà wá yɛni kan wá tɔ nɛ
dwen ɔ yɪra nɛ ya liù tɔ: Kan tɔ yɪ cɪna kan».

⁴⁰ Zwezi dàń ma swìn Farizian tɔ con, ɔ wú:
«Simon, à ja yoo à swìn n con nɛ». Simon ma
le, ɔ wú: «Swìn, karnyɪna!» ⁴¹ Ʋ dàń ma swìn,
ɔ wú: «Liù don jɪɲa yà wulɛ lià bɛlɛ yuu wa, ɔ
don yà jɛ cɪnɪa sɛbikulan§ biɛnu, ɔ don dɛ cɪnɪa
sɛbikulan finu. ⁴² Ʋ nɪ dɛ, ba liù mama wàrà jɪɲɪ
tɔ ɔ ɲwín. Ʋ yá tɔ, ɔ ma ca ba bɛlɛ tɔ. Ba wàà
nɛ wá sóní wá, ɔ doni ɔ don, ba bɛlɛ tɔ wa?»
⁴³ Simon ma le wá, ɔ wú: «À bɔɲa dɛ, ku wá yà

‡ **7:38** 7.38 *Zwifɛ-ba con, ba yàà pɛni ganpure yuu wa, ba ma dɛ
wodiu. § **7:41** 7.41 Cɪnɪa sɛbikulɔ nɛɔv yɪ yɪtɔrɪ nɛɔv tɔtɔɲɪ
ɲwírán.

wà tē, v jɪɪ tē nə dáá tē tíú». Zwezi ma le wá, v wú: «N ja cígá!»

⁴⁴ U pìí v vèvèri v yáá v kə kan tē con, v ga swìn Simon con, v wú: «N na kan wà tē? À zva n diè, n ga wà nə à nɛɛ níá* pɪn. Yá kv kan wà tē mù ya v yinɪa nə, v ma tɛ à nɛɛ, v ga pupugu tē də v yukoran. ⁴⁵ N wà nə jérí n kukwalí† n kə n nyɔni nə. Kv kan wà tē mù tē wà síí də v nə kukwalí à nɛɛ tē, à nə zva tē mama. ⁴⁶ N wà nɔga lwé à yuu wa, yá v mù lwá tɪralí nɔga à nɛɛ yuu wa! ⁴⁷ Mə kv mù nə pɪn, à wú: U sonu nəfarv tē, v nə bɪrɪ tē, nə pɪn, də v cɔna tē mɛ, sɛ tē kwɛn tē nan. Yá liù tē, ba nə wà v cɔna kwɛn zənzən ba lɪ, v də bá bɪrɪ sonu zənzən».

⁴⁸ Zwezi dàń ma swìn kan tē con, v wú: «N cɔna tē kwɛn tē nan n mù də Yɪ pwərə wa».

⁴⁹ Ba tē, ba nə dé də wá tē wulə ba ɲɔɲwɪn ba tìàn con nə, ba wú: «Wàà nə yɪ liù tē, v wáá v kwɛn lià cɔna, v lɪ ba mù də Yɪ pwərə wa?»

⁵⁰ Yá Zwezi dàń swìn kan tē con nə, v wú: «N keni n waa à nə wuu, kv mù nə pɪn, Yɪ ma jon mú n cɔna wa. Ve də bɪcan sìé!»

8

Kana tē, ba nə twá Zwezi kwa (Marəkə 15.40-41)

* **7:44** 7.44 Zwifə-ba con, ba yáá pa, yonɔ, nə à yèé liù tē, ba nə ba wá dun pɪn, sɪn liù nɛɛ, sɛ kv bɪrɪ də, ba sɛɛ wá ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yèé, sɛ kv bɪrɪ də, v yɪ dun tíú. † **7:45** 7.45 Kv nɛtv tē yɪ Zwifə-ba yofwamɪɔn, də ba nə jérí duən, nə à yèé də ba nə vɛli duən sàń, sɛ ba na duən.

¹ Kù kwa nè, Zwezi væli v twá tian tē dē tibii tē wa, v kàrì dē v swìn suywáŋú tē, v bírì dē, Yü dé pàrì ba yuu wa. Karbía fugə bələ tē yá wulə v kwa. ² Kù sùrí kana duən nè, ba nè jon ba tiàn *zinə dē yayıran jün. Kù yı Mari tē, ba nè boŋə <Mari Madələnə>, Zwezi nè lı zinə barpe v yuu wa, ³ dē Suza, v nè ywàŋá *Erodə tutunan tē yuu, kan Zwanə, dē Sızanə, dē kana duən, ba nè dáá. Ba mü kana təntə tì ba jıjə, ba ma san Zwezi dē v karbía tē nè.

Wodùrú zwansısara
(*Matıə 13.1-9; Marəkə 4.1-9*)

⁴ Lià tē naŋa tian dē tian, ba twi Zwezi con. Lià tē nè twi, ba kun duən nè ba dáá, máŋá tē wa, v tì zwansısara kù tē v sısarı ba, v wú: ⁵ «Wodùrú don nè nan, sə v dù wodwii. U dān nè wulə v mí wodwii tē kárá tē wa nè, kù vān don tua cwəŋə yuu. Ba nıŋı kù yuu ba kèēn, yá zənbii dí kù. ⁶ Kù vān don dē tua kapatau tia wa. Yá wobıa tē nè nan tē zwèe, tē kua, zuni nè wà tē yı yırı. ⁷ Wobıa tē vān don dē tua casıran tia wa, tē dē casıran tē mē twá duən, tē borı, yá casıran tē dān púé wobii tē yuu nè, tē dān ga sìnì tē tı. ⁸ Yá tē vān don dē tua tızəŋu wa, wobıa tē zān tē bori tē kə yun. Kù nədu mama zın bıa bıı». Zwezi dān ma swìn v kə yı nè, v wú: «Liù mama dān mē, sə v kə diàn, v sùrí v zıan, v cıgv zəni!»

Yoo tē nə pın, Zwezi swìn dē zwansısarı
(*Matıə 13.10-17; Marəkə 4.10-12*)

⁹ Zwezi karbía tē bwe wá, sə v gwin zwansısara tē dēn, v bírì ba. ¹⁰ U ma le ba, v

wú: «Á mù wàá Yü pàrì yìèn tə, tə nə sègè tə dèń, á nì, á pìn á tiàn nə. Lìà tə duən mù con nə, kú yì zwansısarı nə, à wá swìn ba con, ba yíá nə cè lá, ba ga ba na, ba cuga, yá ba ga ba kú dèń nèn».

*Zwezi gwin wodùrú tə zwansısara tə dèń
(Matıə 13.18-23; Marəkə 4.13-20)*

¹¹ Zwezi dãn swìn, ƚ wú: «Zwansısara tə dèń nə nətən: Wodwii tə yì ndə ya Yü sugƚ tə nə. ¹² Lìà duən yì ndə cwəŋə vãn nə, wobıa nə twı lá: Ba nèn, yá *Sıtana yáá bà, ƚ lı sugƚ tə ba waa wa, sə ƚ ma cì ba nə, sə ba dãn ká kə ba waa Yü nə, sə ƚ ga jon ba ba cuna wa. ¹³ Ba duən də yì ndə kapataƚ tıa nə. Ba nə nì Yü sugƚ tə, ba yáá jon kú də pupwən. Yá ba ba kú yá, ba pìn kú zwı ba pubuŋa wa. Ba yáá ken ba waa Yü nə, máŋá kukuə wa, yá dədəŋu nə yí ba, máŋá don wa, ba yáá tu. ¹⁴ Wobıa tə nə tua casuran tə wa, yì ndə ba tə nə, ba nə nèn, yá ba ga yá ba pa twara, də ka pìà jıjə, də lıƚ wıən fıra jə ba, tə dãn ga pú Yü sugƚ tə yuu nə ba waa. Sugƚ tə ba bıa keni, tə nə wá wàńı tə bı. ¹⁵ Wobıa tə nə tua tızəŋu tə wa, yì ndə ba tə nə, ba nə cuga Yü sugƚ tə, ba ga twá kú nə zəni də ba cígá mama. Kú tiàn tə yáá ja pínú wuuu, ba dãn ká pıı ba kə ba kwa, ba tuŋa zəni, ndə wobıa nə zıŋa bıa nətƚ».

*Cànú yuu wa zwansısara
(Marəkə 4.21-26; Likè 11.33-36)*

¹⁶ Zwezi kúb swìn, ƚ wú: «Lıù təlė, ƚ nə wá sƚrƚ cànú, ƚ tı ƚ pú garwa dèń nə, nə à yəə ƚ tı ƚ tún gədoo dèń. Kú yì ba yáá tı kú ba tún canzıƚƚ yuu, sə lìà tə mɛ nə zwı diè tə wá na

poni. ¹⁷ Won tɛ mama nɛ sɛ̀gɛ̀ wá na, yá won tɛ mama yà nɛ wulɛ̀ yikunu wa, wá nan poni nɛ. Yá là tɛ mama wá lwarɪ̀ kɔ.

¹⁸ Á zurɛ̀ á yɪ̀ra, dɛ̀ á cɔ̀gɔ̀ tɛ̀ yiri tɛ̀, á nɛ̀ cɔ̀ga: Ba wá pa ɔ̀ tɛ̀ nɛ̀, ɔ̀ nɛ̀ jɛ̀ ba súrí, yá ba wá jon mancɪ̀n tɛ̀ tɛ̀tɛ̀ ɔ̀ tɛ̀ con, ɔ̀ nɛ̀ buɲa dɛ̀, ɔ̀ jɛ̀».

Zwezi nubɪa tɛ̀ dɛ̀ ɔ̀ nuu yoo
(*Matì 12.46-50; Marəkə 3.31-35*)

¹⁹ Zwezi nubɪa tɛ̀ dɛ̀ ɔ̀ nuu twi ba na wá, yá ba ga wà̀rì ɔ̀ yɪ̀ra ba yí, lalɔ̀ɔ̀ tɛ̀ nɛ̀ dáá tɛ̀ yɪ̀rɪ̀.

²⁰ Ba ma swɪ̀n kɔ̀ Zwezi con nɛ̀, ba wú: «N nuu tɛ̀ dɛ̀ n nubɪa tɛ̀ zɪ̀ga kàrà wa, ba ga pià, sɛ̀ ba na mú». ²¹ Yá Zwezi dà̀n swɪ̀n ba mɛ̀ con, ɔ̀ wú: «Á nuu dɛ̀ à nubɪa nɛ̀ yɪ̀ ba tɛ̀ nɛ̀ cɔ̀ga Yɪ̀ sɔ̀gɔ̀ tɛ̀, ba ga twá kɔ̀ nii nɛ̀».

Zwezi pɪ̀n mɔ̀naa ɔ̀ɔ̀ nɛ̀farɔ̀ zɪ̀gɪ̀
(*Matì 8.23-27; Marəkə 4.33-41*)

²² Dɪ̀n don nɛ̀, Zwezi dɛ̀ ɔ̀ karɔ̀ɔ̀ tɛ̀ vɛ̀lɛ̀ ba zɔ̀a níá yuu bori wa. ɔ̀ swɪ̀n ba con nɛ̀, ɔ̀ wú: «Nɛ̀ vɛ̀lɛ̀ mɔ̀naa tɛ̀ vàn tɛ̀ don nɛ̀». Ba dà̀n ma vii. ²³ Mánjá tɛ̀, ba nɛ̀ wulɛ̀ níá tɛ̀ yuu wa, ba vɛ̀li, Zwezi mù tégé ɔ̀ dwèe. Naa nɛ̀dɔ̀, ɔ̀ɔ̀ nɛ̀farɔ̀ zàn kɔ̀ fuli mɔ̀naa tɛ̀ yuu wa. Níá yuu bori tɛ̀ ja kɔ̀ swí. Kɔ̀ dà̀n yá ga yɪ̀ càn, kɔ̀ pa ba pià ba tɪ̀.

²⁴ Karɔ̀ɔ̀ tɛ̀ fà̀rú ba yí Zwezi yɪ̀ra ba zìn wá, ba ga swɪ̀n ɔ̀ con, ba wú: «Karnyuna, karnyuna! Nɛ̀ wá tɪ̀!» Zwezi ma zàn, ɔ̀ baa ɔ̀ɔ̀ tɛ̀ dɛ̀ nakulɛ̀ tɛ̀ nii nɛ̀, tɛ̀ ma tɔ̀. Yá bwálí tɛ̀ mɛ̀ zùrì, siii.

²⁵ Zwezi ma swɪ̀n ɔ̀ karɔ̀ɔ̀ tɛ̀ con, ɔ̀ wú: «Á ba á waa keni à nɛ̀ wuuu, naaa?» Yá fɛ̀n yá jɛ̀ ba, dɛ̀ kɔ̀ dígà ba yuu wa. Ba dà̀n swɪ̀n duɛ̀n con, ba

wú: «Bee wà tē tà ndè lìa mē nē. Vuv dē nakulè mē zìlì v nìi!»

Zwezi li zinè bee don yuu wa

(Matìè 8.28-34; Marəkè 5.1-20)

²⁶ Ba yì dē níá yuu bori, ba va ba yì Zwer-azentan-ba nagwanaa wa, ku nè wulè múnnaa tē vàn tē don nè, Galile nagwanaa yáá nè. ²⁷ Zwezi nè cúó tia v zwèe, tiv tē bee don twì, v jóri wá. *Zinè yà nè vèvèri ku bee tēntè yuu. Ku nè ba yigè, ku bee tēntè yà kúv ba gànù zwì, v ga ba diè dē zwì, v yà yì v wulè pìràn* buran wa, ba nè kva, ba ma keni tìga. ²⁸ Ku májá tēntè, bee tēntè nì Zwezi, v mà bubwiè, v tu v yáá con, v ga zìn v kori v kè yu nè, v wú: «Zwezi, Yu tē, v nè wulè tē mē yuu wa, biú, bèèè nè n pìà à con nè? À lòrì mú, dàn ká kè nè càn wa!»

²⁹ U swìn ku nèt, Zwezi nè baa zini tē nìi nè, sè ku nan ku yá wá yiri. Ku zinè tē yáá dì wá nēe kapupu. Ba dán yà yáá vwa bee tē jìàn dē v nēe dē banzala dē lugu ñoni, sè ba ma wàní ba ja wá ba tún. Yá v yáá karv banzala tē, zinè tē ga yáá van wá, ku ja va kasoo lanworu wa. ³⁰ Zwezi ma bwe ku, v wú: «N yiri nè ya bèèè?» Ku ma le wá, ku wú: «À yiri nè ya <buruburu>.» Ku yì cígá, zinè zēnzēn yà dáá v yuu wa. ³¹ Yá tē zinè tēntè yà lòrì Zwezi, sè v dàn ká dɪŋa tē, v kè buu tē, ku dēñ nè lù zēnzēn.

³² Twərən zēnzēn yà wulè ku bwálí tē nè, tē pìà wodiū paan don yuu wa. Zinè tē lòrì Zwezi, sè v pa cwəŋə tē, sè tē va tē zv twərən tē yira.

* **8:27** 8.27 Yizərayelə luv nii wa, tiv mama jə ku kwì ləbərə bwálí. Ba kwì tē yì ba tē pìràn wa.

U ma pa tɛ cwɛŋɔ. ³³ Zinɛ tɛ dɔ̀n ma nan bɛɛ tɛ con, tɛ va tɛ zu twɛrɛn tɛ. Twɛrɛn tɛ mama ma bɛbɛri tɛ cú, tɛ tu mɔnaa tɛ wa, tɛ gu tɛ tɔ̀n.

³⁴ Máná tɛ wa, là tɛ, ba nɛ cì twɛrɛn tɛ nɛ, nɛ ni ku mù tɛntɛ ku tɔ̀n, ba dɛri ba ja ku nɛwɛn tɛntɛ, ba va ba swìn tiv tɛ dɛ tɔ̀bii tɛ wa. ³⁵ Là tɛ nan, sɛ ba jén won tɛ nɛ fwa. Ba yí Zwezi nii, ba ni bɛɛ tɛ, zinɛ tɛ nɛ nan tɛ yá. U jɛ̀ɔ̀ Zwezi sɛpuni nɛ, v zu ganan, v ga yɛ̀ɔ̀ v yáá zɛni. Fɛn ma zu ba. ³⁶ Ba tɛ, ba nɛ ni tɛ mɛ tɛ, swìn ba bɛri, ku nɛ fwa nɛtu, zinɛ tɛ ma nan bɛɛ tɛ yuu wa. ³⁷ Ku nagwanaa tɛ là tɛ mama dɔ̀n ma lòri Zwezi, sɛ v vií, fɛn zua ba zɛnzɛn yɛri. Zwezi ma zu níá yuu bori tɛ wa, sɛ v vií. ³⁸ Yá bɛɛ tɛ, zinɛ tɛ nɛ nan tɛ yá, twi v lòri Zwezi, sɛ v yá v pa v twá v nɛ. Yá Zwezi píí wá, v ga wú: ³⁹ «Píí, n va n diè, sɛ n ga swìn n bɛri ku tɛ, Yu nɛ fwa n yɛra». Bɛɛ tɛ dɔ̀n ma píí v va, v swìn tiv tɛ mɛ wa ku tɛ, Zwezi nɛ fwa v pa wá.

Zwayirisɛ b̀á tɛ dɛ kan tɛ nɛ dwɛn Zwezi g̀nɔ̀ tɛ nɛ yoo

(Matíɛ 9.18-26; Marəkə 5.21-43; Likè 7.11-17)

⁴⁰ Máná tɛ nɛ, Zwezi nɛ píí v nanɛ mɔnaa tɛ bɛbɛru tɛ don nɛ, v biàn, lalɔv tɛ jérí wá, ba yá dɔ̀n wá yɛri. ⁴¹ Ku bwálí tɛ nɛ, bɛɛ don, ba nɛ bonɛ Zwayirisɛ, v yá nɛ yí *Zwifɛ-ba *jérɛ̀ diè yuu tíú, twi v bà v tu Zwezi nɛɛ nɛ. U lòri Zwezi, sɛ v bà v sà́n nɛ, ⁴² v yá nɛ ja b̀á nɛdu, v bɛna nɛ yí ndɛ fugɛ̀ bɛlɛ nɛ, v yá nɛ wulɛ v ti yɛri.

Zwezi vɛlɛ lá máná tɛ wa, lalɔv tɛ púɛ v yuu nɛ, dɛ ba niŋi v nɛɛ nɛ. ⁴³ Yá kan don yá wulɛ ba wa, v tàná nɛ twi ka ba zɛga, ku nɛ yí bɛna

fugə bələ. U yà cògò v wiən mama dumutura con. Yá liù mama wà wàní, sə v zwèe v yayıgυ tə. ⁴⁴ U ma twá Zwezi kwa con, v fărú v yí v yıra, v ga dwen v gànò nii nə. Naa nədu, də v jana tə lwagu tə zıga. ⁴⁵ Zwezi ma bwe, v wú: «Wàà nə dwen à yıra?» Ba mama tə wà sèe də, ba fwa yoo, Piyerə dān ma swın, v wú: «Karnyına, laluv tə nə púé n yuu nə, ba ga nııı n nεε nə». ⁴⁶ Yá Zwezi le, v wú: «À nı də, dıàn nan à yıra. Ku mù nə pın, à yèé də, liù dwen à yıra». ⁴⁷ Kan tə nə nı də, ba jın v dən nə, v twi v bà v tv Zwezi nεε nə, də v vıvaga. U dān ma tún lià tə me yáá con won tə, ku nə pın, v ma dwen Zwezi yıra, də ku nə twá nətv, v yayıgυ tə ma zwèe naa nədu. ⁴⁸ Zwezi ma swın v con, v wú: «À nakva, n nə keni n waa à mù nə tə yırı, Yı jon mú. Vəli də bıcan sıé!»

⁴⁹ Máná tə wa, Zwezi nə wulə v swın nətv, liù don nan jéré diè yuu tíú tə sán, v bà v swın v con, v wú: «N búa tə mu zwèe. N kúò dān ká wəwalı karnyına tutv». ⁵⁰ Zwezi nə nı ku tə, v swın jéré diè yuu tíú tə con, v wú: «Dān ká pa fən ja mú! N ya kə waa cıı à mù nə wuuu, yá v wá na yazurə».

⁵¹ Máná tə wa, ba nə yí sán, Zwezi wà sèe, sə v pa lià tə mama twá v nə v bá zv, də ku nə tà Piyerə də Zwan də Zwakə, də bıımaa tə nuu də v nyına. ⁵² Ba mama tə kwi, də ba zıra bıımaa tə yırı. Zwezi dān ma swın, v wú: «Á dānà ká kwi. U wà tı, ku yı v dwèe!»

⁵³ Ba wulə ba mənə Zwezi, ba nə yèé də, búa tə yı v tıga yırı. ⁵⁴ Yá Zwezi jın v jıın nə, v ga

swìn v kə yu nə, v wú: «Bisúmaa, zàn yu nə!»
⁵⁵ U pìi v bwin, v ga zàn naa nədu. Zwezi ma pa
 nii, sə ba pa wá wodiú. ⁵⁶ Ku dìgà v nyina-ba
 yuu zənzən, yá Zwezi swìn ba con də, ba dàn ká
 swìn ku tə, ku nə tun liù mama con.

9

Zwezi tun v karbía fugə bələ tə

(Matìə 10.5-15; Marəkə 6.7-13; Likè 10.1-16)

¹ Zwezi ken v karbía fugə bələ tə duən nə, v
 ga pa ba nii də dìn, sə ba li *zinə lià yuu wa, sə
 ba ga zwèe yayıran. ² U dàn ma tun ba, sə ba va
 ba kàrì ba bırı də, Yu dé v pàrì tə lià yuu wa,
 sə ba ga zwèe yayıŋa yayıran. ³ U swìn ba con
 nə, v wú: «Á dànà ká tì wiən tətə nətən á ja nan
 cwəŋə. Tə mù nə yı: Daduu, də lòò, də wodiú,
 də səbiu, də ganzwıran bələ. ⁴ Bwálí tə mama á
 nə zırı, á yana ku diè tə wa, ku ja vələ á viru.
⁵ Bwálí tə mama, ba nə vıga, sə á zu, sə á nan, á
 yá ba tiv. Á ga zwarı* á nɛɛ purən, sə ku yà ba
 yuu yoo».

⁶ Karbía tə ma vií, ba vəli tıan tə mɛ pa wa, ba
 swìn suywánú tə, ba ga zwèe yayıŋa yayıran.

Erodə twara tə yoo

(Matìə 14.1-12; Marəkə 6.14-29)

⁷⁻⁸ Máná tə, *Erodə, v nə yı Galile nagwanaa
 tə yáá tíú, nə nì ku tə nə wulə ku tıŋa, ku gwárí
 wá zəni. Lià duən yà wú: «Zwan† nə pìi, v bwin

* **9:5** 9.5 Ku nətv tə bırı də, ba yaga lià tə yìèn mɛ ba yuu wa.

† **9:7-8** 9.7-8 Ku mù Zwan təntə nə yı *Zwan-Batisə, v nə li lià
 níá wa, ku twá də Yu yırı.

υ nan tian wa». Ba duən də wú: «Ku ya Yu nii *sùsùnù Eli nə pìí υ bà». Ba duən də tə kùù wú: «Fuən Yu nii sùsùnà tə don nə pìí υ bwin». Ku mú nə pɪn, Eroðə yàá kùù yèrì ku tə, υ nə wulə ku kwa. ⁹ Eroðə dàń ma swìn, υ wú: «À pɪn ba gwəŋə Zwan yuu. Wàà tətə dàń nə yɪ bεε təntə à nə nəń υ ŋwen də ba swìn nətən?» U dàń yà ga pìà, sə υ na Zwezi.

Zwezi pùlì dipen υ pa bara mùrù bonu nə

(Matìə 14.13-21; 15.32-38; Marəkə 6.30-44; Zwan 6.1-14)

¹⁰ Zwezi *tuntuna tə pìí ba bà υ con, ba man ku tə mama, ba nə fwa, ba bɪrɪ wá. U ma ja ba, υ də ba cɪcɪ ma va, ba nan kwa, tɪv don nii nə, ku yɪrɪ nə yɪ Bətəsayɪda. ¹¹ Yá lalɔv tə lwarɪ ku, ba ma zàn ba pú υ kwa. Zwezi ma jérí ba zəni, υ swìn Yu pàrì tə yoo, υ bɪrɪ ba. U zwèe ba tə, ba nə pìà yazurə yayɪran.

¹² Yu nə wulə ku zwɪ mánǵá tə wa, tuntuna fugə bələ tə fàrú ba yí Zwezi yɪra, ba ga wú: «Swìn lalɔv tə con, sə ba va tian tə də tɪbii tə wa, tə nə bwələ tɪa lá, ba pìà ba nii wodiu, də yipaa bwálí. Bwálí ku tə nə nə wulə lá, won mama təlɔ wa».

¹³ Yá Zwezi swìn ba con, υ wú: «Á tətə pɪan ba wodiu, sə ba dé!» Ba ma le wá, ba wú: «Dipen bonu də fələ bələ cɪcɪ nə nə jə. Də nə nə pìà nə pa wodiu lià tə mama nə, nə tətə nə mɛ, sə nə va nə yə ku wodiu tə».

¹⁴ Bara mùrù bonu yà nə wulə ku bwálí təntə nə. Zwezi ma swìn υ karbɪa tə con, υ wú: «Á pɪan ba jèń ndə finu finu nə púlí mama wa».

¹⁵ Karbɪa tɛ twá v nii nə, ba pa ba mama tɛ jɛ́n tɪa. ¹⁶ Zwezi tì dipen bonu tɛ də fɛlə bɛlə tɛ, v zìn v yáá, v kə yɪ nə, v ga kə Yɪ lèèèe. U fu fu dipen tɛ, v pa karbɪa tɛ nə, sə ba ma tara lalɔv tɛ. ¹⁷ Ba mama tɛ dí, ba sú, ba ga pèe dipen tɛ mumunə ba sú fɪyan fugə bɛlə.

*Piyerə swìn də, Zwezi nə yɪ Kərisə
(Matìə 16.13-19; Marəkə 8.27-29)*

¹⁸ Dɪn don nə, Zwezi nə kwɛn v nan kwa v jònì Yɪ, v karbɪa tɛ ga wulə də wá, v bwe ba, v wú: «Bèèèe nə lià tɛ swìn à yuu wa?» ¹⁹ Ba ma le, ba wú: «Lià duən wú, n yɪ *Zwan-Batisə, ba duən wú, n yɪ Yɪ nii *sùsù̀nù̀ Eli, ba duən də ga kù̀b wú, ku yɪ Yɪ nii sùsù̀nù̀ tɛ don nə pìí v bwin v nan». ²⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sə á mù con nə, wàà nə á wú à yɪ?» Piyerə ma le, v wú: «N yɪ *Kərisə tɛ, liù tɛ, Yɪ nə kùrú v tɔn».

*Zwezi swìn v ka tɪ də v ka pìí ka bwin ka nan
tə yoo*
(Matìə 16.20-28; Marəkə 8.30-9.1)

²¹ Zwezi ma dù súú ba nii nə, sə ba dàn ká swìn ku liù con. ²² U ga swìn v sùrí lá, v wú: «Ku mɛ sə, *Ləzwənə-Biu‡ tɛ dé càn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwɪna tɛ, də Yɪ *jɔŋwana yun tìán, də Yɪ nii *yənu tìán tɛ wá vɪ wá, ba wá gu wá. Yá dɪan batwa nii nə, v wá pìí v bwin v nan».

²³ U ma swìn ba mama tɛ con, ku kwa nə, v wú: «Liù tɛ mama nə pìà, sə v bà v twá à nə, ku tíú kù̀b dàn ká fwa v tɛntɪan puswənə. U mɛ, sə v sèe v twá v dé càn də nə, dɪn mama, ku

‡ 9:22 9.22 Zwezi yɪ v tɛtə yoo nə v swìn.

ja wələ v tian dagarv tə yuu wa. ²⁴ Kɔ yɪ cígá, liù tə, v nə pìà, sə v jon v mu tə, v wá kwìn ku nə. Yá liù tə, v nə wá dɔgv v mu tə à mù yɪrɪ, ku tíú wá jon v mu. ²⁵ Kɔ funə wa yèn nə, ku pa liù nə, də v nə nɪ tɪa yuu jɪjə tə mama, yá v ga kwìn mu tə nə, ku nə ba zwèe Yɪ con, nə à yèé v nə cùgò. ²⁶ Liù nə dəri à mù də à sùràn tə cavɪra, *Ləzwənə-Biu tə də wá dəri n cavɪra máǵá tə wa, v nə wá bà v dun tə wa, də v nyɪna Yɪ də v *malɪke tə dun tə wa. ²⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á wa lià, ba nə wulə yəbə, mɛ bá tɪ, də ba nə wà Yɪ pàrɪ tə nɪ, də ku twi».

*Zwezi lwan v tian
(Matie 17.1-9; Marəkə 9.2-10; Zwan 1.14; 2
Piyerə 1.16-18)*

²⁸ V swìn nətɔ ndə dɪan nana kwa nə, Zwezi jun Piyerə də Zwan də Zwakə, v ja dɪ v con paan don yuu wa, sə v jun Yɪ. ²⁹ Máǵá tə nə, v nə jùnɪ Yɪ, v yáá lwan. Yá v ganan jì nəpon tə pɪpɪlɪ. ³⁰ Də nən, lià bələ, ba wulə ba ve də Zwezi. Ku yɪ *Moyizə də Eli, ³¹ nə nan də Yɪ dun tə. Ba wulə ba swìn də Zwezi, v nə mɛ, sə v tɪ v pìɪ v nan v va Yɪ con, ku yoo tə nə mɛ, sə ku tɔn nətɔ *Zwerizalemə wa. ³² Piyerə də karbɪa tə duən yà dwèe tətə, yá ba dən twi ba zàn, ba ga na Zwezi dun tə, də bara bələ tə, ba nə wulə də wá. ³³ Ba bara bələ tə dən nə pìrɪ, ba virɪ máǵá tə wa, Piyerə swìn Zwezi con nə, v wú: «Karnyɪna, ku zɪən də, nə wulə yəbə. Nə wá pú gansilə batwa, n mù nədɔ, Moyizə nədɔ, Eli də nədɔ». V yà yèrɪ ku tə, v nə swìn.

³⁴ Mánǎ tǎ wa, ba nǎ wulǎ ba swìn nǎtu, bakwan yiywara púé ba yuu nǎ. Fǎn zwa karbia tǎ, dǎ ba nǎ ni bakwan tǎ, ku púé ba yuu nǎ. ³⁵ Karbia tǎ nì kori, ku nǎ swìn bakwan tǎ wa, ku wú: «Wàà tǎ ya à biú tǎ, à nǎ kúrú. Á cuga u kori!»

³⁶ Kori tǎ nǎ swìn ku zwèe kwa nǎ, Zwezi cɪcɪ nǎ ba kúò na lá. Karbia tǎ púé ba nii. Ku mánǎ tǎ wa, ba ba ku tǎ, ba nǎ ni tǎ, yoo swìn liù con.

Zwezi li biù don yuu zini

(Matìe 17.14-21; Marəkə 1.23-27; 9.14-29)

³⁷ Ku tikunɪ nǎ, ba nǎ nan paan tǎ yuu ba cú mánǎ tǎ, lalɔɔ twi ba jǎrí Zwezi. ³⁸ Bɛɛ don bubwi lalɔɔ tǎ tǎtǎni wa, u wú: «Karnyɪna, à lòrì mú, sǎ n ywǎn à biù tǎ con! U mù nǎ yi à bidɔa. ³⁹ *Zini tǎ yàá ja wá, naa nǎdu ku pa, u mà nii ku zuzɔɔ wá dǎ diàn, u mumanpon ga sùrì. Ku yàá wɔwɔlɪ wá, ku ga ba nanja mwálí mwálí. ⁴⁰ À lòrì n karbia tǎ, sǎ ba li zini tǎ u yuu wa, yá ba ga wà wàní».

⁴¹ Zwezi dàń ma le, u wú: «Á mù zèn lià-ba, á tǎ nǎ ba Yɪ nii sèe, á ga fwa yotǎlǎn! Dian bagalɪ nǎ à tǎ wá yà dǎ aba, sǎ à ga ja pínú dǎ aba? Ja n biù tǎ n ja bà yǎbǎ».

⁴² Biú tǎ nǎ fàró, sǎ u boli Zwezi yɪra, mánǎ tǎ, zini tǎ jan wá, ku tanɔ tɪa, ku ga vɔvɔɔ wá zǎnzǎn. Yá Zwezi dàń caga zini tǎ nii nǎ, u wú, ku nan ku yá biú tǎ. U tì wá, u pa u nyɪna nǎ. ⁴³ Yá Yɪ diàn nǎ dáá nǎ tun ku mù yoo tǎntǎ, ku dàń gwárí ba mama zǎnzǎn.

*Zwezi pù v swìn v tian tē dē v ka pù ka bwin
ka nan tē yoo*

(Matìe 17.22-23; Marəkə 9.30-32)

Ndē yìèn tē mama Zwezi nē fwa, tē nē gwárí liù mama, v swìn v karbía tē con nē, v wú: ⁴⁴ «Á jana kv tē, à nē wá swìn á con, síún nē zēni: Ba wá ja *Ləzwənə-Biuš tē, ba kə ləzoni jìàn wa, sē v dé càn». ⁴⁵ Ba wà kv sugv tē dèñ nì. Kv dàn yà sègè ba con nē, sē ba dàn ká wàní kv ba nì, yá ba yà kúv wàri, sē ba bwe Zwezi kv sugv tē dèñ nē.

Wàà nē wá doni v don?

(Matìe 18.1-5; Marəkə 9.33-37)

⁴⁶ Zwezi karbía tē dıga tútòní, sē ba ma lwarı liù tē, v nē wá yà ba yuu wa. ⁴⁷ Zwezi lwarı ba pubuŋı tē. V dàn ma tì bisumaa v kə v yira, ⁴⁸ v ga swìn, v wú: «Liù tē, v nē jun bisumabiē wà tē zēni à mù yırı, kv yı à mù tətə nē kv tíú jun zēni. Yá liù tē, v nē jun nē zēni, kv tíú jun liù tē, v nē tun nē zēni. Liù tē, v nē ya nēmaa á mama wa, kv tíú nē ya yuu tíú».

Liù tē, v nē ba nē nē zıga yı nē liù

(Marəkə 9.38-40)

⁴⁹ Zwan ma swìn, v wú: «Karnyına, nē nı bæe don v ja n yırı tē, v ma li *zinə. Nē yà swìn dē, v ba cwəŋə jə, sē v fwa kv, v nē twá v tà nē wa liù tē yırı». ⁵⁰ Yá Zwezi le wá, v wú: «Á dànà ká cì v nē, á yaga wá, sē v fwa! Cígá, liù tē, v nē ba á nē zıga, yı á liù».

§ 9:44 9.44 Zwezi yı v tətə yoo nē v swìn.

*Samari tiv don là viga, sè ba ja Zwezi
(Zwan 4.9-20)*

⁵¹ Zwezi ka ti dè v ka dì yu nè máná nè bwələ, v zigi diàn, ku máná tē wa, sè v va *Zwerizalemə tē wa. ⁵² Zwezi dí yáá v tún là v yáá nè. Ba dí yáá ba vu ba zv Samari nagwanaa tiv don wa, sè ba kwèn bwálí lá ba pa wá. ⁵³ Yá ku tiv tē là viga, sè ba sèè Zwezi, v nè vələ Zwerizalemə tē con yiri. ⁵⁴ Máná tē nè, Zwakə də Zwan nè ni ku nətɔ, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu n pìà, sè nè lòrì mən, sè tē nan yu tē cú, tē dí ba naaa?» ⁵⁵ Zwezi ma pìí v vèvəri v caga ba nii nè. ⁵⁶ Ba ma lè ba va tiv don nè.

*Ba tē ba nə pìà, sè ba twá Zwezi nə yoo
(Matìə 8.19-22)*

⁵⁷ Ba wulə cwəŋə yuu, də bæɛ don swìn Zwezi con, v wú: «À wá twá n nè, bwálí mama, n nè vələ». ⁵⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tē buran tē zwi, zənbii də ma jə tē pwalan, yá *Ləzwənə-Biu* tē mù ba bwálí ja, v nè wá kə v yuu lá».

⁵⁹ U ma swìn bæɛ don con, v wú: «Twá à nə!» Yá bæɛ tē swìn, v wú: «*Yuu-Tiu pa nè cwəŋə, sè à dó yáá à va à gùrì à nyina, sè à ga fwa v luə». ⁶⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sè tɪga tē tiàn tē, ba nè ba mi tē, ku nè ba zwèè Yu con, gùrì ba tɪga. Yá n mù n wá va n swìn Yu pàrì tē yoo n biri».

⁶¹ Bæɛ don ma kúv swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à wá twá n nè, yá n dàñ nè yá nè, sè à va à jun à diè là». ⁶² Zwezi ma le wá, v wú: «Ku yi ndə liù tē,

* **9:58** 9.58 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn.

υ nè wulə υ vārì də nian varυ, yá υ ga pìi υ palı
υ kwa. Ku nətυ bırı də, ku tíú jə pubuηı bələ. U
mù liù təntə yiri ba wàní Yı pàrì tə tətunan tə
υ tun».

10

Zwezi tən karbia sapwıtwa də fugə də bələ tə (Matıə 10.7-16)

¹ Ku kwa nə, *Yuu-Tiu kúrí bara duən
sapwıtwa* də fugə də bələ, υ tun bələ bələ υ
yáá. U tun ba tian tə mε wa də bwálá tə mε,
υ tətə yà nə mε, sə υ va lá. ² U swın ba con, υ
wú: «Kárá tə wiən tə bıga zənzən, yá wocərə ba
dáá, sə ba kə tə diè wa. Á lorə kárá tə tíú, sə υ
tun wocərə υ súrı lá, sə ba kə υ wiən tə diè wa.
³ Á tunja aba cwəηə yuu, ndə pabii nə buyurən
tətəηı wa. ⁴ Á dənà ká tı səbiu, nə à yəó lòò nə à
yèó natura! Á dənà ká zıgı cwəηə yuu, á jun liù.
⁵ Á nə zva sàñ wa, sə á dí yáá á swın, á wú: <Yı
bıcan sié tə wá yà də aba>. ⁶ Də liù nə wulə sàñ
təntə wa, υ nə pìà, sə Yı pa bıcan sié, á bıcan
sié sugυ tə wá yà də ku tíú. Ku nə tà ku mù, sə
á kwın á bıcan sié sugυ tə. ⁷ Sàñ tə tıán nə sèe
aba, á yana ku sàñ tə wa, á dé, á ga nyu ku tə, ba
nə pın aba lá, tütònù nə mε, sə υ dé υ ηwírán tə
yırı. Á dənà ká twá dii wa á va! ⁸ Á nə zva tıv
wa, ba ga sèe aba, sə á dé ku tə, ba nə pın aba.
⁹ Á zwıá ku tıv tə tıán yayıηa yayıran, á ga swın
ba con də, mánjá bwələ, sə Yı dé υ pàrì tə lià
mama yuu wa. ¹⁰ Yá mánjá tə, á nə zva tıv wa,

* **10:1** 10.1 Saga duən wa nə, ku yı karbia sapwıtwa yoo nə ku
swın.

ba ga wà aba sèe, á naŋa coŋi yuu, á ga swìn:
¹¹ «Nə pi† purən tə nə marv nə nɛɛ nə, á tu tə
 wa, nə kəni á yuu wa. Yá á nə mɛ, sə á lwarɪ zəni
 də, máŋá boli, sə Yu dé v pàrì tə á yuu wa». ¹² À
 mù nə swìn ku á con nə də, bürà tə bürù dɪn
 nə, Sodómə tu càn tə bá yí ku mù tu təntə».

*Tian tə, tə lià tə nə viɠa Zwezi
 (Matìə 11.20-24)*

¹³ Zwezi ma kùò swìn, v wú: «Yomlan tə tə nə
 fwa á pwərə wa, yiri yà nə fwa Tirə də Sidon tian
 tə wa, tə tian təntə lià yà wá zv pucvni ganan,
 ba ga pìrì ba yira də tònò. Ku nətɔ bɪrɪ də, ba
 vövəri ba kwa, ba ma sá ba cɔna. Ku mù nə pɪn,
 càn wá tu á mù Korazɪn tián yuu wa! Ku mù
 nə pɪn, càn wá tu á mù Bətəsayɪda tián yuu wa!
¹⁴ Mə ku mù nə pɪn, bürà bürù dɪn nə, Tirə lià
 də Sidon tián càn tə ba yí á mù tián bələ təntə
 lià. ¹⁵ Sə á mù Kapərənayimə tián, á buŋa də, á
 yuu wá dwen yu nə, naaa? Abada! Á wá cú á yí
 tɪɠa bwálí».

¹⁶ U kùò swìn v karbɪa tə con, v wú: «Liù tə,
 v nə cɔgv á sɔgv, ku tíú cɔgv à sɔgv. Liù tə, v
 nə viɠa aba, ku tíú viɠa à də. Yá liù tə, v nə viɠa
 nə, ku tíú viɠa liù tə, v nə tun nə».

*Zwezi karbɪa sapwɪtwa də fugə də bələ tə ka
 pù ka bà tə yoo*

† **10:11** 10.11 Ku yi Zwifə-ba mɪmɪnɔ. Ba nə dɪɠa liù, ba lɪ ba
 tu wa, v yáá pi v nɛɛ pùrú, sə ku bɪrɪ də, v lɪ yoo v yuu wa, v
 kə ba yuu wa.

17 Ba karbia sapwɪtwa‡ də fugə də bələ tə, Zwezi nə tɔn tə, pɪí ba bà də ba súé də pupwən, ba ga swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, ba *zinə də tətə sèe nə nii, də nə nə twá n yiri tə nə, nə ma pɪn tə nii». 18 Zwezi ma le ba, ɔ wú: «À ni *Sítana ɔ tua tia, ndə dwà pɪpɪlɔ nə. 19 Á cɔga: À pɪn aba nii, sə á va dɪŋa də nɪŋa yun wa, sə á ga tɪtaga dɔŋɔ tə də ba dɪàn tə mama. Yá won tɛlə, kɔ nə wá fwa aba yoo. 20 Á yana pupwən wa, á yira nə púpúníŋ sagɪ tə wa Yɪ *sàñ nə yiri. Á nə dàná ká pa, á pwií poli, zinə nə sèe á nii yiri».

Zwezi pupwən tə yoo

(Matíə 11.25-27; 13.16-17)

21 Kɔ mánjá tɛntə wa, Yɪ-*Siŋu tə pɪn Zwezi sú də pupwən, ɔ ga swìn, ɔ wú: «À nyɪna tə, n nə tɪ lanworu də tia. À kəni n lèeèe. N bɪri yìèn tətə lìà tə nə, ba nə mun ba tìàn. Yá n ga sègè tə ba tə nə buŋa də, ba yɪ wɔbuŋa də yənu tìán yáá nə. À nyɪna, n mù cígá nə swə, sə nɛtɔ tə tun.

22 À nyɪna Yɪ ken wiən tə mama à jɪn wa. Lìù mama yèrì Yɪ-Biu tə, də kɔ nə tà à nyɪna Yɪ tə. Lìù də mama ma yèrì à nyɪna Yɪ tə, də kɔ nə tà Yɪ-Biu tə, də lìù tə, Yɪ-Biu tə nə swə, sə ɔ súrí ɔ yíá ɔ bɪri wá».

23 Kɔ kwa nə, Zwezi pɪí ɔ vɔvɔri ɔ yáá, ɔ kə ɔ karbia tə con, ɔ ma ga swìn ba cɪcɪ con nə, ɔ wú: «Á mù dàñ yɪ pupwən lìà, kɔ tə á nə na yiri.

24 À mù nə swìn kɔ á con nə də, Yɪ nii *sùsùnà,

‡ 10:17 10.17 Saga duən wa nə, kɔ yɪ karbia sapwɪtwa yoo nə kɔ swìn. § 10:20 10.20 Kɔ bɪri də, á ja bwálí Yɪ sàñ nə.

ba nə dáá, də pèegá sóní, sə ba na kv tə, á nə na, yá ba ga wà kv ni. Ba sóní, sə ba nì kv tə, á nə nèn. Yá ba ga wà kv nì».

*Samari tíú don, v nə yi bícabwanv tíú
(Matíə 7.12; Romə tíán 13.8-10)*

²⁵ Yı nii *yənu tíú don dàń ma zàn, v bwe Zwezi yoo don, sə v ma ja v dən nə, v wú: «Karnyına, bèèèe nə à mε, sə à fwa, sə à ma na mı tə, kv nə ba zwèe Yı con?» ²⁶ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Bèèèe nə Yı swìn v *nii tə wa, v nə pın *Moyizə? N nèn kv nətə, də n nə kàrì kv?» ²⁷ U ma le, v wú: «N mε, sə n sóní *Yuu-Tiu, v nə yi n Yı, də n waa mama. N sóní kv tə nə zìən, kv pa Yı nə. N bún Yı yoo máná mama. N kə n kajaņa tə mama n pın Yı nə. Yá n tə mε, sə n sóní n yıra liù ndə n nə swə n tətə nətə». ²⁸ Zwezi dàń ma swìn v con, v wú: «N le zəni! N nə fwa nətə, n wá na mı tə, kv nə ba zwèe Yı con». ²⁹ Yá Yı nii yənu tíú tə yà tə pìà, sə v pa cígá v tiàn nə. U dàń ma bwe Zwezi, v wú: «Wàà nə yi à yıra liù?»

³⁰ Zwezi ma le də zwansısara, v wú: «Bεε don nan *Zwerizalemə, v cwí Zweriko. Máná tə wa, v nə wulə cwəŋə tə wa, v vəli, də nèn, ŋwìnà, ba nə gwı lià nə, ba fan, ba tv v yuu wa, ba vıra wá, ba li v ganan, ba mà wá, ba ga kèen ba yá wá, v belv v tégá. ³¹ Kv zàn kv tv kv mε, də *Zwifə-ba Yı *jonwanv don də twá cwəŋə təntə v cwí Zweriko. Máná tə wa, v nə ni bæe tə, v lwə v twá cwəŋə tə vàn nə v le v vií. ³² *Levitə dwíí tə wa liù don də kúv twí, v bà v yí kv bwálí tə. U nə ni bæe tə v zwèe, v lwə v twá cwəŋə tə vàn

don, v kèen v vii. ³³ Yá Samari tē wa liù don, v dē nē vèlè v cwəŋə, dē twá bwáí tēntə v lē. U dē ma va v yí bēe tē, ba nē mà tē yira. Máná tē wa, v nē ni wá v yinəgə jin wá zənzən. ³⁴ U kwen v fàrú v yí lá, v lwá diven dē nuga v nuran tē yuu wa. U vwa tē dē gantwan. Ku kwa nē, v tì wá, v kē v tətə wodu yuu wa. U ja vu, v tún vərə yipaa bwáí nē. U ywàñ v yuu nē. ³⁵ Ku tɪpɔrv nē, v li cɪnɪa səbikulan* bələ, v pa yipaa bwáí tē tíú nē, v ga swìn, v wú: «Ywàñ, bēe wà tē yuu nē. À nē píí à bà máná tē wa, à wá ŋwín mú ku tē, n nē cùgò v yira à kwa nē.»

³⁶ Zwezi ma swìn, v wú: «N mù waa con, sē ba batwa tē wa lá, wàà nē ya bēe tē, v nē tua ŋòná tē tətəŋi wa, yira liù?» ³⁷ Yɪ nii yənu tíú tē ma le, v wú: «Ku yɪ liù tē, v nē dəri bēe tē yinəgə zənzən». Zwezi dàñ ma swìn v con nē, v wú: «Mē n dē vèli n tɔn nətɔ!»

*Zwezi vèli Marətə dē Mari bwáí nē
(Zwan 11.1-5; 12.1-7; Matie 6.33)*

³⁸ Máná tē, Zwezi dē v karbɪa tē nē píí ba zv cwəŋə, ba vèli v zv tu don wa. Kan, v yiri nē Marətə ma ja ba zəni v sàñ nē. ³⁹ Kan tē yà ja nyánú, ba ma boŋə Mari. Mari mù yà jèé Zwezi nēe nē, v cuga ku tē, v nē kàrì ba. ⁴⁰ Yá Marətə mù yà wulə v tɔŋa zənzən. U ma nan, v ga swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, ku ba mú yoo fwa dē, à nyánú tē nē yá à cɪcɪ v pa à tɔŋa tutɔnan tē mama? Swìn v con, sē v zàn v san nē». ⁴¹ Yuu-Tiu ma le wá, v wú: «Marətə, Marətə, twara ja mú, n

* **10:35** 10.35 Cɪnɪa səbikulɔ nədɔ yɪ yɪtɔri nədɔ tutɔŋɪ ŋwírán.

ga wɔwɔlɔ n tìàn. N wulə yu nə, n kəkəri wiən nə dáá yíra. ⁴² Yá won nədɔ nə jə dèń. Mari mù kúrí kɔ tə, kɔ nə zìən, kɔ nə wàrì kɔ jonə ɔ con».

11

Zwezi biri yijɔni ɔ karbia tə nə

(Matìə 6.9-13; 7.7-11; Likè 18.1-8; Zwakə 1.5-7; 1 Zwan 5.14-15)

¹ Dɔn don nə, Zwezi jɔn Yu bwálí don nə. Máná tə wa, ɔ nə jɔn ɔ zwèe, ɔ karbiu tə don bwe wá, ɔ wú: «*Yuu-Tiu, biri nəba nə nə wá jɔn Yu nətɔ, ndə *Zwan* nə biri kɔ ɔ karbia tə nə nətɔ». ² Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Máná tə nə, á nə jònì Yu, sə á swìn ndə:

«Nə Nyina Yu! N yiri mɛ də dun! Bàá, n dé n pàrì tə tia yuu wa. ³ Pa nəba nə nii wodiu tə, kɔ nə mɛ nəba, dɔn mama. ⁴ Kwen nə cuna n li nə mù də n mù pwərə wa, ndə nə də nə kwen lwanɔ tə, lià nə tun nə yira, nə li nə mù də ba pwərə wa. N dàn ká pa yoo yí nəba, kɔ nə wá yigu nəba, kɔ kə yokukwɔtɔn wa».

⁵⁻⁶ Zwezi kúò swìn ba con nə, ɔ wú: «Də á wa liù nə ja ɔ dabɛɛ, ɔ ma zàn ɔ va ɔ con titɔn kwɔtɔn nə, ɔ swìn ɔ con, ɔ wú: «À dabɛɛ don nan cwəŋə ɔ bà, ɔ di à yuu, à ga ba won ja à pɔn wá. Kɔ mù nə yiri nə, à dabɛɛ, jɔŋa nə dipen batwa!» ⁷ Də ɔ də nə zɔgɔ ɔ diè tə wa, ɔ le, ɔ wú: «Yá nə sənɔwen! Mimii taŋɔ kɔ zwèe, à də à bia tégó nə zwèe. À kúò wàrì à zaŋa à pɔn mú dipen.»

* **11:1** 11.1 Kɔ mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, ɔ nə li lià níá wa, kɔ twá də Yu yiri.

⁸ Kù nètù tət! À mù nè swìn kù á con nè dè, v wá zàn v pa tət wá. Kù nè tà v nè yí v dabεε tət cici yiri. Kù yí v nè ba vìí, v tət nè wá ziri lá, v mà mimii tət nè yiri. Mə kù mù yiri v wá zàn, v pa wá kù tət mama, v nè pìà. ⁹ À mù ga nè swìn á con, à wú: Á lorə, yá ba wá pa aba! Á pìà, á ga wá na! Á mà mimii nè, yá ba wá sùrí ba pa á zv. ¹⁰ Liù mama nè lòrì, ba wá pa wá. Liù mama nè pìà, v wá na. Yá ba ga ba wá sùrí ba pa liù tət nè, v nè mà mimii nè. ¹¹ Də á wa liù nè ya nyina, v nè wà sèe, v pa dən v biù tət nè, də v biù nè lòrì wá fəli, naaa? ¹² Nə à yèé, v wá pa wá nən, də v nè lòrì wá cacalı? ¹³ Á mù ləzwənwɔlɔnyina-ba, á nè yèé ka pa wozəŋə á bia nè. Kù dàń wá yà nətə, kù pa á nyina Yí tət nè, v nè wulə Yí *sàń nè, də á nè lòrì wá won. U mù dàń wá pa aba v *Sɪŋu tət».

Zwezi le v dvŋa tət

(Matie 9.32-34; 12.22-30; Marəkə 3.22-27)

¹⁴ Dɪn don nè, Zwezi wulə v lɪ *zini bεε don yuu wa, kù nè pɪn bεε tət nii ba swìn. Máná tət, zinə tət nè nan, bəru tət zàn, v wulə v swìn. Kù dàń gwárí lalɔv tət zənzən. ¹⁵ Ba wa lià swìn, ba wú: «Kù ya Beləzebilə, zinə tət mama pìù tət, nè pɪn wá diàn, v ma lɪ zinə lià yuu wa».

¹⁶ Ba duən yà pìà ba ja v dən nè. Ba ma wú, v fwa yomɔv v birɪ ba, sə ba ma yəni də, v diàn tət naŋa Yí. ¹⁷ Zwezi yèé ba pubŋɪ tət, v dàń ma swìn ba con, v wú: «Payuu lià nè zɪɪ duən nè, kù payuu tət wá cògò, kù dii wá tu duən yuu nè.

¹⁸ Də *Sɪtana nè pwèe v zɪga v tətə nè, v payuu

tə bá wàní ku yà lá. Á wú Beləzebilə nə pɪn nə diàn, à ma li zinə tə. ¹⁹ Ku nə yi Beləzebilə nə pɪn nə diàn tə, ku mù nə pɪn, à wàá zinə à li là yuu wa. Sə á bia tə də yi wàà diàn nə, ba ma li zinə tə? Mə ku mù nə pɪn, á bia tə tətə nə wá buri á bura. ²⁰ Cígá, ku yi də Yu diàn nə, à ma li zini tə, ku nətɔ tə biri də, Yu dé v pàri là yuu wa á tətəŋi wa.

²¹ Ladia nə cì v sàñ nə də v kwatara wiən, v jujə wiən tégé tə bwálí nə, fən ga təlè. ²² Ku wàá ku yí də liù don, v də nə kúv yi ladia, v doni twi. Ku tíú wá ja diè tə tíú də diàn, v jon v kwatara wiən tə, v yà nə jə tə diàn. Yá v dàñ wá wàní v pèe v wiən tə v tàrì. ²³ Liù tə, v nə təlè à kwa, ziga à nə. Yá liù tə, v nə ba nə saŋa, v keni duən nə, ku tíú yi v làgà».

Zini nə vii, ku ga pii ku bà yoo

(Matì 12.43-45)

²⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Máná tə wa, *zini nə nan ku yá liù, ku yàá jijiri kasoo lanworu wa, ku ma pià bwálí, sə ku kə ku yuu lá. Ku nə wà yizwɪa bwálí nɪ, ku yàá swìn, ku wú: «À wá pii, à va à diè tə wa, à nə nan, à yá.» ²⁵ Ku pii ku biàn, də diè tə zwarɪ, ku kwɛn zəni zəni ku tún lá. ²⁶ Ku dàñ wá va, ku ja zinə barpe duən, tə waa nə lɪŋa tə doni ku, ku sùrí ku tiàn nə, ku ja bà ku tíú tə nə. Tə dàñ wá zu tə jèó, yá v mù liù tətə dí yáá wá kukwanɪ v síún».

Cígá pupwən yoo

²⁷ Zwezi swìn nətɔ, v va v zwèe, máná tə wa, kan don swìn v con là tə tətəŋi wa, v wú:

«Pupwən wulə kan tə nə, v nə lɔrɪ mú, n nə ŋwà v yul!» ²⁸ Yá Zwezi dàń le, v wú: «Pupwən wa ba tə nə, ba nə cuga Yɪ sugv tə, ba ga sèe ku nii!»

Yɪ diàn mɪmɪnv yoo
(*Matie 12.38-42; 16.1-4*)

²⁹ Laluv tə nə púé Zwezi yuu nə, máńá tə wa, v zàn v swɪn, v wú: «Á mù zèn lià ba tə á nə yɪ lakɔkwɪnan, á lòrì Yɪ diàn mɪmɪnv. Yá á bá na mɪmɪnv nədv də tətə, də ku nə tà mɪmɪnv tə, Yɪ nə twá də v nii *sùsùnù Zwɔnasə v bɪrɪ. ³⁰ Kɔ tə Zwɔnasə nə fwa, ku yɪ mɪmɪnv ku pa lià nə, ba nə wulə Ninivə† tə wa. Mə nətɔ nə *Ləzwənə-Biu‡ tə də wá yà mɪmɪnv, v pa zèn lià tə nə. ³¹ Bùrì tə bùrù dɪn nə, Etiyopí pakan tə wá zàn v zɪɣɪ zèn lià ba tə nə. V wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, v mù nə nan bwálí ku nə ŋúná v bà, sə v cugv pìú *Salɔmɔn yənu sùràn tə yɪrɪ. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Salɔmɔn! ³² Bùrà tə bùrù dɪn nə, Ninivə tián wá zàn ba zɪɣɪ zèn lià ba tə nə. Ba wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, ba mù nə sèe ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna, Zwɔnasə nə swɪn Yɪ sugv tə ba con nə yɪrɪ. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Zwɔnasə!»

Ləzwənə yíá nə yɪ v cànú
(*Matie 5.15; 6.22-23; Likè 8.16-18*)

³³ Zwezi kúv swɪn, v wú: «Ləzwənə bá sèe v surv cànú v tì v sègè, nə à yèé v tì v pú garwa dèń. Də ku nə tà, sə v tì v tún canzɪlv yuu, sə ba

† **11:30** 11.30 Ninivə yɪ tɪfərv, ku wa lià tə yà yɪ cuna lià zənzən Yɪ yáá con. ‡ **11:30** 11.30 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swɪn.

tə, ba nə zwi, sə ba na poni. ³⁴ Ləzwənə yía tə ya ndə n yira tə cànú nə. Də n yía tə nə zurə, n yira tə mama yàá pìrì də poni. Yá də n yía tə nə ba zìən, n yira tə mama ya yikunu wa. ³⁵ N dān nə zùrì n yira, sə poni tə nə wulə n yira tə dān ká jì yikunu. ³⁶ Də n yira tə mama nə wulə poni wa, n bwálí ga wà gɛ, ku nə wulə yikunu wa ku mama pɪan wá yà poni wa, ndə cànú nə pìrì mú də ku poni mɛ pɪan».

Zwezi swìn v zɪgɪ Farɪzian-ba də Yɪ nii yənu tìán tə nə

(Matìə 23.1-36; Marəkə 7.1-16)

³⁷ Zwezi nə swìn v zwèe, máná tə nə, *Farɪzian don bon wá, sə v dé v bwálí nə. Zwezi ma zv v jèé, sə v dé. ³⁸ Ku gwárí Farɪzian tə də, v nə nɪ Zwezi, v dé v ga wà v jìàn§ sìn. ³⁹ *Yuu-Tiu dān ma swìn v con, v wú: «Nèń, á nə ya nətɔ á mù Farɪzian-ba tə. Á yàá sɪn wùrú zɔɲa tə də zɔɲa tə kwa, yá á waa con súé də ɲwìràn pubɔɲɪ də wulɔɲɔ. ⁴⁰ Á mù ləyigi-ba! Yɪ tə, v nə fwa kwa tə, v mù nə fwa waa tə də. ⁴¹ Á pɪan zɔra nə mù, ku tə nə wulə á wùrú zɔɲɪ wa də á zɔɲɪ wa. Ku máná təntə wa, á bɪcanɪ yɪ nəpon Yɪ yáá con.

⁴² Càn wulə də aba, á mù Farɪzian-ba! Á pɪn wiən tə, á nə nɪ fugə nii nyiən, də davɔran yiri tətə mama fugə nii nyiən. Yá á ga ba cígá də sonu nə keni ndə Yɪ nə pìà nətɔ. Ku ga ya mə ku mù nə á mɛ, sə á fwa, á yà wà mɛ, sə á dɔgu ku kwa.

§ 11:38 11.38 Ku yɪ Zwifə-ba Yɪ nii, sə ba ba jìàn sìn, ba ga dé wodi.

⁴³ Càn wulə də aba Farızıan-ba! Á swə, sə á jəń yáá gwələ yuu *Zwifə-ba *jéré diè wa, á ga swə, sə ba jən aba, ba zilí ba jéré bwálá wa. ⁴⁴ Càn wulə də aba! Á ya ndə ləbərə nə, ba nə ba na, ba nə yèrì ba ga vəli tə yuu».

⁴⁵ Yı nıi *yənu tíu tə don ma swìn v con, v wú: «Karnyına, n nə swìn nətv, kv ya nə də nə n twın!» ⁴⁶ Zwezi ma le, v wú: «Càn wulə á də Yı nıi yənu tían tə yuu wa, á nə zıŋa lià də zıla, tə nə wàrì tə zıŋa, yá á tətə ba tə yıra janı də á jıfva nədv tətə yırı. ⁴⁷ Càn wulə də aba, á nə wulə á lwè ləbərə nəzəŋə, á pın Yı nıi *sùsùnà tə nə. Ba mù Yı nıi sùsùnà təntə yı á nıbara ba nə gva! ⁴⁸ Á twá nətv á ma bırı də, á də swə kv tə, á nıbara-ba tə nə fwa tə, də pupwən. Ba gva Yı nıi sùsùnà tə, yá á də wulə á lwè ba ləbərə. ⁴⁹ Mə kv mù nə pın, Yı ma twá v wubıŋa tə nə, v ma swìn, v wú: «À wá tun Yı nıi sùsùnà də Yı *tvntvna ba nə. Ba wá gv ba wa lià duən, ba ga wá wıwalı ba duən də.» ⁵⁰ Kv mù tə yırı nə, ba wá bürì zèn lià bürà Yı nıi sùsùnà tə me guri tə dèń nə ba nə gva, də juv mama. ⁵¹ Kv nə zıŋı Abelə guri nə, kv ja va Zakarı guri tə nə, ba nə gva Yı dəyaa tə də *jonı kurə tə pwərə wa. Cígá, à mù nə swìn kv á con nə: Ba wá bürì zèn lià bürà tə mù laguri təntə me yırı!

⁵² Càn wulə də aba, Yı nıi yənu tían tə. Á lı borbiu tə, kv nə wáá kv pın cwəŋə aba, sə á ma súrı yənu mimii. Á tətə ba zwı, á ga kv cığà lià tə nə, ba nə pıà, sə ba zv».

⁵³ Máná tə nə, Zwezi nə vıı kv bwálı tə nə,

Yü nii yənu tián tə də Farızıan-ba tə luŋa yın tə zàn Zwezi yuu wa. Ba dän zàn, ba bwe wá bwiə mama yoyirə yirə yuu wa, ⁵⁴ sə ba ma kə cígá, ba twá v nii sùràn nə, ba ma ja wá.

12

Ka cì tián nə də gıgara yoo
(Matıə 10.12, 26-27; 16.6-12)

¹ Lìà tə twi, kú máŋá təntə wa, ba tu duən nə mürù də müran, ba ga ba vəli duən nəe yun wa. Zwezi ma dí yáá, v swìn v karbıa tə con, v wù: «Á cia á tián nə də *Farızıan-ba níé bələ tə nə, kú nə yı ndə sabwarı nə, kú nə yáá ɲùnì.

² Kú tə mama, kú nə sègè, wá nan poni nə. Yá kú tə mama, kú nə yı diè yoo, wá nan kàrá. ³ Mə kú mù nə pın, kú tə mə, á nə wá swìn yikunu wa, wá zəzəgi yıcau wa. Yá kú tə á nə wá səsünü liù zıın nə diè wa, kú nə sùń, wá cèrí dəyun wa».

Liù tə nə mə, sə á dəri v fən
(Matıə 10.28-31)

⁴ Zwezi kúbù swìn, v wù: «À swìn kú á con, à dabara-ba: Á dänà ká dəri lià tə, ba nə gwı yıra, yá ba ga wàrì won don kú kwa nə, ba fwa ba sùrí lá. ⁵ À wá bırı aba liù tə, á nə mə, sə á dəri. Á dərə liù* tə, v nə wàá aba, v dılı mən diè wa, də v nə gwa aba kwa nə. Cígá, à swìn kú á con, mə v mù nə á mə, sə á dəri!

⁶ Ba ba zənbii bonu yoli səbilurən bələ, naaa? Yá Yü ga ba ka nədv nə swèéé. ⁷ Yá Yü gəlì á

* 12:5 12.5 Kú yı Yü.

yukoran tē mama á yuu wa. Á dànà ká pa fən ja aba. Á kukwa zənbi tē nē dáá!»

Ka twá Zwezi nē yoo
(*Matīə 12.32; 10.19-20; 10.32-33*)

⁸ Zwezi kúð swìn, v wú: «À mù nē swìn ku á con nē: Də liù nē swìn lià yáá con nē, də v yèé à mù Zwezi, *Ləzwənə-Biu† tē də wá biri Yui *malike tē yáá con də, v yi v mù cígá nē ti wá. ⁹ Yá liù tē, v nē wá biri də, v yèrì nē, lià yáá con, Ləzwənə-Biu tē də wá biri Yui malike tē yáá con, də v yèrì wá.

¹⁰ Liù tē mē, v nē wá swìn sɔgv, v zɪgɪ Ləzwənə-Biu tē nē ku tíú wáá v cɔna kwɪɔn v ni. Yá liù tē, v nē wá twɪn Yui-*Siŋu tē, ku tíú wàrì v cɔna kwɪɔn v ni, abada.

¹¹ Ba wá ja aba ba va *Zwifə-ba *jéré dii wa, nē à yèé tiw tiàn yáá con nē, sə ba b̀r̀r̀ à b̀r̀rà. Ku máŋá tē wa, á dànà ká pa ku tē, á nē wá fwa, sə á ma jon á tiàn, nē à yèé ku tē, á nē wá swìn, yoo ja aba. ¹² Yui-Siŋu tē wá kàr̀r̀ aba, ku máŋá təntə wa, ku tē á nē mē, sə á swìn».

Jijə ləyər̀u tíú zwansı́sara
(*Matīə 16.26; Likè 16.19-26*)

¹³ Laluv tē wa, liù don wulə v swìn Zwezi con, v wú: «Karnɪna, swìn à nubiu con, sə v tàrà də nē, wiən tē nē nyɪna nē yá də nəba». ¹⁴ Zwezi le wá, v wú: «À dabɛɛ, wàà nē tún nē, sə à b̀r̀r̀ à wiən b̀r̀rà, nē à yèé, sə à tàrà á wiən?» ¹⁵ U ma piì v swìn ba mē con nē, v wú: «Á zurə á yira, á cia á tiàn nē zəni də lià duən wiən ka ja yimən

† 12:8 12.8 Zwezi yi v tətə yoo nē v swìn.

tə pa aba. Ləzwənə mu cígá tà ku wulə v wojan wa, də v nə swə v yá jə tii nəfaru də».

¹⁶ U dàń ma sɪsarɪ zwansɪsara ku tə ba con, v wú: «Βεε don kárí wodirən bɪga zəni. ¹⁷ U dàń ma d̀ v ga swìn v t̀àn con, v wú: «À wá fwa nətə? À ba bwálí jə, à keni à wodirən tə me lá». ¹⁸ U ma ga v swìn v t̀àn con, v wú: «Nèń, ku tə à nə wá fwa: À wá mà à təkələ tə, à pií à lwà nəfaran, à p̀e à m̀bɪa tə mama, də à wiən tə duən à kə tə wa. ¹⁹ Ku kwa nə, à dàń wá swìn à t̀àn con, à wú: Bìú, n jə wiən zənzən, n dé ku nə ja vələ bɪna də bɪna, n dàń wá piən, n s̀i n nyu, n dé cànà!» ²⁰ Yá Yɪ swìn v con, v wú: «Βεε ləyərú! Tɪtɪn ku tə tətə nə, n mu wá zwèe! Yá wiən tə mama nə kwɛn n t̀ún n t̀àn nə wá jì liù don nyiən!» »

²¹ Zwezi ma s̀urí lá, v wú: «Mə ku wá yà nətɔ ku pa liù tə nə, v nə p̀e wiən tə, tə kwənə nə dáá, v pɪn v t̀àn nə, yá v ga ba won ja Yɪ yáá con nə».

Kəni á waa Yɪ nə

(Matíə 6.22-34; 1 Timote 4.6-8; Ebərə-ba 13.5)

²² Ku kwa nə, Zwezi swìn v karbɪa tə con, v wú: «Nèń, won tə nə pɪn à swìn á con nə, à wú: Á dànà ká pa á mu twara ja aba, də ku tə, á nə wá dé, nə à yèé də ku tə, á nə wá zv á yɪra nə. ²³ Á mu tə jə funə, ku doni wodiú. Yá á yɪra tə də jə funə, ku doni g̀àǹ. ²⁴ Á ywàńá batɪɛnkanan‡. Tə ba dwì, tə ma ba ce, tə ba p̀e tə kəni təkələ wa. Yá Yɪ ga pɪn tə tə nii wodiú! Á kəkwa zənbii

‡ **12:24** 12.24 Lìà duən bońə zənbii ku tə «sabakanan».

tə mama zənzən! ²⁵ Á wa twara tə, ʋ nə jə, wáá ʋ mu tə ku tənɪ manɔn tətə? ²⁶ Də á nə wàrì ku tə nə mun tətə á fwa, bɛɛɛɛ dān nə pɪn yoo don twara jə aba? ²⁷ Á ywàṅá á jén kárí gapunə nə naṅa nətʋ, tə ba tɔṅa tə ma ba gànù də swɪ. À mù nə swìn ku á con nə də, pìú *Salumun tətə də ʋ jɪjə tə mama, ʋ wà gànù zwɪ, ku nə zìɛn ku doni gapunə təntə nədʋ də. ²⁸ Yá Yɪ dān nə ywàṅá tə mù kárí wa garan tətə yuu, tə nə yɪ tɔtʋ, də á mù, á nə jə funə zənzən á doni tə, ʋ wá ywáñ á yuu nətə? Tə mù garan wulə kárí wa zèn tə nə, wá kù, ba dɪ mən nə jwɪan nə, Yɪ dān wá zʋ aba də ganan nətə! Á wà á waa ken à nə wuuu! ²⁹ Á dānà ká gv á tìàn á pìà máṅá mama ku tə, á nə wá dé, də ku tə, á nə wá nyʋ. ³⁰ Ku ya lìà tə, lʋv nə tɪ ba, ba nə yèrì Yɪ tə, nə gwɪ ba tìàn ba pìà tə mù təntə máṅá mama. Yá á mù á ja nyɪna Yɪ, ʋ nə yèé ku tə nə mɛ aba. ³¹ Á təntən á kə á yáá lá, á pìà Yɪ pàrì tə, yá ku kwa nə, Yɪ wá pa aba tə tə mama, tə nə mùrì aba».

Yɪ sàñ jɪjə wiən
(*Matìə 6.19-21*)

³² Zwezi kùù swìn, ʋ wú: «Dān ká pa fən ja mú, pulibiə, ku nə ywán də á nyɪna tə yɪrɪ, sə ʋ pa á twá á dé ʋ pàrì tə. ³³ Á yəgə á wiən, á ga pa tə səbiu tə, á nə nɪ, zʋra nə! Á tíé səbɪa lwaran tə, tə nə ba cùgà. Á pìà Yɪ *sàñ wozəṅə tə mù wiən tə, tə nə wàrì tə jén, abada. Tə wiən təntə ṅùnà nə wàrì tə ba yí, zɔnzɔran də ga wàrì tə cùgà. ³⁴ Bwálí tə nə, á wiən tə, tə kwənə nə dáá, nə wulə lá, mə lá nə á waa tə də wulə».

Tùtònà tə, ba nə ba dwèè
(Matie 24.36-44; 25.1-30; Marəkə 13.33-37)

³⁵ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á vwio á tǎǎá də voru, sə á svrv á canan, á ja! ³⁶ Á yana ndə lǎ tə nə, ba nə dǎnì ba yuu tíú, v naǎa fúru vwiu canà v pìi v bìàn, v nə mà, sə ba sùru ba pa, v zv. ³⁷ Pupwən wá yà də tùtònù tə yuu tíú nə wá bà, v na də, ba nəǎə! Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: U wá vwa v tǎǎá v pa, ba jèñ wodi u yuu wa. Yá v ga twá ba ladva ladva nii nə, v pa ba, ba dǎ. ³⁸ U nə twi titin kwivn nə, nə à yèó tivnakvnu wa, yá v ga na də, ba nəǎə, ba wá yà pupwən wa! ³⁹ À wá tì, à ma man kv tə: Də diè tíú yà nə yèó mǎǎá tə, ǎwìàn yàá nə wá bà, v yàá bá yá wá, v pa v zv diè tə wa. ⁴⁰ Á kəə á sírí, á də nyiən nə. *Ləzwənə-Biu§ tə wá bà, mǎǎá tə nə, á nə ba buǎa».

Tvtvzəǎu də tvtvkvkwivn yoo
(Matie 24.45-51)

⁴¹ Piyerə dǎn ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, zwansisara tə yi nə cici nyiən mù naaa, kv yi lǎ mama nyiən?» ⁴² Yuu-Tiu ma le, v wú: «Wàà dǎn nə yi kv mù tùtònù yuu tíú tǎntə, v nə jə pùé nədv, v ga jə wubvǎa. U nə wá yà tùtònà tə duən tə yuu wa, sə v pa ba wodi u, mǎǎá tə nə, kv nə mǎ. ⁴³ Kv tùtònù tǎntə wá yà pupwən wa, də yuu tíú tə ka pìi ka bà diè wa nə, v nə yí wá də v wulə kv tvtvǎi tə wa. ⁴⁴ À mù nə swìn kv á con, cígá mama: Yuu tíú tə wá pa wá, v wiən tə mama yuu ywǎǎú. ⁴⁵ Yá də kv mù tùtònù tǎntə,

§ 12:40 12.40 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

nə swìn v tɛntian con nə, v wú: «À yuu tíú tɛ dání, v ba twi.» U dǎn zàn v tu v tutunduen tɛ yuu wa, v mà ba, v ga zv diŋu də sanyɔra wa, sə v bubuni. ⁴⁶ Ku mù tɛ wa nə, yuu tíú tɛ dǎn wá bà diɛn don nə, v di tùtùnnè tɛ yuu wa, mǎŋá tɛ wa, v nə ba wá dǎnì. U dǎn wá kɛ kv tùtùnnè tɛntɛ càn wa zɛnzɛn, kv ja vɛli v tian. U ga wá pa ba kɛ v mù də lià tɛ, ba nə yèrì Yu bwálí nɛdɔ.

⁴⁷ Tùtùnnè tɛ, v nə yèé kv tɛ, v yuu tíú nə pià, yá v ga ba v sírí keni, v ga ba kv tɛ fwa v yuu tíú nə pià, v wá na kafu yíá zɛnzɛn. ⁴⁸ Ku ga nə ya tùtùnnè tɛ, v nə yèrì kv tɛ, v yuu tíú nə pià nə tun, yièn tɛ nə mɛ, sə ba mà wa tɛ yira ba wá mà kafu yíá mancɛn. Liù tɛ nə, ba nə pin zɛnzɛn, ba wá jon kv tíú con nə zɛnzɛn. Liù tɛ con nə, ba nə tún zɛnzɛn, ba wá bwe kv tíú con nə, ba jon ba pǎlí lá».

*Zwezi yi pwia liù
(Matì 10.34-36)*

⁴⁹ Zwezi kùd swìn, v wú: «À yi à twi, sə à kɛ mɛn tia yuu wa. Yá à swɛ zɛnzɛn, sə tɛ manwarɛ tɛ suru! ⁵⁰ À mɛ, sə ba kɛ nə càn wa, ndɛ ba nə lɛgɛ liù níá wa. Yá à wulɛ pucuni zɛnzɛn wa, kv ja vɛlɛ mǎŋá tɛ, kv nii nə wá sú! ⁵¹ Á buŋa də à twi, sə à kɛ bɛcan sié tia yuu wa, yá kv tà nɛtu. À mù nə swìn kv á con də, kv yi pwia, à wá kɛ tia yuu wa. ⁵² Ku nə zɛgɛ síún, lià nə yi bonu diè wa ba wá pwèe, batwa zɛgɛ bɛlɛ nə, bɛlɛ zɛgɛ batwa nə. ⁵³ Nyina wá zɛgɛ biú nə, biú wá zɛgɛ nyina nə. Nuw wá zɛgɛ bɛá nə, bɛá də ga wá zɛgɛ nuu

nə. Bari nuu wá zigi ɔ bikɪni nə, bikɪni də wá zigi ɔ bari nuu nə».

Ka lwarɪ máná tɛ tɛ dɛ́n yoo
(*Matíə 16.2-3*)

⁵⁴ Zwezi kúv swìn lalɔ tɛ con nə, ɔ wú: «Máná tɛ wa, á nə ni bakwan, də ku zaŋa yɪ yizwɪa con, də á swìn, lala, á wú: <Dwà* wá nà>. Yá mə ku mù nə yáá tɔn. ⁵⁵ Yá də á nə ni vɔɔ ku fuli, ku naŋa jɪzən vàn yuu, á yáá swìn, á wú: <Tɪa tɛ wá cɛn>. Yá mə ku mù nə yáá tɔn. ⁵⁶ Níé bələ tìán-ba! Á wáá lɔɔ yuu də lanworu mɪmɪnan tɛtɛ mù dɛ́n á lwarɪ. Ku dān ya nɛtɛ, á ma wàrì síún máná tɛ mù yáá á lwarɪ?»

N də n dɔɔv ka kɛ duən nə yoo
(*Matíə 5.25-26*)

⁵⁷ Zwezi kúv swìn ɔ sùrí lá, ɔ wú: «Bèèèe nə pɪn, á ba na á tìán con nə, á tɛ mə, sə á tɔn nɛtɛ tɛ? ⁵⁸ Á nɛŋɛ ku nyɪnyɪga: Kɛ cígá, sə n də n jarɪ don kɛ duən nə, də á tɛ nə wulɛ cwɛŋɛ wa. Ku nə tà ku mù, ku wáá ku pɪn, ɔ kɛni mú liù tɛ nə bùrì bùrà tɛ jɪn wa. Sə ku dān ká yá talɪkwa ku pa mú, də ba nə wá kɛ mú bàń diè nɛcɪɔ jɪn wa, sə ba dɪlɪ mú bàń diè wa. ⁵⁹ Ku ya cígá mama nə, à swìn n con: N bá nan ka bàń diè tɛntɛ wa, də n wà ku jɪɪ tɛntɛ talɪkwa tanya tɛ ŋwín».

* **12:54** 12.54 *Yɪzərayelɛ lɔɔ nii wa, dwà yɪ ka zɪga yɪ yizwɪa ka ma nì.

13

*Ka vèvèri kwa ka ma sá cuna nè à yèé ka ti
(Zwan 8.24)*

¹ Ku máná tǝntǝ wa, lià duǝn twi, ba swìn Zwezi con Galile nagwanaa lià tǝ yoo, *Pilatǝ nè pɪn ba gu. Máná tǝ wa, ba nè wulǝ ba gwɪ vǝná ba ma fwa *jwǝŋǝ, ba pɪn Yɪ nè, ba gu ba dǝ. U guli ba jana dǝ vǝná tǝ jana duǝn wa. ² Zwezi ma le ba, v wú: «Á buŋa dǝ, ba mù Galile tián tǝntǝ, ba nè gu nè, yà lià, ba nè yɪ cuna lià, ba dwǝn Galile tián tǝ duǝn tǝ, ku yoo tǝntǝ nè yí ba tǝ yɪɪ, naaa? ³ À mù nè swìn ku á con dǝ, á nè wà vǝvǝri á kwa, á ma sá á cuna, á dǝ mama wá ti ndǝ ba nè. ⁴ Silowe béré naa tǝ ba nè lwǝ, ba ja dǝ ban ban tǝ tua, ku mà lià fugǝ nana ku gu. Á buŋa dǝ, ba mù nè cùgù, ba dwǝn *Zwerizalemǝ tián tǝ duǝn tǝ, naaa? ⁵ À mù nè swìn dǝ aba, nǝtu dián. Yá dǝ á nè wà vǝvǝri á kwa, á ma sá á cuna, á mama wá ti ndǝ ba nè».

*Tìv ku nè ba bia zɪŋa tǝ zwansɪsara
(Matǝ 21.18-19, 43; Romǝ tián 2.3-6)*

⁶ Ku kwa nè, Zwezi ma swìn zwansɪsara ku tǝ ba con nè, v wú: «Βεε yà jǝ kapɪɪv, ku nè wulǝ v kára wa. U twi, sǝ v kwa kapɪɪra, yá v ga wà won mama ni. ⁷ U dân ma swìn kára tǝ vala tǝ con nè, v wú: «Nǝń, bina batwa nè à yáá bà, à pià kapɪɪra kapɪɪv tǝ yuu wa, à ga ba won mama na. Gwǝŋǝ ku! Ku jon bwálí tǝ tutu». ⁸ Yá kára tǝ valv tǝ le wá, v wú: «Yuu tíú yá ku dǝdǝn ku tǝ, dǝ à wá kù ku dǝń tǝ mama, à kɪkarɪ à kǝ

bubana. ⁹ Nətu dɪn don, ku wá zɪn bɪa bɪnɪ don nə. Ku nə tà nətu, sə n dàń pa ba gwəŋə ku.»

Zwezi kwìán kan don tàŋá nə kwá
(*Matìə 12.9-13; Likə 14.1-6*)

¹⁰ *Zwifə-ba *sié dɪn nə, Zwezi wulə v kàrì ba *jéré diè don wa. ¹¹ Kayayɪŋv don də yà wulə lá nə. Ku nə jə bɪna fugə də nana, *zini yà jɪn wá ku gori, ku pa v yà kúv wàrì v kwàní míámíán. ¹² Máná tə nə, Zwezi nə nɪ kan tə, v bon wá, v ga swìn, v wú: «N jon n tìán n yayɪgv tə jɪn». ¹³ V tún v jìán v yuu wa, yá lala v kwìán, v ga wulə v bwɪ Yɪ nə. ¹⁴ Yá jéré diè yuu tíú tə lɪŋa zàn, də Zwezi nə zwèe ku mù kan təntə yayɪgv tə sié dɪn nə. V dàń ma swìn lalv tə con, v wú: «Dɪan bardv wulə á nə mɛ, sə á tɔn, á bìán tə mù dɪan təntə nə, á pa ba zwèe á yayɪran tə, á ga yá sié dɪn tə!» *Yuu-Tiu ma le wá, v wú: ¹⁵ «Níé bələ tìán-ba! Sié dɪn nə, á ba yàá kùrì á nav, nə à yèé á bìná, á pa ku nyv níá. ¹⁶ Sə ku mù kan wà tə, v nə yɪ *Abərahámə nàv *Sɪtana nə vwə, bɪna fugə də nana, ku yà mɛ, sə à kùrì wá v ŋwanɪ tə wa, sié dɪn nə».

¹⁷ Zwezi liu tə ken v dɔŋa tə mama də cavɪra, yá lalv tə mɛ pùé poli Zwezi tutɔnzəŋə tə mɛ yuu wa, v nə tɔŋa.

Wobiu nəmanbiə don yuu wà zwansɪsara
(*Matìə 13.31-32; Marəkə 4.30-32*)

¹⁸ Zwezi ma swìn, v wú: «Yɪ pàrì tə də bèèèe nə nyɪn? Bèèèe nə à wàá ku à ma maŋa? ¹⁹ Ku yɪ ndə wobiu nəmanbiə nə. Bɛɛ don dàń tì ku, v dù v dəŋə vara wa. Ku ma pén ku fwa tìú, zənbii də ga bà, tə fwa tə pwalan ku nɛɛ wa».

*Sabwari yuu wa zwansisara
(Matìe 13.33)*

²⁰ Zwezi ma kùò swìn, v wú: «Bèèè nè à wàá Yü pàrì tē, à ma maṅa? ²¹ Kù yü ndə sabwari nè, kan don nè tì mun zṅa yiə batwa, v kə kù wa. Tə mama dàñ ga zàn tē fuli».

*Mimii piriyan yoo
(Matìe 7.13-14, 21-23; 8.1-12)*

²² Zwezi twá tian də tɔbii wa, v kàrì v ga vèlè *Zwerizalemə. ²³ Liù don ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, lià mançun nè wá jon ba tiàn, sə ba ja mu tē, kù nè ba zwèe Yü con?» Zwezi ma le ba, v wú: ²⁴ «Á kənə diàn, sə á twá mimii piriyan tē, á ma zṅ. À mù nè swìn kù á con nè, lià zənzən wá pià, sə ba zṅ ba ga bá wàní. ²⁵ Mánjá tē nè, diè tíú nè wá zàn, v swaga v mimii, á wá ga kàrá wa. Á wá mà mimii nè, á ga swìn, á wú: <Yuu-Tiu, sùrú n pa nè zṅ!> U wá le aba, v wú: <À yèrì bwálí tē, á nè nan!> ²⁶ Á dàñ wá swìn v con, á wú: <Nə dí, nè ga nyṅ də mú. N kàrì nè tṅ conj wa>. ²⁷ U tē kùò wá swìn á con nè, v wú: <À yèrì bwálí tē, á nè nan. Á fàrá á nan kwa à bian nè, á mù mama, á nè tṅ yokukwɔnan>. ²⁸ Á vèlè bwálí tē nè, á nè wá bubwi, á ga diṅa á jifwí á fifaga, mánjá tē, á nè wá na á nɔbara *Abərahámə də *Yizakə də *Zwakəbə də Yü nii *sùsùnà tē mama Yü pàrì tē wa. Yá ba ga wá dilí á mù béré kwa! ²⁹ Lià wá nan sapanan banɔ tē mɛ, ba bà ba fwa diṅə Yü pàrì tē wa. ³⁰ Kù mù nè pɔn, lià tē duən, ba nè ya talikwa lià síún tē,

dàń wá yà tǽntǽn lià. Yá ba tǽ, ba nǽ ya tǽntǽn lià síun tǽ, wá yà talkwa lià».

*Zwezi wulǽ cwǽŋǽ wa, Ƴ vǽlǽ Zwerizalemǽ
(Matǽ 23.34-39; Likè 19.41-44)*

³¹ KƳ máŋǻ tǽntǽn wa, *Farizian-ba wa lià duǽn twi, ba yí Zwezi yira, ba ga wú: «Nan yǽbǽ, n va bwálí don, *Erodǽ nǽ pià, sǽ Ƴ pa, ba gu mú yiri». ³² Zwezi ma le ba, Ƴ wú: «Á vǽlǽ á swìn ku mù bǽǽ tǽntǽ, Ƴ nǽ ja yiri ndǽ zwǽŋǽ dǽ, à li *zinǽ, à ga zwǽǽ yayiran, zǽn dǽ jwian. Yá dian batwa nii nǽ, à wá zwǽǽ à tutuŋi. ³³ Yá ku mǽ, sǽ à lǽ à va à cwǽŋǽ tǽ zǽn dǽ jwian dǽ kaan, ku nǽ wà mǽ, sǽ ba gu Yui nii *sùsùnǹ bwálí don nǽ, dǽ ku nǽ tà *Zwerizalemǽ nǽ yiri.

³⁴ Zwerizalemǽ tián-ba, Zwerizalemǽ tián-ba, á mù lià tǽ, á nǽ gwǽ Yui nii *sùsùnǹ tǽ, á ga duli ba tǽ, Yui nǽ tun á con, dǽ kapana! Nǽǽ bagali nǽ, à sǽnǹ, sǽ à kǽ aba à sǽpuni nǽ, ndǽ cǽrú nǽ yáá kǽ ku cǽbii ku vǽnǹ dǽń nǽ, yá á ga wà ku sǽǽ! ³⁵ Á nǽŋǽ, Yui wá dugƳ Ƴ *diǽ tǽ, ka nǽ wulǽ á con, míámíán. Yá dǽ ku mama, à mù nǽ swìn ku á con: Á kùǹ bá na nǽ, ku ja vǽlǽ, á nǽ wá swìn, á wú: «Yui wá fwa zǽni liù tǽ yira, Ƴ nǽ biàn *Yuu-Tiu yiri yuu wa!» »

14

*Zwezi zwǽǽ yayirƳ yayirƳ Zwifǽ-ba siǽ dƳn tǽ
nǽ
(Likè 6.6-11; 13.10-17)*

¹ *Zwifǽ-ba *siǽ dƳn don nǽ, Zwezi vǽli *Farizian-ba yuu tíú don sǽń, sǽ Ƴ dé wodiu. Yá ba yíá ga wulǽ Ƴ yuu wa. ² Bǽǽ don, yayirƳ nǽ

yàá fulɩ wá, zɩga Zwezi yáá con nɛ. ³ Zwezi ma bwe Yɩ nii *yɛnu tián tɛ dɛ Farɩzɩan-ba, v wú: «Nɛ Yɩ *nii tɛ, v nɛ pɩn *Moyizɛ nɛ, pɩn cwɛŋɛ, nɛ à yèé ku wà pɩn cwɛŋɛ, sɛ ba zwèe yayɩɔv nɛ sié dɩn nɛ?» ⁴ Yá ba taŋɩ ba nii. Zwezi dǎn ma jɛ wá v zwèe v yayɩɔv tɛ, v ga pa v vií. ⁵ U dǎn swɩn ba con nɛ, v wú: «Á liù biú, nɛ à yèé v nau nɛ, tua vɛli wa sié dɩn nɛ, ku tíú yáá lɩ ku lala. Nɛ à yèé, ku tà nɛtv?» ⁶ Ba wà wàní wá ba le ku yoo tɛ yuu wa.

Ka kúrí bwálá yoo

(Matíə 23.5-12; Romə tián 12.3)

⁷ Zwezi nɩ nɛtv lià tɛ, ba nɛ twi diŋɛ tɛ nɛ, kúrí bwálá ba jɛni. U dǎn ma sɩsari zwansɩsara ku tɛ, v ma swɩn ba mama tɛ con, v wú: ⁸ «Dɛ liù nɛ bon mú v fúru vwiu càná wa, dǎn ká va n jèñ læzwɛnfaran yijaa nɛ. Ba wáá læzwɛnfaru don ba bonɛ, v nɛ dwɛn mú. ⁹ Yá diè tɛ tíú, v nɛ bon á mɛ bɛlɛ tɛ, wáá v twi, v swɩn n con, v wú: <Zàn n yá bwálí tɛ, n pa ku tíú nɛ>. Ku máŋá tɛ wa, ku wá yà kaŋv ku pa mú, sɛ n zàn dɛ cavɩra, n va n jèñ kwa con nɛ. ¹⁰ Ku mù tɛ yɩɩ nɛ, ba nɛ bon mú diŋɛ, sɛ n va jèñ kwa con, sɛ máŋá tɛ wa, liù tɛ, v nɛ bon mú, nɛ wá bà, sɛ v swɩn n con nɛ, v wú: <À dabɛɛ, bàá, di yuu con bwálí nɛzɛŋu nɛ!> Ku mù tɛ kwa nɛ, ku wá yá dun ku pa mú lià tɛ mɛ yáá con, n dɛ ba nɛ dé. ¹¹ Liù tɛ mama, v nɛ wá zɩn v tián yɩ nɛ, v wá cú. Yá liù tɛ, v nɛ wá mun v tián, yuu wá kɛ yɩ nɛ».

¹² Zwezi dǎn ga swɩn liù tɛ con, v nɛ bon wá diŋɛ tɛ, v wú: «Máŋá tɛ, n nɛ bon diŋɛ, ku nɛ swɛ ku yɩ yɩcav, nɛ à yèé dɛdɛni, dǎn ká bon

n dabara, nè à yèè n nubia, nè à yèè n diè lià, nè à yèè n sèpuni jujè lià. Dè n nè bon ba, ba dè wá wàní mú ba bon. Yá ba wá twá nètɔ, ba ma ñwín mú. ¹³ Yá n dàń nè fwa cànà wodiu, sè n bon zura, dè lèzwènkikaran, dè gwanan, dè lilirèn. ¹⁴ N pùé wá poli, ba nè bá wàní tɛ ba ñwín yiri. Yu nè wá ñwín mú máńá tɛ wa, ba tɛ, ba nè yi cígá tián tɛ nè wá bwin ba nan».

*Wodiu nɛfarɔ don zwansisara
(Matie 22.1-14)*

¹⁵ Tɛ yìèn tɛntɛ kwa nè, liù tɛ, ba nè bon tɛ wa liù don swìn Zwezi con, ɔ wú: «Pupwèn wulè dè liù tɛ, ɔ nè wá dé wodirèn cànà Yu pàrì tɛ wa!» ¹⁶ Zwezi sisari zwansisara ku tɛ, ɔ swìn ɔ con, ɔ wú: «Bee don ken dińɛ nɛfarɔ, ɔ ga bon lià zənzən. ¹⁷ Wodiu tɛ dińɛ máńá wa, ɔ tɔn ɔ tùtùnú, sè ɔ swìn lià tɛ con, ɔ nè bon tɛ, ɔ wú: «Á bián síún, wiən tɛ mɛ sírí ken». ¹⁸ Yá ba ladɔa mama lwàń ɔ nii dè, ɔ bá bà bee tɛ con nè. Tɛntɛn bee tɛ swìn tùtùnú tɛ con, ɔ wú: «Á nɪ kára yá ku mɛ, sè à va à na ka. À lòrì mú, sè n yá nè, à ba wàní». ¹⁹ U don dè swìn ɔ con, ɔ wú: «Á yè nɪan fugè, à ga vèlè, sè à dédén tɛ. À lòrì mú, sè n yá nè, à ba wàní». ²⁰ U don dè kùdè ma swìn, ɔ wú: «Á dàń nè swe síún. Ku mù nè pɪn, à wàrì lá à vèli».

²¹ Tùtùnú tɛ ma pìi ɔ va ɔ yuu tíú tɛ con, ɔ pa wá ba nè le nètɔ. Diè tíú tɛ lɪɲa zàn, ɔ ga swìn ɔ tùtùnú tɛ con, ɔ wú: «Vèli lala tɪɔ tɛ cwɛɲɛ yuu, dè kanporu wa, sè n ja zura dè lèzwènkikaran, dè lilirèn, dè gwanan, n ja bà». ²² Ku nè kèèń

mancin, tütònò tē twi, v swìn, v wú: <Yuu tíú, nè twá n nii tē nè, yá bwálí tē ga lá>. ²³ Yuu tíú tē ma kùò swìn v tütònò tē con, v wú: <Vèli gau conji yuu dabwaran yira nè, sè n kálí là tē, sè ba zv, sè à diè tē sú. ²⁴ À mù nè swìn ku á con: Là tē, ba nè dí yáá, ba bon tē nədva dē bá dé à wodiu tē!> »

*Nətə nə liù twá v ma jì Zwezi karbiu
(Matìə 10.37-39; 16.24-26; Marəkə 9.49-51)*

²⁵ Lalvu púé Zwezi kwa cwəŋə yuu. U ma pií v vəvəri, v swìn ba con, v wú: ²⁶ «Liù tē, v nè twi à con, ku tíú mē, sè v l v nuu, dē v nyina, dē v kan, dē v bisíná, dē v nubia, dē v nakwana, dē v tē təntian miu tē sonu yoo v waa. Ku nè tà nətə, v bá yà à karbiu. ²⁷ Liù tē, v nè pìà, sè v ya à karbiu, ku tíú mē, sè v sèe v dé càn dē nè. Ku càn təntə yin dē v nè tɪga dagarv yuu wa. ²⁸ Dē á liù nè pìà, sè v lwà béré naa, ku di ban ban, ku tíú mē, sè v jèń tia v dí yáá, v pìà diè tē səbiu nii, sè v ga jén, dē v nè ja səbiu ku yí, sè v ma lwà ka v zwèe. ²⁹ Ku nè tà ku mù, v nè dɪga ka dèń, v ga wà zwèe. Ba dən tē mē, ba nè wá na ku nətə, wá mun ku tíú, ³⁰ dē ba swìn, ba wú: <Βεε wà tē dɪga v diè dèń, v ga wà zwèe>.»

³¹ Zwezi kùò swìn, v wú: «Pìú don nè pìà, sè v va v ta v don pìú. U dən dí yáá v jèń, v bún v jén, dē v nè wáá pamana mùrò fugə, v ma tē v duŋv tē pamana mùrò sapva. ³² U ni dē, v wàri, v wá tun là, sè ba pa kori pìú tē don tē nè dē, v tē ba bwələ, sè sié ya ba pwərə wa».

³³ Zwezi ma kùb swìn, v wú: «Kv nètʋ tə nə, á liù mama wàrì à karbiu v yanì, də kv tíú nə wà vɪ v wiən tə mɛ, v nə jə».

Nakwan ka nə ba funə jə yoo

(Matìə 5.13; 11.15; Marəkə 9.50)

³⁴ «Nakwan ya won, kv nə ziən. Yá ka nyɪŋa nə nan, ba kùb wàrì ka ba pɪn ka pìi ka janì nyɪŋa. ³⁵ Ka kùb ba ziən, ka pa tɪa də nə, ka ma kùb wàrì kárá wa ka kəni, sə kárá tə wiən bɪ zəni. Ka dān ya ba wá dʊgʋ kárá wa. Liù mama dān mɛ, sə v kə dīàn, v sùrí v zɪan, v cʊgʋ zəni!»

15

Piə tə nə jin zwansɪsara

(Matìə 18.11-14)

¹ Lanpolɪna tə, də là tə duən tə, ba nə yɪ cuna là, tə mama fàrú ba yí Zwezi yɪra, sə ba cʊgʋ v sʊgʋ. ² *Farɪzɪan-ba də *Zwifə-ba Yɪ nɪi *yənu tìán tə ŋɔŋwɪn, ba wú: «Bɛɛ wà tə də cuna là sèe ba wulə duən nə, v ga dé də ba». ³ Zwezi dān ma sɪsarɪ zwansɪsara kv tə, v ma sɪsarɪ ba, v wú: ⁴ «Bèèè nə á bɔŋa yoo kv tə yuu wa? Bɛɛ nə jə pee bíí, yá tə wa nədʋ ga jén. V wá yá tə sapwɪnɪa də fugə də nʊgʋ tə duən tə gav tə wa. V dān ga va v pià ka tə, ka nə jén tə, wuuu v va v na ka. ⁵ V dān nə nɪ ka, v pùé poli, v tì ka v kə v para wa, v ja va v sàń nə. ⁶ Máná tə wa, v nə yí v sàń nə, v wá bon v dabara də v yɪra là, v swìn, v wú: «Á fwa pupwən, ndə à mù nə, à nə nɪ à piə tə, ka nə yà jén tə yɪrɪ». ⁷ Mə nètʋ nə, à swìn á con nə, də pupwən wá yà Yɪ sàń nə, də cuna liù nədʋ nə nə vəvəri v kwa, v mā sá v

cuna tē. Ku dwən lià sapwɪna dē fugə dē nugv, ba nə buŋa, dē ba yɪ cígá tìán, ba nə ba buŋa dē ba mɛ, sē ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tē».

Səbikulv tē nə jén

⁸ Zwezi kùò swìn, v wú: «Kan nə ja cɪna səbikulan* fugə, nədv ga jén yoo. U dān surv cànú, v zwarv diè tē, v ga pià ku zəni, v na. ⁹ U nə twi, v bà v na ku, v bon v budonən, dē v yɪra lià, v ga swìn, v wú: «Á yana pupwən wa dē nə, à nə ni à səbikulv tē, ku nə jén tē yɪrɪ!». ¹⁰ Mə ku nətv tē nə, à swìn á con nə, dē Yɪ *malɪkɛ yàá na pupwən zənzən Yɪ *sǎn nə, dē cuna liù nədv nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna».

Bìú tē, v nə jén yoo (1 Zwan 3.1)

¹¹ Zwezi ma kùò swìn, v wú: «Bɛɛ don jə bia bələ. ¹² Ba wa nəmaa tíú tē swìn v nyɪna tē con, v wú: «À nyɪna, pa nə n jɪjə tori tē, à nə mɛ, sē à na». U nyɪna tē ma tàrà v jɪjə wiən tē v pa v bia bələ tē nə. ¹³ Ku nə fwa dian bələ, ba nəmaa tíú tē yè v tori tē, v dé v ga nan, v va luv, ku nə ɲóná. Ku mù bwálí tē wa nə, v cùgù v jɪjə tē mama mu kukwɪv tē wa, v nə tì v tiàn v kə.

¹⁴ Máná tē wa, v nə cùgù v jɪjə tē mɛ v zwèe, niən nəfarv twi, tē tv luv təntə wa, yá v dān kùò ba won mama jə. ¹⁵ U dān ma va, v pià tutuŋɪ tv tē liù don con. Ku tíú ma tì wá, v pa v va v kárí wa, v pa v cì v twərən† nə. ¹⁶ U yà swə, sē

* **15:8** 15.8 Cɪna səbikulv nədv yɪ yɪtɪrɪ nədv tutuŋɪ ɲwírán.

† **15:15** 15.15 *Zwifə-ba con, twərən yɪ vàná tē, tē nə yɪ durən wiən.

υ twá υ dé twərən tə wodirən tə, yá liù mama ga ba tə wá pɪn.

¹⁷ U dàń ma jəń υ búń υ càn tə yuu wa, υ ga swìn υ tiàn con nə, υ wó: <À nyina tütònà tə mama dé wodirən ba ɛ, yá à ga ti də niən yəbə!

¹⁸ À wá pií à va à nyina tə con, à ga wá swìn υ con, à wó: À nyina, à cùgù Yu nə, à ma cùgù n də nə. ¹⁹ À kúv wà mɛ, sə n ywàń nə ndə n biú nə. N dàń ti nə, n ma fwa ndə n tütònù tə don nə.> ²⁰ U dàń ma tu cwəŋə wa, υ pií υ biàn υ nyina tə con.

Də υ tə nə ɲóná də ba diè, υ nyina ni wá, υ yinəgə ga ti wá. U dəri υ va υ jérí wá, υ pùrì wá υ kə υ nə, υ ga kukwalí wá. ²¹ Biú tə dàń ma swìn υ con nə, υ wó: <À nyina, à cùgù Yu nə, à ma cùgù n də nə. À kúv wà mɛ, sə n ja nə n bon n biú.> ²² Yá υ nyina tə swìn υ tütònà con, υ wó: <Á jana gànù tə ku zəni, nə dwən tə duən tə mama, á ja bà lala, á ma zv wá. Á kəne jɪfulɪ‡ υ jɪfwa nə də natura υ nɛɛ nə. ²³ Á jana napwala tə, nə nə kɔni, ku tún nuga tə, á ja bà á gv. Nə fwa pupwən diŋə. ²⁴ À biú tə, á nə na, yà tɪga, yá υ dàń pií υ bwìn υ nan tian wa, υ yà jén, yá à pií à na wá.> Ba dàń ma wulə ba fwa pupwən diŋə.

²⁵ Ku máńá təntə wa, də ku bɛɛ tə biú nəkwɪa tə wulə kárí wa. Máńá tə, υ nə pií, υ bà υ bwələ sàń, υ ni gwaran kori, ba ga sɛ. ²⁶ Máńá tə, υ yí sàń, υ bon υ nyina tə tütɔnbiu tə don υ bwe,

‡ 15:22 15.22 Ku yi, sə ba ma pa dun biú tə nə.

sə v na kv tə nə fwa tə dèń. ²⁷ Tutunbiu tə ma le wá, v wú: <N nyánú tə nə pìí v bà. N nyina ma pa, ba gv napwala tə, nə nə kɔnɩ ka jɔgɩ tə, v nə pìí v na v biú tə də v yira zurə yiri>. ²⁸ Biú nəkwia tə lɩŋa ma zàn, v ga vi, sə v zv diè tə wa. U nyina ma nan, sə v ja wá, v ja zv. ²⁹ Yá biú tə le v nyina, v wú: <À nyina, cɔgv yəbə! Bɩna kapɔpɔ nə, à tɩŋa à pɩn mú. Yá à ga wà n nii vi yoo nədv wa. Yá n ga wà nə buna tətə də pɩn, sə à ma fwa pupwən diŋə, sə à də à dabara dé. ³⁰ Yá máŋá tə, n biú wà tə nə pìí v bà, v mù tə, v nə dí n jɩjə tə mama v zwèe də kacwara, mə v mù tə nə nə n pa, ba gv napwala tə, ka nə ja nɔga tə ba pa!> ³¹ U nyina tə ma swìn, v wú: <À biú, n wulə máŋá mama də nə. Yá kv tə mama à nə ja yi n mù nyiən. ³² Yá nə mɛ, sə nə fwa pupwən diŋə. N nyánú tə, n nə na tə, yà tɩga. Yá v ma pìí v bwin v nan tɩan wa. U yà jén, yá à ga pìí à na wá!> »

16

Jɩjə tíú don də liù tə, v nə ywàŋá v tutɔnan yuu swɩan yoo

(1 Timote 6.17-19; 1 Piyerə 5.2; Matiə 6.24)

¹ Zwezi swìn v karbɩa tə con, v wú: «Jɩjə tíú don nə wulə v yà jə liù, v nə ywàŋá v tutɔnan yuu. Ba ma bà ba swìn v con də, liù tə, v nə ywàŋá v tutɔnan yuu, tə gɩgɩri v wiən tə. ² Yuu tíú tə ma bon wá, v ga swìn, v wú: <Bèèè nə, à nèń n yuu wa? Biri nə, n nə tɔn n tutɔŋɩ tə nɔv, n nə kúv wàri à tutɔnan tə yuu n ywàŋá tə yiri>.

³ Bɛɛ tə ma swìn v tìàn con, v wú: <À yuu tíú tə

wá duṅi nè à tutuṅi tē wa. À dàń wá fwa nētē? À ba diàn jē, sē à ma vara à dé, cavira ga wá ja nè, sē à lòrì, à dé. ⁴ À yèé ku tē, à nè wá fwa. Máná tē nè, à nè wá kwìn à bwálí tē nè, sē là wá ja nè, ba kē ba diè wa». ⁵ U dàń ma pa, v yuu tíú jjuṅa tē mama bà nēdu nēdu. U ma swìn tētēn tíú tē con, v wú: «Bagalì nè wulē n mù dē à yuu tíú tē pwērē wa?» ⁶ U ma le wá, v wú: «Nuga barikiē bíí». Bē tē ma swìn, v wú: «Nēń n juṅi sagi tē nè, jēń tia lala, n púpúní barikiē finu». ⁷ U ma kùú swìn v don dē con, v wú: «Sē n mù, bagalì nè wulē n yuu wa?» U dē ma le, v wú: «Mina ganlwaran biēnu». Bē tē ma swìn v con, v wú: «Nēń, n juṅi sagi tē, púpúní biēnia.» ⁸ Ku mù liù tētē, v nè ywàṅá tutunān tē yuu, v nè yí v nè tuṅa kunkun yìèn tē, yuu tíú tē bùà v nè, v nè fwa ku swian tētē yiri. Ku yí cígá, là tē, ba nè yí luv ku tē nè ti ba, yèé swian ba doni là tē, ba nè ya poni là».

⁹ Zwezi ma sùrí lá, v wú: «Yá à mù nè swìn á con, à wú: Á jana luv jujē ka tē, á ma pià dabara. Máná tē wa, á wiēn tē nè twí tē zwēe, sē ba wání ba sēe aba dii tē wa, tē nè bá cùgà. ¹⁰ Liù tē, v nè yí pùé nēdu tíú yobii wa, v wá yà pùé nēdu tíú yofaran tē dē wa. Liù tē, v nè tuṅa kunkun yìèn yobii wa, v wá tun kunkun yìèn yofaran tē dē wa. ¹¹ Dē á nè wà pùé nēdu tián yin á kunkun yìèn tētē, ka ja tun waa nè, wàà nè wá pa aba cígá cígá wozəṅə tē, naaa? ¹² Dē á nè wà pùé nēdu tián yin dē liù don jujē wiēn, wàà nè wá pa aba jujē wiēn tē, tē nè yí á tētian nyiēn?

¹³ Tutunbiu tēlé, v nè wàá v tuṅa, v pin yun

tìán bələ nə. U nə fwa ku, v wá sóní v don, v ga dún v don. U wá sèe v don nii, v ga vi v don nii. Á wàrì á twá duən á tɔŋa á pɪn Yɪ, də tia yuu jɔjə nə».

Zwezi swìn yìèn duən yuu wa

(Matìə 5.18, 31-32; 11.12-13; Marəkə 10.11-12)

¹⁴ *Farızian-ba tə, ba nə swə səbiu tə, cugu Zwezi sùràn tə, ba ga zàn ba wulə ba mɔŋa wá.

¹⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á yɪ lià tə, á nə bɪrɪ á tiàn də, á yɪ cígá tiàn ləzoni yáá con, yá Yɪ yèé á bɪcan tə waa tə. Ku tə ku nə jə funə ləzoni yáá con nə, ya wopùpùndù Yɪ yáá con nə.

¹⁶ Ku jɔjə nə, ku yà yɪ Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə saga tə, də Yɪ nii *sùsùnà saga tə yà nə tɔŋa. Ku twi ku zɪgɪ Zwan* nə. Ku kwa nə, ba swìn suywánɔ, ba wú, Yɪ wá dé v pàrì tə, yá liù də mama ya v kəni diàn, sə Yɪ dé pàrì v yuu wa. ¹⁷ Lanworu tə də tia wáá tə jén mwálí mwálí, yá won ga wàrì Yɪ nii tə mancɪn də ku cùgà.

¹⁸ Liù tə mama, v nə dɔgɔ v kan, v ga swe v don, v fwa bacwan. Yá liù tə, v nə swe kan tə, v bari nə dɔgɔ, v də fwa bacwan».

Jɔjə tíú tə də Lazarə

(Likè 6.20-21, 24-25)

¹⁹ Zwezi ma sɪsarɪ, v wú: «Jɔjə tíú don nə yɪn lá, v nə zwɪ gansɪan mwɪn, də gankɪkalan nəpon tə dɪn mama. U yà wulə ywání wa, v ga dé ku tə, ku nə zìən. ²⁰ Lalanɔ don də yɪn lá, ba nə

* **16:16** 16.16 Ku mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ.

bonè Lazarè, v yira nè súé dè nʉran. U yà tégè jʉjè tíú tē diè mimii nè. ²¹ U yàá pià, sè v dé womunè tē, tē nè naŋa wodiʉ tabiʉ tē yuu nè, tē twi. Ku nè dwèn nètʉ, kukuri twi, tē dàlì v yira nʉran tē.

²² Dʉn don nè, zʉrʉ tē twi v ti, yá *malikè tì wá, tē ja va Yʉ *sàń, *Abèrahame sèpuni nè. Jʉjè tíú tē dè twi v ti, ba ma gùrì wá. ²³ Jʉjè tíú tē wulè, v dé càɴ zènzèn tʉga bwálì tē nè. U zìn v yáá v kè yʉ, v ga na Lazarè, v jèé yʉŋʉnʉ Abèrahame sèpuni nè. ²⁴ U dàń ma mà nii, v wó: <À nyina Abèrahame dèri à yinègè, à nè dé càɴ zènzèn mèn tètè wa yʉ. Tʉn Lazarè, sè v kè v jʉfʉa nii níá wa, v ma zùrì à nèndèli>. ²⁵ Yá Abèrahame dàń swìn, v wó: <À biú, líi n tiàn dè, n nʉ wièn zènzèn n tʉa yuu yanʉ tē wa. Yá Lazarè mù ya liù tē, v nè dí càɴ dè càɴ v mi tē wa. Síún nè, v biçan dàń zùrì, n mù ga wulè càɴ wa. ²⁶ Ku tē nè dwèn tètè, woru nèfarʉ wulè nè dè aba pwèrè wa. Yá lià tē, ba nè pià, sè ba zʉgʉ á con, ba bà nè con ku wàrì. Nè dè ga wàrì á con nè vèli>.

²⁷ Jʉjè tíú tē ma swìn, v wó: <À lòrì mú, à nyina, sè n tʉn Lazarè à nyina diè wa nè. ²⁸ À ja nubʉa bonu lá nè. Tʉn Lazarè, sè v va v swìn ba con, sè ba dè dàn ká bà càɴ bwálì ku tē nè>. ²⁹ Abèrahame ma le, v wó: <N nubʉa tē jè Yʉ *nii tē, v nè pʉn *Moyizè nè saga tē, dè Yʉ nii *sùsùnà saga tē. Ba mɛ, sè ba twá sɔgʉ tē nii nè, ku nè púpúnì saga tē wa>. ³⁰ Jʉjè tíú tē swìn, v wó: <Ku ciçi wà yí, à nyina Abèrahame. Liù dàń nè piì v nan tʉga con nè, v va v yí ba, ba

wá vèvèri ba kwa, ba ma sá ba cuna». ³¹ Yá Abèrahame tē swìn v con, v wú: «Dè ba nè bá sèe Yui nii tē, v nè pìn Moyizè nè saga tē nii, dè Yui nii sùsùnà saga tē nii, ba bá sèe liù don dè nii, dè kv tíú nè swè, sè v nan tìga wa dè.»

17

Ka pù ka yá Yui cwəŋə yoo

(Matìə 18.6-9, 21-22; Marəkə 9.42; 1 Korəntə tìán 8.9-13; 10.32)

¹ Zwezi swìn v karbiə tē con nè, v wú: «Yìèn wá yà lá, tē nè wá pa lià dɔgv Yui cwəŋə tē ka jén. Yá lɛɛ wulə dè liù tē, v nè pìn ləzoni fwa cuna! ² Kv wá kùkwanɪ kv tíú con nè, dè ba nè vwə kapan nɛfarv v bɪan nè, ba dɪ mvv níá wa, dè v nè pa ba labwana tɪn cuna. ³ Á cia á tìàn nè zəni!

Dè liù tē, v yɪ n nubiu *Kərisə yɪri, nè fwa cuna, swìn v con dè n yaŋwɪan mama. Yá dè v nè vèvèri v kwa, v ma sá v cuna tē, sè n kwen tē n li n dè wá pwərə wa. ⁴ Dè n nubiu nè cùgù n nè, nɛɛ barpɛ dè dɪn nɛdɔ wa, yá dè kv nɛɛ tɛntə mama, v yáá bà v swìn n con dè, v pìà, sè v vèvèri v kwa, v ma sá v cuna tē, sè n dè kwen tē n li v pwərə wa».

Kən n waa Zwezi nə

(Matìə 17.20; Marəkə 11.22-26)

⁵ *Tɔntɔna tē swìn *Yuu-Tiu con, ba wú: «Pa nè waa tē, nè nè kəni n nè sùrí wuu!» ⁶ V ma le, v wú: «Dè á nè keni á waa Yui nè mancɪn tətə, yá kv ga yɪ ndə wobiu nɛmanbiə nè, á wáá tìv nɛfarv con, á swìn: «Gv n zàn n va n cwɛn mvv tē wa!» Yá kv wá sèe á nii».

Tutunbiu tutunji

⁷ Zwezi kùb̀ ma swìn, v wú: «Á wa liù mama bá sêe, v fwa yoo ku tə: Liù nə jə tutunbiu, v nə vèli kárá v v̀ar̀i, nə à yèé v cì v`aná nə, də v nə pií v biàn, ku tíú tə bá swìn v con də, v bà lala, sə v dé. ⁸ U wá swìn tutunbiu tə con nə, v wú: <Kwen wodiu, n kə duən nə, zu n tutunganan, n ti à wodiu, n tún n pa nə, à dé à ga nywìn. Ku kwa nə, sə n də dàń dé, n ga nyu>. ⁹ Tutunbiu tə bá ja j̀nà v nə, v nə tun ku tutunji tə, v pa wá tə yiri? ¹⁰ Mə ku yà nət, ku pa á də nə: Máná tə nə, á nə wá fwa ku tə mama, ba nə yà biri aba, á swián, á wú: <Nə ya tutunbia, ku ya nə tutunji, nə nə tun mù>».

Zwezi pin yazurə dayaran fugə nə
(*Likè 5.12-14; Matiə 8.2-4*)

¹¹ Zwezi twá Samari də Galile nagwanεε suswian tə wa, v kèen, v ma vèli *Zwerizalemə. ¹² U nə vèli v zu tiv don wa nə, v nə zwı, də dayaran* fugə nə tə biàn, sə tə jérı wá. Ba twi, ba zıga yıηəna, ba ga bubwi, ba wú: ¹³ «Karnına Zwezi, dəri nə yinəgə!» ¹⁴ Zwezi nı ba, v ga swìn ba con, v wú: «Á vèlə á biri á tiàn *Zwifə-ba Yı *jonwana tə nə!» Máná tə wa, ba nə pií ba vèlə lá nə, ba dayan tə zwèe, ba ga jı læzwənzəjə.

¹⁵ Ba wa liù don nə nı də, v yira tə zùri, v pií v nεε tə nə, v biàn, v ga zın v kori, v kə yı nə,

* **17:12** 17.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yı ba yàá lı wá ba dwíı wa. U dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jonji, v nə m̀e, sə v fwa, sə v ma pií, v zu v dwíı tə wa.

υ bwɪ Yɪ nə. ¹⁶ U twi υ bà, υ tu Zwezi nɛɛ nə, υ ga kə υ lèèèe. Ku mù bɛɛ tɛntə yà yɪ Samari tíú. ¹⁷ Zwezi dàń ma swìn, υ wú: «Ba mama fugə tɛ nɪ yazurə. Ku tà cígá naaa? Sə ba nɔgυ tɛ duən tɛ wa yèn? ¹⁸ Ba lìù mama wà bún, sə υ pìí υ bà υ kə Yɪ lèèèe, ku nə tà də vee wà tɛ?» ¹⁹ Zwezi dàń ma swìn υ con, υ wú: «Zàn, n va! N nə keni n waa à mù nə wuuu tɛ yɪɪ, Yɪ jon mú».

Yɪ pàrì tɛ túrí yoo
(Matìə 24.3-42)

²⁰ Dɪn don nə, *Farizian-ba tɛ twi, ba bwe Zwezi, ba wú: «Mánjá kwa nə, Yɪ wá zɪgɪ υ dé pàrì tɛ?» U ma le ba, υ wú: «Yɪ pàrì tɛ yɪ ku yàá bà ku pa, ba wàní ba na ku. ²¹ Ba bá swìn, ba wú: «Á nɛnɛ, ku wulə yəbə!» Nə à yèó: «Ku wulə lá con!» Yɪ wulə υ dé υ pàrì tɛ á tɛtɛnɪ wa».

²² U dàń ma swìn υ karbɪa tɛ con, υ wú: «Mánjá don wá bà, á nə wá pìà, sə á na *Ləzwənə-Biu† dɪan tɛ tɛ wa dɪn nɛdɪ cɪɪ, yá á bá wàní ku á na. ²³ Ba wá swìn á con, ba wú: «Á ywànjá yəbə!» Nə à yèó: «Á ywànjá lá con!» Yá á dànà ká va lá, á dànà ká dɛrɪ á va lá nə. ²⁴ Ndə dwà pɪpɪɪ nə yàá pɪpɪɪ lanworu tɛ wa, ku zɪgɪ ku dɛń nə, ku pìrò ku ja va ku yuu nə, mə nɛtɪ tɛ Ləzwənə-Biu tɛ wá yà υ dɪn tɛ nə, υ nə wá pìí υ bà.

²⁵ Yá ku dàń mɛ, sə υ dé càn zɛnzɛn, sə zèn là ga vɪ wá. ²⁶ Mánjá tɛ, Ləzwənə-Biu tɛ nə wá

† 17:22 17.22 Zwezi yɪ υ tɛtɛ yoo nə υ swìn.

píi v bà, yìèn tə wá yà ndə tə nə yin nətʊ Nowe‡
 mánǎ tə wa. ²⁷ Kʊ mánǎ tə wa, là tə yà dǎ, ba
 nywìn, ba swe duən nə, də ba swe ba bwìi là
 yuu wa, kʊ ja va dʉn tə, Nowe nə zva níá yuu
 bori nəfarʊ tə wa. Dwà nəfarʊ tə dǎn twi, kʊ
 gv ba mama. ²⁸ Kʊ wá yà ndə là tə, ba nə yɪ lá
 Lotə§ mánǎ tə wa. Là tə yàá dǎ, ba nywìn, ba
 yè ba ga yoli, ba dwì, ba ga lwè dii. ²⁹ Yá mánǎ
 tə, Lotə nə nan *Sodòmə tʉ wa, mən də jirəbuu
 dwà twi tə nà, tə gv ba mama. ³⁰ Mə kʊ wá yà
 nətʊ, mánǎ tə, Ləzwənə-Biu tə nə wá bà.

³¹ Kʊ mánǎ tə nə, liù tə, v nə wá yà dəyuu wa,
 kúv wà mɛ, sə v cú, v zv diè wa, v tì v zila tə nə
 wulə lá. Mə kʊ wá yà nətʊ, kʊ pa liù tə nə, v nə
 wá yà kárá wa, v kúv wà mɛ, sə v píi v bà sǎn.
³² Á lie á tìàn Lotə kan tə yoo! ³³ Liù tə, v nə wá
 pià v tìàn nə, sə v jon v mi tə, v wá kwìn kʊ nə.
 Yá liù tə, v nə wá kwìn v mi tə nə, wá na mi,
 kʊ nə ba zwèè Yɪ con.

³⁴ À m̀nə swìn kʊ á con, à wú: Kʊ tɪtɪn tɛntə
 nə, là bələ wá piən gədoɔ yuu. Yɪ wá tì v don,
 v ga yá v don lá. ³⁵ Kana bələ wá gà mun duən
 nə nuɲv yuu wa. Yɪ wá tì v don, v ga yá v don
 lá. ³⁶ [Bara bələ wá yà kárá wa, Yɪ wá tì v don,
 v ga yá v don lá.]» ³⁷ Karbɪa tə ma bwe wá, ba
 wú: «*Yuu-Tiu yèn nə nə, kʊ m̀nə tɛntə wá fwa?»

‡ **17:26** 17.26 Nowe mánǎ là tə yà ba Yɪ nii zílí. Kʊ m̀nə yɪɪ,
 Yɪ pɪn dwà nəfarʊ nà dʉn sapwilə. Níá tə gva là tə mama, kʊ
 va kʊ ga Nowe də v diè là. Ba m̀nə yin níá yuu bori wa. Nowe
 nə zílí Yɪ nii, v fwa. § **17:28** 17.28 Lotə yɪ *Abərahámə nyánú
 biú. V m̀nə tətə nə kúrí v tɪ, sə v va Sodòmə wa. Kʊ m̀nə tʉ tɛntə
 là tə ba Yɪ nii zílí. Kʊ m̀nə nə pɪn, Yɪ pa mən nan yɪ nə, tə bà
 tə dǎ tʉ tə mama.

U ma le, v wú: «Bwálí tē nē, wotɨv nē wulə, dilən də yàá kun duən nē lá».

18

*Kadənu tē də liù tē, v nē b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tē
zwansısara tē
(Marəkə 7.24-30; Likè 11.5-10)*

¹ Zwezi kú̀̀ b̀̀ sısarı zwansısara kv tē. U bırı v karbıa tē nē, sə ba ma lwarı də, ba jı̀n mē, sə tē dən máńá mama yıjı́nı wa. ² U ma swın, v wú: «Liù don nē wulə, v nē b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tıv don nē. U ba Yı zılı́, v ga ba ləzwənə tı, v ma fwa won tətə. ³ Kv m̀̀ tıv təntə wa, kadənu don də wulə lá nē, v twı, máńá mama, v yı wá, sə v b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀. U yàá swın bεε tē con nē, v wú: «B̀̀r̀̀r̀̀ à də à jarı don tē b̀̀r̀̀r̀̀ tē!» ⁴ Liù nē b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tē vıga kv nεε kapıvı. Kv kwa nē, v ma bà v swın v tı̀n con nē, v wú: «À cígá ba Yı zılı́, à ga ba ləzwənə tı, à ma fwa won tətə. ⁵ Yá kadənu wà tē nē wıwalı nē tē yırı, à wá b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀ tē. Kv nē tà kv m̀̀, v wá bà máńá mama, v ja à bıan nē.» ⁶ Kv kwa nē, *Yuu-Tıu tē ma swın, v wú: «Á cıga kv tē, liù wıwınyın tē nē b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ nē swın! ⁷ Mə Yı wá twá nətı, v ma pa cígá tē, á nē l̀̀rı v con tıtın də yıcaı. U bá díán, v ma san ba. ⁸ À m̀̀ nē swın kv á con nē də, v wá pa ba cígá tē, ba nē pıà tē lala. Yá máńá tē, *Ləzwənə-Bıu* tē nē wá bà, v wá na lià, ba nē keni ba waa Yı nē lià tē wa, ba nē wulə tıa yuu naaa?»

* **18:8** 18.8 Zwezi yı v tətə yoo nē v swın.

*Farizian tē dē lanpolɪnɪv tē zwansısara tē
(Zwakə 4.6, 9-10; 1 Piyerə 5.5-6)*

⁹ Zwezi sısarı zwansısara kv tē, v pa lià tē nē, ba nē buŋa dē, ba yı cıgá tíú Yı yáá nē, ba ga ba ba duən tē jələ. ¹⁰ U swın, v wú: «Bara bələ vələ *Zwifə-ba Yı *diè wa, sə ba jun Yı. U don yı *Farizian, v don ma yı lanpolɪnɪv. ¹¹ Farizian tē zıga v cııı, v ga jùnı Yı, v wú: «Yı, à keni n lèèè, à nē tà ndə ləzoni tē duən nē, ba nē yı lià tē, ba nē vııı lià wiən dē diàn, dē lià, ba nē tıŋa kunkun yoo, dē lià, ba ga cwàrı tē yııı. À keni n lèèè, à nē tà ndə lanpolɪnɪv v tē nē yııı. ¹² À vwe à nii nɛɛ bələ dıan barpe wa. Yá à ga pın mú won mama, à nē nı fugə nii nyiən». ¹³ Lanpolɪnɪv tē mù ga zıga diè tē vàn don nē. U wàrı v yáá tətə v zın, v keni yı nē. Yá v dãn yı v wulə v zɛ v jıàn, v ga swın, v wú: «Yı dəri à yinəgə à yı cuna liù!» » ¹⁴ Zwezi ma kúv swın, v wú: «À mù nē swın kv á con dē, kv mù bɛɛ təntə nı cıgá Yı yáá con, v ja píı v va v diè. Yá kv nē tà Farizian tē mù. Liù tē mama, v nē wá zın v tiàn kv tíú wá cú. Yá liù tē, kv tíú nē wá kə v tiàn tıa, Yı wá zın kv tíú yı nē».

*Zwezi dē bisíná yoo
(Matıə 18.1-4; 19.13-15; Marəkə 10.13-16)*

¹⁵ Lià yá jun bisíná ba bə Zwezi con, sə v dwen ba yııa. Zwezi karbıa tē nē nı kv nətv, ba dãn wulə ba caga ba nii nē. ¹⁶ Yá Zwezi pın ba ja bisíná tē, ba fàrı ba yı lá, v ga swın, v wú: «Á yágá bisíná tē, sə ba bə à con nē! Á dãnà ká cı ba nē! Yı pàrı tē nē yı ba tē, ba nē yı ndə ba

nə nyiən. ¹⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də liù nə bá sèe, v jì ndə bisúmaa, v ba wàní Yü pàrì tə wa v zú».

Jijə balandvrv don yoo
(*Matio 19.16-30; Marəkə 10.17-31*)

¹⁸ *Zwifə-ba yuu tíú don lòrì Zwezi, v wú: «Karnyina n yi pubwanv tíú. Bèèèe nə à mɛ, sə à fwa, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yü con?»
¹⁹ Zwezi ma le wá, v wú: «Bèèèe nə pin, n ma bonə pubwanv tíú? Liù təlɛ, v nə yi pubwanv tíú, də ku nə tà Yü cici. ²⁰ N yə́é Yü *nii yìèn tə, v nə pin *Moyizə: <Dàn ká cwàrì! Dàn ká gv! Dàn ká ŋu! Dàn ká kuna kunkun, n kə liù nii nə! Zìlí n nuu də n nyina nii!> » ²¹ Bɛɛ tə le, v wú: «À twá tə mù Yii nii yìèn təntə mama nii nə, də à tə ya bisúmaa». ²² Zwezi nə nì ku mù təntə nətɔ, v swìn v con, v wú: «Won nədɔ tə nə ga, sə n fwa: Yè tə tə mɛ, n nə jə, n ga tàrà səbiu tə n pa zura nə. Yá n wá na wiən tə, kwənə nə dáá, Yü *sàń nə. Ku kwa nə, n dàń bà, n twá à nə». ²³ Yá máńá tə wa, bɛɛ tə nə nì tə sùràn təntə, v pùé cùgò míámíán, v yà nə yi jijə nəfarv tíú yiri. ²⁴ Zwezi nə na də, v pùé cùgò tə, v swìn, v wú: «Ku cà zəni, ku pa jijə tián nə, sə ba zú Yü pàrì tə wa. ²⁵ Nyuguma ka twá gancun buu ku nan, yi mwálí, ku doni jijə tíú nə pìà, sə v zú Yü pàrì tə wa». ²⁶ Lìà tə, ba nə cuga Zwezi tə, swìn, ba wú: «Ku nə yi nətɔ, wàà nə wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yü con?» ²⁷ Zwezi ma le, v wú: «Won tə, ləzoni nə wàrì ba fwa, Yü mù wàá ku v fwa».

²⁸ Piyerè dàń ma swìn, v wú: «Ywàń, nè dugv nè wiøn me, nè ga twá n nè». ²⁹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn kv á con: Lìù nè taa Yı̀ pàrì tē yı̀rı, v nan v ga yá v sàń, nè à yèé v kan, dē v nubıa, dē v nuu, dē v nyına, dē v bıa, ³⁰ kv tíú wá na v doni kv tē, v nè dugv tia yuu wa yəbə. Yá máńá kv tē wa, dē máńá tē me, kv nè bıàn, v wá na mıı tē, kv nè ba zwèe Yı̀ con».

Zwezi kùv pı̀ v swìn v tıan, dē v ka pı̀ ka bwin ka nan tē yoo

(Matıə 20.17-19; Marəkə 10.32-34; Likè 9.22, 44-45)

³¹ Zwezi jın v karbıa fugə bələ tē, v kə v con, v ga swìn ba con, v wú: «Á cuga zəni, nè wulə cwəŋə wa, nè vələ *Zwerizalemə, yá mə lá nè, Yı̀ nii *sùsùnà tē níé sùràn tē mama, ba nè swìn *Ləzwənə-Bıu† tē yuu wá, nii wá sú. ³² Ba wá ja wá, ba pa lìà tē nè, ba nè ba nè yèrì Yı̀. Ba wá mún wá, ba twın wá, ba pi mııııan, ba kə v yuu wa. ³³ Ba wá mà wá, v yı̀ra lá, ba ga gv wá. Yá dıan batwa nii nè, Yı̀ wá pı̀ v bwin wá, v ı tıan wa».

³⁴ Karbıa tē wà kv dèń nı mancıı dē. Tē sùràn tēntē dèń yá sègə. Yá ba yá ga yèrì yoo tē, Zwezi nè swìn.

Zwezi pın liliu don yía súrı

(Matıə 20.29-34; Marəkə 10.46-53)

³⁵ Dıın don nè, Zwezi bwələ tıv, ba nè boŋə <Zweriko>. Liliu don yá jèé cwəŋə yuu, v lòrì.

³⁶ U nı dē, laluv tē nè ıe tē, v ma bwe, v wú:

† **18:31** 18.31 Zwezi yı̀ v tētə yoo nè v swìn.

«Bèèèè nè?» ³⁷ Ba ma swìn v con də, kv yɪ Zwezi, v nə yɪ *Nazaretə tíú tə nə twá lá nə v lɛ. ³⁸ U dàń ma bubwi, v kə v nə, v wú: «Pìú *Davidə nàú, Zwezi, dəri à yinəgə!» ³⁹ Ba tə, ba nə wulə yáá nə, ba vèli tə caga v nii nə, ba wú, v pú v nii lá. Yá v tə kwɛn v bubwi zənzən, v wú: «Davidə nàú dəri à yinəgə!» ⁴⁰ Zwezi ma zɪɣɪ, v ga pa, ba ja wá ba bà v con. Máná tə nə, ba nə jɪn wá, ba yí lá, Zwezi bwe wá, v wú: ⁴¹ «Bèèèè nè n pià, sə à fwa à pa mú?» U ma le, v wú: «*Yuu-Tiu pa, sə à kùè na». ⁴² Zwezi ma swìn v con, v wú: «N kəni n waa à mù nə. Kv mù yɪɪ nə, sə n yíá tə pìí tə na lá. Yɪ jon mú». ⁴³ Naa nəɖv, də v na lá, v ga twá Zwezi kwa, də v bwɪ Yɪ nə. Lìà tə mama nɪ kv nɛtv. Yá ba dàń ga wulə ba bwɪ Yɪ nə.

19

Zwezi də Zaswe yoo (Likè 3.8; 5.32)

¹ Zwezi yà twá Zweriko tiv wa, v lɛ. ² Bɛɛ don yà wulə lá, ba nə boŋə Zaswe. U yà yɪ lanpolɪnv yuu tíú, v ga yɪ jɪjə tíú. ³ U yà pià, sə v na liù tə, v nə yɪ Zwezi. Yá v nə yɪ læzwənkukuə, tə pɪn v wàɾì Zwezi v nɪ, lalɪv tə yà nə púé v yuu nə yɪɪ. ⁴ Zaswe dàń ma dəri, v va yáá cwəŋə tə yuu, Zwezi nə wá twá. U dɪ tiù yuu, sə v ma wàní v na Zwezi, v nə wá lɛ. ⁵ Zwezi nə twi, v yí kv bwálí təntə, v zɪn v yáá yɪ nə, v ga swìn Zaswe con, v wú: «Zaswe, cú tia lala! Kv mɛ, sə à zèn zɪrv n diè wa». ⁶ Zaswe dàń pií lala, v cú tia, v ga ja Zwezi v zv v diè də pupwən.

⁷ Lià tɛ mama nɛ nɪ kʊ nɛtʊ, ba ŋɔŋwɪn, ba ga swɪn, ba wú: «Bɛɛ wà tɛ zàn ʊ va ʊ zʊrʊ cʊna liù wà tɛ diè wa». ⁸ Zaswe dàń ma fàrú ʊ yí *Yuu-Tiu yira, ʊ ga swɪn, ʊ wú: «Yuu-Tiu nɛń, à wá pa à jɪjɛ tɛ fan zura nɛ. À nɛ ɠɪɠɪ liù, à jon ʊ won, à wá pií à pa kʊ tíú tɛ, kʊ won tɛ nɛɛ banɪa». ⁹ Zwezi ma swɪn Zaswe con, ʊ wú: «Zɛn kʊ tɛ, Yu jon lià tɛ, ba nɛ wulɛ diè tɛntɛ wa, ba cʊna wa. Zaswe dɛ birɪ dɛ, ʊ yɪ *Abɛrahama nàú cígá. ¹⁰ *Lɛzwɛnɛ-Biu* tɛ yɪ ʊ twi, sɛ ʊ pià, ʊ ga jon lià tɛ, ba nɛ jɛn ba cʊna wa».

*Sían sɛbikʊlan fugɛ zwansɪsara
(Matɛ 25.14-30)*

¹¹ Ba nɛ wulɛ, ba cɔga tɛ yìèn tɛntɛ, Zwezi kúù sɪsara zwansɪsara, ʊ sùrí lá. ʊ birʊ lià tɛ, ba nɛ buŋa dɛ, ʊ nɛ bwɛlɛ *Zwerizalemɛ, ʊ nɛ yí lá nɛ ʊ zwɛɛ, Yu wá dé ʊ pàrì tɛ sún sún. ¹² ʊ dàń swɪn, ʊ wú: «Pabiu don nɛ vɛli lʊv nii, kʊ nɛ ŋúná, sɛ ba pa wá pàrì, sɛ ʊ ga pií ʊ bà. ¹³ Sɛ ʊ ga zɪɠi lá nɛ, ʊ vii ʊ pin, ʊ tɔ̀tɔ̀nà tɛ wa lià fugɛ bà ʊ yáá nɛ. ʊ tì sían sɛbikʊlʊ† nɛdʊ nɛdʊ, ʊ pa ba, ʊ ga swɪn ba con, ʊ wú: «Á ywɛlɛ dɛ sɛbiu kʊ tɛ, dɛ à ma pií à biàn».

¹⁴ Yá ʊ lʊv nii lià tɛ ba wá swɛ. Ba dàń ma twá ʊ dɛń wa, ba tun lià, ba wú: «Nɛ ba bɛɛ wà tɛ pià, sɛ ʊ yà nɛ piú». ¹⁵ ʊ pií ʊ nan kʊ lʊv tɛ, ʊ bà ʊ pàrì tɛ pírí kwa nɛ. ʊ pa ba bon tɔ̀tɔ̀nà tɛ, ʊ nɛ pin sɛbiu tɛ, sɛ ʊ jɛn kʊ tɛ, ba nɛ nɪ.

* **19:10** 19.10 Zwezi yɪ ʊ tɛtɛ yoo nɛ ʊ swɪn. † **19:13** 19.13 Sían sɛbikʊlʊ nɛdʊ yɪ yɪtura bíí (100) tɔ̀tɔ̀ŋɪ ŋwírán.

16 Təntən liù tə fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíú, à nɪ síán səbikulan fugə nywarɪ də síán səbikulv nədv tə, n nə pɪn nə>. 17 Yuu tíú tə ma swɪn v con, v wú: <N yɪ tɔtɔnzəŋu, n ga sɛ̀e à nii də pùé nədv. N tɔn zəni wiən tə wa, tə nə ba funə jə zənzən. Kɔ m̀ tə yɪrɪ, à pɪn mú cwəŋə, sə n dé pàrì à tɪan fugə yuu wa>.

18 Bələ nii liù tə də fàrú v yí lá nə, v ga wú: <Yuu tíú, à nɪ síán səbikulan bonu nywarɪ, à súrí kv tə nə, n nə pɪn nə tə>. 19 Yuu tíú tə ma kùd swɪn v də con, v wú: <N m̀, à pɪn n də cwəŋə, sə n dé pàrì à tɪan bonu yuu wa>.

20 Tùtùnà tə wa liù don m̀ fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíú nəń, n síán səbikulv tə nə. À tì kv à ja va, à pəpəni à sègè gànù nii nə. 21 N fən yà jə nə, n nə yɪ liù tə, n yoo nə dà tə yɪrɪ. N yɪ liù tə, n nə tì kv tə, n nə wà tún, n ga ce kv tə, n nə wà dwì>. U yuu tíú tə ma le wá, v wú: 22 <N yɪ tɔtɔnkukwɪɔn. À wá twá n nii sùràn tə nə, à ma bùrì n bùrà. N n yèé də, à yɪ liù tə, à yoo nə dà, də à tì kv tə, à nə wà tún, à ga ce kv tə, à nə wà dwì. 23 Bèèèe dàń nə pɪn, n wà à səbiu tə jɪrɪ, n pa baywələ nə? À nə twi nətən, à yà wá jon kv də kv yuu nywarɪ>. 24 U dàń ma swɪn là tə con, ba nə wulə lá, v wú: <Á jonə síán səbikulv nədv tə v con, á pa liù tə nə jə síán səbikulan fugə tə nə>. 25 Ba dàń ma swɪn v con, ba wú: <Yuu tíú, sə v nə dé yáá v jə síán səbikulan fugə!> 26 <À m̀ nə swɪn kv á con: Ba wá pa liù tə nə, v nə jə. Yá liù tə, v nə ba jə, ba wá jon mancɪn tə, də v nə jə. 27 Á m̀, á jana à dɔŋa tə, ba nə ba pià,

sə à dé pàrì ba yuu wa, á ja bà yəbə. Á gwía ba à yíá yuu! »

Zwezi ma zwi Zwerizalemə wa bɪnabiə yuu wa (Matíə 21.1-11; Marəkə 11.1-11; Zwan 12.12-19)

²⁸ Zwezi nə swìn nətu kwa nə, ɔ zàn ɔ wulə là tə yáá, ɔ vələ *Zwerizalemə. ²⁹ Ʋ nə bwələ Bətəfazwe də Betani tɪan də paan tə nii nə, ba nə boŋə <*oliviye tìán paan> tə, ɔ lɪ ɔ karbɪa tə wa là bələ, ɔ tun yáá, ³⁰ ɔ ga swìn, ɔ wú: «Á vələ tɪv tə nə wulə yáá. Á nə vəli, á yí lá, á wá na bɪnabiə. Bìnà təntə, ka nə vwə lá, liù tə wà ka yuu jəń. Á kùrà ka á ja bà yəbə. ³¹ Liù nə bwe aba, ɔ wú: <Bèèèe nə, á pià, sə á ja ka á ma fwa?> Á swìán kv tíú tə con də, kv ya *Yuu-Tiu nə pià ka».

³² Karbɪa tə vəli, ba na bìnà tə ndə Zwezi nə swìn nətu. ³³ Ba nə wulə ba kùrì bìnà tə, ka tìán bwe ba, ɔ wú: «Bèèèe nə pɪn, á kùrì bɪnabiə ka tə?» ³⁴ Ba ma le, ba wú: «Kv yɪ Yuu-Tiu nə pià ka». ³⁵ Ba dàń ma ja bɪnabiə tə, ba va Zwezi con. Ba lɪ ba ganan, ba tún ka tànǵá wa. Ba dàń pa Zwezi dì ɔ jəó tə yuu wa. ³⁶ Bɪnabiə tə nə zàn də Zwezi ka virí, mǵá tə wa, là tə làrì ba ganan cwəŋə‡ tə wa. ³⁷ Zwezi nan oliviye tìán paan tə yuu ɔ zìní ɔ cú, ɔ ba ɔ bwələ Zwerizalemə nə. Kv mǵá tə wa, ɔ karbɪa tə yà dáá zənzən, ba ga sú də pupwən zənzən, ba zìn ba kwərə, ba ma bwɪ Yɪ nə yomɪlan tə mama yɪrɪ, ba nə nɪ. ³⁸ Ba yà bwɪ Yɪ nə, ba wú:

‡ 19:36 19.36 Kv nətu burɪ də, là tə pɪn dun Zwezi nə.

«Yü wá fwa zèni pùú tē yira, v nē biàn v mù Yuu-Tiu yiri yuu wa! Bìcan sié dē dun wulə liù tē con, v nē wulə Yü *sàñ nē!»

³⁹ *Farızian-ba wa là duən, ba dē yà nē wulə ku lalv tē wa, swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyina, swìn n karbia tē con, sē ba pú ba nii». ⁴⁰ Zwezi ma le ba, v wú: «À mù nē swìn ku á con: Dē ba nē swə ba pú ba nii, ku ba kwèe, kapana tē nē wá fwa ku zuzugu tētə».

Zwezi kwi Zwerizalemə nə

⁴¹ Máná tē nē, Zwezi nē bwələ *Zwerizalemə tē, v nē ni ku v zwèe, v kwi ku là tē yiri, v ga swìn, v wú: ⁴² «Á mù Zwerizalemə tián, á yà wáá zèn dun ku tē yəni, á ma lwarı yìèn tē, á nē wá twá tē nē, á ma na bican sié! Yá síún nē, tē yìèn tētə sègè á yáá nē. Á yía wàri tē tē ni! ⁴³ Dian wá bà, tē tv á yun wa, n duŋa wá kù buran ba kıkarı aba, ba wá kəkəli aba ba kē tətəŋi wa, ba ga pú á yun nē tia mama. ⁴⁴ Ba wá cùgù aba míámíán, ba ga pupugu Zwerizalemə tē, dē là tē mama, ba nē wulə ku wa. Ba bá yá kapan nəd, ku pèñ ku don yuu wa, á tiv tē wa. Tē yìèn tē mē wá yí, á nē wà lwarı máná tē, Yü nē twi, sē v san aba tē yiri!»

Zwezi diŋi baywələ v li Zwifə-ba Yü diè tē wa (Matıə 21.12-17; Marəkə 11.15-19; Zwan 2.13-22)

⁴⁵ Zwezi zva *Zwifə-ba Yü *diè dəwoo tē wa, v diŋi baywələ lá nē, ⁴⁶ v ga swìn ba con, v wú: «Kv púpúní Yü sagı tē wa, ku wú: «À diè tē mē, sē ka yà yijunı diè». Yá á mù janı ka, á

ma fwa ηwɪna yisəgə bwálí». ⁴⁷ Zwezi yà kàrì dɪn mama Yɪ diè tə wa. Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də lià tə, ba nə yɪ lalɔ tə yáá tián tə, yà pìà cwəŋə, sə ba pa ba gɔ Zwezi. ⁴⁸ Yá ba yà yèrì kɔ tə, ba nə wá fwa, lalɔ tə lià tə mama nə yà fin ba yíá ba kəni ɔ sùràn tə con yɪrɪ.

20

Wàà nə ken diàn Zwezi jɪn wa?

(Matie 21.23-27; Marəkə 11.27-33; Likè 2.34-35)

¹ Dɪn don nə, Zwezi yà wulə ɔ kàrì Yɪ sɔywánú tə, ɔ bɪrɪ lià nə, *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa. Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də ba *nəkɔna tə twi ba yí wá. ² Ba dàń swìn ɔ con, ba wú: «Bɪrɪ nəba liù tə nə ken diàn n jɪn wa, n ma fwa yìèn tə tə, nə à yèé wàà nə ken diàn təntə n jɪn wa?» ³ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «À də wá bwe aba yoo. ⁴ Á swìn, á bɪrɪ nə: Wàà nə ken diàn Zwan* jɪn wa, sə ɔ lə lià níá wa, kɔ twá də Yɪ yɪrɪ tə? Kɔ ya Yɪ, nə à yèé ləzoni?»

⁵ Kɔ pɪn ba dàń wulə ba tútùnɪ duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nə nə le, nə wú: <Kɔ ya Yɪ nə ken diàn Zwan jɪn wa>, ɔ wá bwe nəba, ɔ wú: <Bèèèè nə pɪn, á wà cígá ɔ sugɔ tə nə pɪn?»

⁶ Yá nə nə swìn, nə wú: <Kɔ yɪ ləzoni nə ken diàn ɔ jɪn wa>, lià tə mama wá dɪlɪ nəba də kapana ba gɔ, lià tə yèé zəni ba waa con də, Zwan yɪ Yɪ

* **20:4** 20.4 Kɔ mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə.

nii *sùsùnnò tē yiri». ⁷ Mə ku mù nə pɪn, ba le, ba wú, ba yèrì liù tē nə ken dɪàn Zwan jɪn wa. ⁸ Zwezi də ma le ba, v wú: «À də bá swìn liù tē, v nə ken dɪàn à jɪn wa, à ma fwa tē yìèn tɛntə».

*Vala wɔlvnyina duən zwansisara
(Matie 21.33-46; Marəkə 12.1-12)*

⁹ Ku kwa nə, Zwezi wulə v sɪsari zwansisara lalv tē con, v wú: «Bɛɛ don cwén diven tián kára. U ti ka v yá də tɔtɔnvala duən, sə ba ywáñ ka yuu, sə v ga ŋwín ba də tián tē bia vàn don. Ku bɛɛ tē dɪàn ga va lvv nii don wa, sə v dɪnì lá. ¹⁰ Tián tē bia tē bɪga máǵá tē, v tun v tɔtɔnò don tɔtɔnvala tē con, sə ba pa wá v kára tián bia tē tori. Yá kára tē tɔtɔnà tē mà tɔtɔnò tē ba dɪŋa, ba dugv ba pa v pìí v vîí də jɪkurike. ¹¹ Kára tē tíú tē kùv pìí v tun v tɔtɔnò don. Yá kára tē tɔtɔnvala tē kùv mà v də ba twɪn wá, ba ga dɪŋa wá v vîí tɔtɔ. ¹² U tē kùv pìí v tun tɔtɔnò batwa nii nyiən. Ba mà v mù tē, də ba pɪra wá, ba ga dɪŋa wá, ba pa v vîí. ¹³ Kára tē tíú dɪn ma bwe v tiàn won tē, v nə kùv wá fwa. U dɪn ma bún v waa con, v wú: «À wá tun à biswəne tē lá nə, dɪn don, ba wá zilí à biú tē mù». ¹⁴ Yá máǵá tē, kára tē tɔtɔnvala tē nə ni biú tē, də v biàn, ba swìn duən con nə, ba wú: «Á nəŋə, liù tē nə wá tun kára tē. Nə gwɪa wá, sə kára tē yà nə mù nyiən». ¹⁵ Ba ma ja wá, ba dɪlɪ kára tē kwa, ba ga gv wá».

Zwezi dɪn ma bwe, v wú: «Bɛɛɛ nə kára tē tíú dɪn wá ma fwa ba tɔtɔnvala tɛntə? ¹⁶ Ku yi v wá va v kára tē wa, v gv tɔtɔnvala tē mama, v ga ti kára tē, v kə lià duən jìàn wa».

Máná tə, lià tə nə nì tə sùràn təntə, ba le, ba wú: «Sə ku nətʋ tə dàn ká yí, abada». ¹⁷ Yá Zwezi ywàń ba yéé wa, ʋ ga swìn, ʋ wú: «Á wàrì sugʋ ku tə nə púpúní Yı sagı tə dèń á nì.

«Kapan tə, dəlwèré tə yà nə vıga ba dugʋ vàn nə, ku mù nə píí ku jì diè nigwancıın wárí, ku yoo nə cà».

¹⁸ Liù tə mama, ʋ nə wá tv ku yuu wa, ʋ wá nyonyugʋ ʋ tìàn ku nə. Yá ku kapan tə nə kùù tva liù yuu wa, də ku wá tıtaga wá!»

¹⁹ Ku máná təntə wa, *Zwifə-ba Yı *jonwana yun tıan tə, də Yı nii *yənu tìàn tə yà pìà, sə ba ja Zwezi, ba yà yèé də, zwansısara tə yı ʋ ma swìn ba mù con yırı. Ba yà pìà, ba fwa ku nətʋ tə, yá lalʋ tə fən yà ga jə ba.

Lanpoo ka ɲwín ka pa Romə-ba pìú nəfarʋ nə yoo

(Matıə 22.15-22; Marəkə 12.13-17)

²⁰ *Zwifə-ba Yı nii *yənu tìàn tə də Yı *jonwana yun tıan dàn yà wulə ba mııı Zwezi. Ba twá tıa ba yè lià, ba tun ʋ nə. Ba lià tə tı ba tìàn ba fwa ndə ləzwənzəɲə nə. Ba pìà ba twá bwıə nə, ba ma ja Zwezi, ba kə lià tə jııı, ba nə bürì bürì, sə ba pa wá yáá tíú tə, pìú nəfarʋ tə nə lı ʋ tún. ²¹ Ba lià tə bwe Zwezi, ba swìn, ba wú: «Karnyına, nə yèé də, sugʋ tə, ku nə naɲa n nii, də kàrà tə, n nə kàrì, tə yı cígá. N ba ləzwənə yıı dərı, n yáá nə təlél də dun tə, ləzoni nə jə yırı. Yá n ga bırı Yı cwəɲə də cígá. ²² Yı *nii pın cwəɲə, sə nə ɲwín, nə à yèé, sə nə dàn ká ɲwín lanpoo, nə pa *Romə-ba pìú nəfarʋ tə nə?» ²³ Yá Zwezi yà lwarı ba swıan tə, ʋ ma swìn

ba con, v wú: ²⁴ «Á pɪan nə cɪnɪa səbikulu[†] yəbə! Wàà yuu də v yiri nə ba púpúní yəbə?» Ba ma le, ba wú: «Romə-ba pìú nəfaru tə nə». ²⁵ U dān ma swìn ba con, v wú: «Mə á ŋwíán kɪ tə nə yɪ Romə-ba pìú nəfaru tə nyiən, á pa wá, sə á ga ŋwín kɪ tə nə yɪ Yɪ nyiən, á pa Yɪ də nə!» ²⁶ Ba kúè wà wàní yoo ba pìí ba swìn, v con. Lalɔv tə yáá nə, ba púé ba nii, kɪ nə dígà ba yun wa yiri.

*Ka ti ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
(Matie 22.23-33; Marəkə 12.18-27; 1 Korəntə
tìán 15)*

²⁷ *Sadɪstɪan-ba wa lià duən twi Zwezi con. Mə ba mù nə wú liù ba ti, v pìí v bwin v naŋa tə. Ba twi ba bwe wá, ba wú: ²⁸ «Karnyɪna, kɪ púpúní Yɪ *nii nə, v nə pɪn *Moyizə nə ka tə v pa nəba, v wú: <Βεε nə tɪga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú lɔri, v nyánú mɛ, sə v tì kadənu tə. U lɔra bia v nə, v ma tún dwíí v pa v zɔnv tə nə tɪga tə nə>. ²⁹ Yá nubɪa barpe duən yà nə wulə. Ba nəkwɪa tíú tə ma swe kan, v ti v yá wá, də v wà biú v nə lɔri. ³⁰ Bələ tíú tə də tì kan tə v ti, də v də wà ba biú duən nə jə. ³¹ Batwa nii nyiən tə də tì kan tə v ti, də v də wà ba biú jə. Kɪ nətv tə fwa ba nubɪa barpe tə mɛ yura. Ba mama tɪga də ba liù nədv ba biú jə də kadənu tə. ³² Kɪ kwa nə, kan tə də twi v bà v ti. ³³ Mánjá tə wa, tɪga nə wá bwin ba nan, ba nubɪa barpe tə wàà dān nə wá ja kan tə, v ma fwa v kan? Ba mama barpe tə yəni kan tə, ndə ba kan nə lɔv wa».

[†] **20:24** 20.24 Cɪnɪa səbikulu nədv yɪ yitɔri nədv tutɔŋɪ ŋwírán.

³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bara tē dē kana tē nē wulē zēn tē, ba swe duēn. ³⁵ Yá là tē nē kúrí, sē ba yà dē Yü *sàń nē, ba ka bwin tē kwa nē kúò bá swe duēn. ³⁶ Ba kúò bá tı. Ba wá yà ndē *malıke nē. Ba wá yà Yü bıa. U lı ba tıan wa, v kē mu wá. ³⁷ Yü dí yáá, v bırı *Moyizē nē dē, tıga wàá ba bwin ba naŋa máŋá tē wa, v nē swın v con kasɔɔ lanworu tē wa. Moyizē bon Yü tē, v nē yı ləzoni *Yuu-Tiu Yü tē, nē nıbara *Abərahame dē *Yızakē dē *Zwakɔbē nē jònı. ³⁸ Kú nətı bırı dē, Yü yı là tē, ba nē wulē mu wa, Yü, v tà tıga Yü. Là tē mama, ba nē wulē dē Yü, nē yı là tē, ba nē wulē mu wa v yáá con yırı». ³⁹ Yü nii yənu tıán tē wa là duēn ma swın, ba wú: «Karıyna, n le zəni!» ⁴⁰ Là tē dān ga pú ba nii, fən jə ba, sē ba kúò bwe Zwezi yìen duēn.

*Davidē dē Zwezi, wàà nē yı Yuu-Tiu?
(Matıē 22.41-46; Marəkē 12.35-37)*

⁴¹ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Kú yı ku wá twá nətē, là tē ma swın dē, *Kərisē yı pıú *Davidē nàú cıı, naaa? ⁴² Pıú Davidē tətē púpúnı v gwaran sagı tē wa, v wú:

‹*Yuu-Tiu swın à Yuu-Tiu con, v wú: «Bàá jèń à jızən‡ nē, ⁴³ dē à ma kəni n dıŋa n nēē dèń nē, sē n nıŋa ba!» ›

⁴⁴ Dē Davidē nē bonē Kərisē v ‹Yuu-Tiu›, ku dān wá twá nətı, ku pa Davidē yuu tíú pıı v yà v nàú?»

‡ **20:42** 20.42 Ka jèń pıú jızən vàn nē yı dun bwálı.

*Zwezi biri, sè lià tɛ cì ba tiàn nè dɛ Yɪ nɪ
yɛnu tiàn tɛ*

(Matìɛ 23.1-36; Marəkə 12.38-40)

⁴⁵ Lià tɛ mama nè wulə ba cɔga Zwezi, mánǎ tɛ wa, ɔ swìn ɔ karbia tɛ con, ɔ wú: ⁴⁶ «Á cia á tiàn nè dɛ Yɪ nɪ *yɛnu tiàn tɛ. Ba mù nè swə, sɛ ba zɔ gandaran, ba ga jijiri, ba ga swə, sɛ ba jun ba jéré bwálá wa. Ba twá lá, ba kúrí gwələ tɛ, ba nè nan zəni *Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə nè, diŋə nəfaran wa. ⁴⁷ Ba vɪri kadənə wiən, ba ga fwa yɪjunɪ, ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sɛ ba ma biri dɛ, ba yɪ ləzwənzəŋə. Yɪ wá bürì ba bürà, ɔ ga cùgà ba míámíán».

21

Pírí tɛ, kadənu don nè pɪn

(Marəkə 12.41-44)

¹ Zwezi nè wulə ɔ ywàŋǎ mánǎ tɛ wa, ɔ nɪ jɪjɛ tiàn dɛ, ba wulə ba dɪ səbiu *Zwifə-ba Yɪ *diè səbiu daka tɛ wa. ² Ʋ nɪ kadənu don, ɔ nè yɪ zɔrv. Ʋ ken səbibii bələ daka tɛ wa. ³ Kɔ kwa nè, ɔ pɪí ɔ swìn, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nè swìn kɔ á con: Kadənzɔrv təntə ken səbiu, ɔ doni ba duən tɛ mama. ⁴ Ba duən tɛ yɪ səbiu, tɛ nè búrì nè, ba tì ba pa. Ʋ mù yɪ kɔ tɛ nè ga ɔ jɪn dèŋ nè nè, sɛ ɔ ma yè ɔ dé, ɔ tì ɔ pa».

Zwezi swìn yìèn tɛ yoo, tɛ nè tun lɔv ma zàn
(Matìɛ 24.1-2; Marəkə 13.1-2)

⁵ Lià duən yà wulə ba swìn *Zwifə-ba Yɪ *diè tɛ yoo, ba wú: «Kɔ cígá ziən zəni, dɛ kɔ kapana nəzəŋə, ba nè sarɪ, dɛ wiən duən, ba nè pɪn Yɪ

nə, tə nə ken, sə tə ma nən ku». ⁶ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Á ywàṅá tə wiən tə mama. Máná don wá bà, kapan nədu tətə bá pəń ku don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

Talƙwa máná tə yoo

(Matìə 24.3-7; Marəkə 13.3-8)

⁷ Lìà tə bwe Zwezi, ba wú: «Karnyɪna, máná ka wa nə, ku wá tun? Bèèèe won nə wá yà mɪmɪnɔ, ku nə birɪ máná tə, tə wiən təntə nə wá bà?» ⁸ Zwezi swìn, ɔ wú: «Á cia á tìàn nə, á dànà ká pa ba gɪgarɪ aba. Lìà zənzən wá ja à yɪrɪ, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, ɔ wú: «Á m̀è nə yɪ *Kərisə», yá «Wiən tə mɛ yígúré máná yí». Á dànà ká twá ba kwa. ⁹ Á wá nì də, lɔ ləzoni duən zàn, ba wulə ba tɛ duən. Lìà duən wá zàn, ba vɪ ba yun tìán nii. Á dànà ká pa fən ja aba. Tə yìèn təntə mɛ, sə tə tun. Yá ku tà lɔ zaŋɔ máná nə yí síún síún nətu».

¹⁰ Zwezi dàn ma swìn, ɔ wú: «Dwíé tə lɔ mama wa wá ta, tə zɪgɪ duən nə. Yá payuu wá ta, ku zɪgɪ ku don payuu nə. ¹¹ Tia wá səsəgi zənzən. Ku sùrí niən də yayɪpwaran nə. Yá bwálá kapɔpɔ nə, wiən wá bà tə, nə wá kə fən lià waa, tə duən də ga wá nan lanworu wa.

Ba wá wɔwɔli Zwezi karɓia yoo

(Matìə 24.8-14; Marəkə 13.9-13)

¹² Də tə yìèn təntə tə wá yí, ba wá ja aba, ba wɔwɔli ba ja aba. Ba va *Zwifə-ba *jéré dii lià tə, ba nə bùrì bùrà yáá con, sə ba bùrì á bùrà, ba ga kə aba bàń diè wa. Á nə sèè à nii tə yɪrɪ, ba wá ja aba, ba va pèegá də yáá tìán, pìú nəfaru

tə nə lɪ ʋ tún, yáá con. ¹³ Kɔ̀ m̀ wɔ̀wala tɛ̀ntə, nə wá pa aba cwɛ̀ŋə, sə á ma sẁɪn kɔ̀ tɛ̀, á nə yèé à yuu wa. ¹⁴ Kɔ̀ m̀ nə pɪn, á wà mɛ, sə á dé yáá á pa kɔ̀ tɛ̀, á nə wá sẁɪn, á ma jon á tìàn, tɛ̀ yoo ja aba. ¹⁵ Á m̀ tɛ̀tɛ̀ nə wá kə yənu s̀r̀àn á nii wa. Kɔ̀ pa ba tɛ̀, ba nə sẁɪn, ba zɪga á nə, bá wàní ba ja nii, ba ma t̀t̀t̀nɪ á nii wa.

¹⁶ Á ninə-ba, də á nyɪna-ba, də á nubɪa, də á dabara tɛ̀tɛ̀ nə wá ja aba, ba pa là tɛ̀ nə, ba nə bùrì bùrà. Là duən wá tɪ á waa. ¹⁷ Là tɛ̀ mama wá dún aba à m̀ yɪrɪ. ¹⁸ Yá won mama bá fwa aba, abada. Á yukɔ̀v nədu tɛ̀tɛ̀ bá jén. ¹⁹ Kɔ̀ wá twá á pínú nə, á ma na mɪ tɛ̀, kɔ̀ nə ba zwèè Yɪ con».

Zwerizalemə cɔ̀na yoo

(Matìə 24.15-21; Marəkə 13.14-19)

²⁰ Zwezi k̀v̀ m̀ ma sẁɪn, ʋ wú: «Á nə wá na də, pamana kɪkarɪ *Zwerizalemə, sə ba ta kɔ̀, mánjá tɛ̀, á mɛ, sə á yəni də, kɔ̀ cuna mánjá bwələ. ²¹ Kɔ̀ mánjá tɛ̀ wa, sə ba là tɛ̀, ba nə wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba d̀ pɛɛn. Ba tɛ̀, ba nə wá yà Zwerizalemə wa nə, mɛ, sə ba dəri ba nan, ba yá tɪv tɛ̀. Ba tɛ̀, ba nə wá yà tɪbii tɛ̀ wa k̀v̀ d̀àn ká pìi ba zv Zwerizalemə wa nə. ²² Tɛ̀ dɪan tɛ̀ntɛ̀ nə, Yɪ wá fwɪn ʋ lɪɲa kɔ̀ mánjá tɛ̀ntɛ̀ wa. Yá kɔ̀ wá twá nətu, kɔ̀ pa yìèn tɛ̀ mɛ, Yɪ nii *s̀s̀s̀nà tɛ̀ nə p̀p̀p̀nɪ tɛ̀ nii ma sú. ²³ Kɔ̀ wá yà lɛɛ mánjá tɛ̀ntɛ̀ wa, kana tɛ̀ nə, ba nə jə pwíi, də ba tɛ̀ nə, bɪa nə ŋwà ba nyɔni nə. Kɔ̀ lɔ̀v tɛ̀ntɛ̀ là wá dé càn zənzən, Yɪ lɪɲa ga wá zàn ba yuu wa. ²⁴ Kɔ̀ lɔ̀v tɛ̀ là duɲa wá gv ba duən də lagɔ̀rɪ s̀ìú, ba ga ja ba duən ba fwa bàn diè là lɔ̀v níí kapɔ̀pɔ̀

wa. Lìà tɛ nɛ ba *Zwifɛ-ba wá mà Zwerizalemɔ tìán, ba pú duɛn yuu ba nɪŋi ba kɛɛ́n. Ba wá fwa ku, ku ja vɛlɛ máná tɛ, ba dɪàn nɛ wá bà tɛ zwɛɛ».

*Nɛtv Lɛzwɛnɛ-Biu tɛ wá pù v bà tia yuu wa
(Matìɛ 24.29-31; Marəkɛ 13.24-27)*

²⁵ Zwezi kúù ma swìn, v wú: «Yìèn wá tun yɪcau tɛ nɛ pɛn tɛ waa. Tɛ wá tun càná tɛ dɛ kaculacɛ tɛ wa. Fɛn zɛnzɛn wá zv lìà tɛ nɛ wulɛ tia yuu wa, vuv tɛ dɛ muv nakulɛ tɛ zuzugu nɛfarv tɛ yɪri. ²⁶ Ku tɛ nɛ bìàn tia yuu wa tɛ, fɛn wá gv lìà, ba nɛ wá bún ku yoo. Dɪàn tɛ nɛ wulɛ lanworu tɛ wa wá gugurɛ. ²⁷ Ku kwa nɛ, ba dàń wá na *Lɛzwɛnɛ-Biu* tɛ bakwan tɛ wa, dɛ v bìàn dɛ dɪàn dɛ dun tɛ nɛ dáá. ²⁸ Máná tɛ, tɛ yìèn tɛntɛ nɛ wá wulɛ tɛ tɔŋa, á zɪan á yun yɪ nɛ, á kwen á tìàn á zɪŋi mɛnɛ mɛnɛ, á ga ywàń. Yɪ wá jon aba á jɪn wa, síún síún».

*Zwezi kàrì kapɪrv yoo
(Matìɛ 24.32-35; Marəkɛ 13.28-31)*

²⁹ Ku kwa nɛ, Zwezi swìn, v wú: «Á ywàńá kapɪrv dɛ tìán tɛ duɛn: ³⁰ Máná tɛ, á nɛ nɪ tɛ zɪan tɛ dɛ, tɛ wulɛ tɛ twe, liù nɛ bá swìn á con dɛ, wocəri máná bwɛlɛ. ³¹ Mɛ ku yɪ nɛtv, dɛ á nɛ nɪ tɛ yìèn tɛ, tɛ twi tɛ tun á lwara dɛ, Yɪ pàrì dɪŋɛ tɛ bwɛlɛ. ³² Cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: Ku yoo tɛntɛ wá tun, dɛ zèn lìà tɛ mama, ba nɛ wulɛ tia yuu wa, tɛ wà tɪ ba zwɛɛ. ³³ Lanworu dɛ tia wá jén, yá à sùràn tɛ mù bá jén, abada!»

* **21:27** 21.27 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nɛ v swìn.

Ku mɛ, sɛ á dànà ká dwèe á ma diàn Zwezi túrí diin tɛ
(*Matio 24.44*)

³⁴ Zwezi kòù ma swìn, ɔ wú: «Á cia á tìàn nè, á dànà ká pa swanyba dɛ wiən tɛ, á nè pià, sɛ á ma yà lɔɔ wa twara jon á pubɔŋi tɛ. Ku nè tà nɛtɔ, ku diin tɛ wá di á yuu wa naa nɛdɔ. ³⁵ Ku diin tɛ nè, ku wá yà ndɛ waya nè, ku nè janɔ ganaŋa, ku pa lià tɛ mama nè, ba nè wulɛ tia ka tɛ mama yuu wa. ³⁶ Á dànà ká dwèe, á jùnà Yɛ máná mama, sɛ á ma wàní á ja diàn á jon á tìàn ku tɛ jɛn wa, ku nè wá bà. Nɛtɔ nè á wá wàní á zɪɣi *Lɛzwənə-Biu† tɛ yáá nè».

³⁷ Yɛcaɔ wa, Zwezi yà kàrì *Zwifə-ba Yɛ *diè tɛ wa. Tɪtɪn nè ɔ yà nan, ɔ va ɔ purɪ tia *oliviye tiàn paan tɛ yuu wa. ³⁸ Jɪjɔ fuən fuən lalɔɔ tɛ mama yà dɛri, ba va ɔ con, Yɛ diè tɛ wa, ba cɔga wá.

22

Lìà vɔrv, sɛ ba gv Zwezi

(*Matio 26.1-13; Marəkə 14.1-9; Zwan 11.47-53*)

¹ Cànà tɛ *Zwifə-ba nè dé dipɛn tɛ, ku nè ba sabwarɪ kəni tɛ, ba nè boŋɛ <*Pakə> cànà tɛ, máná yí ku zwèe. ² Zwifə-ba Yɛ *jɔŋwana yun tiàn tɛ, dɛ Yɛ nii *yənu tiàn tɛ, yà pià cwɛŋɛ, sɛ ba ma gv Zwezi, yá ba yà dɛri lià tɛ fən.

Zwidasə ken sírí, sɛ ɔ ja Zwezi, ɔ pa ɔ dvŋa nɛ
(*Matio 26.14-16; Marəkə 14.10-11*)

† **21:36** 21.36 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nè ɔ swìn.

3 *Sıtana dàń ma ja Zwidasə, Zwezi karbıa fugə bələ tə wa liù don, ba nə boŋə <Yisəkariyotə>, v zv. 4 Zwidasə vèli, v vorv də *Zwifə-ba Yu *jɔŋwana yun tián tə, də Yu *diè lià tə nə cì ka nə tə yun tián tə, v bırı ba nətɔ tə, v nə wá twá tə, v ma kə wá ba jìàn wa. 5 Ba lià tə pwìi poli zəni. Ba dàń kàn nii də, ba wá pa wá səbiu. 6 Zwidasə də ba ken duən yuu, v dàń ga pià cwəŋə nəzəŋu tə, v nə wá twá v ma kə wá ba jìàn wa.

*Zwezi karbıa tanı Pakə cànà wodiu
(Matıə 26.17-20; Marəkə 14.12-17)*

7 Dian tə, ba nə yàá dó dipen tə, kv nə ba sabwarı kəni, tə twi tə yí. Kv təntən diın tə nə nə, ba mɛ, sə ba gv pabii, ba ma fwa *Pakə cànà tə wodiu. 8 Zwezi dàń ma tun Piyerə də Zwan, v swın ba con, v wú: «Á vələ, á tanı wodiu tə, á pa nəba, sə nə dé». 9 Ba ma bwe wá, ba wú: «Yèn nə n pià, sə nə tanı kv mù wodiu təntə?» 10 Zwezi swın ba con nə, v wú: «Á cuga zəni! Máná tə wa, á nə wá zv tiv tə wa, á wá jérı bɛɛ don, v nə zıŋa níá kwàrá. Á wá pú kv bɛɛ tə nə, á zv sàń tə wa, v nə zwı. 11 Á ga swın diè tə tíú con, v wú: <Karnyına bwe, sə v jén diè tə, v də v karbıa tə nə wá dó Pakə cànà wodiu ka wà tə, wa yèn?» 12 V dàń wá bırı aba dəyuu diè nəfarv don, də kv wa zıla. Mə lá nə, á wá tanı Pakə cànà wodiu tə». 13 V karbıa tə dàń ma va, ba na tə yièn tə mama, ndə Zwezi nə man, v bırı ba nətɔ. Ba dàń ga kə Pakə cànà wodiu tə sírí lá nə.

Yuu-Tiu nimarv wodiu tē yoo
(Matie 26.26-30; Marəkə 14.22-26; 1 Korentə
tìán 11.23-26)

¹⁴ Cànà tē wodiu diñə máñá yí, Zwezi dē v *tuntuna tē dàñ twi ba jèñ duən nə, sə ba wulə ba dé. ¹⁵ U swìn ba con, v wú: «À sóní zəni, sə nə mama tē kə duən nə, nə dé *Pakə cànà wodiu ku tē, dē à càn máñá tē wà yí. ¹⁶ Yá à mù nə swìn ku á con: À kùò bá pií à dé ku tē, ku ja vələ máñá tē, ba nə wá nì ku cànà təntə dèñ, Yu pàrì tē wa». ¹⁷ U dàñ ma tì wùrú zɔŋa tē, v kə v con, v ga kə Yu lèèèe. Ku kwa nə, v swìn, v wú: «Á jɔŋə á nyu, á tàrà duən! ¹⁸ À mù nə swìn ku á con: À kùò bá nyu diven dē aba, ku nə zɔɔ síún, ku ja vələ máñá tē, Yu nə wá dé v pàrì tē». ¹⁹ Ku kwa nə, v tì dipen tē, v kə Yu lèèèe ku yiri. Ku kwa nə, v fwa fwa ku, v pa ba, v ga swìn ba con, v wú: «Ku yí à yira tē nə, ku nə pin aba. Á dàñ fwa ku nətɔ tē, á ma lií à yoo». ²⁰ Ba nə dí ba zwèe, máñá tē wa, Zwezi kùò tì diven wùrú zɔŋa wa, v fwa nətɔ, dē v pa ba, v ga swìn, v wú: «Diven ku tē wùrú zɔŋa ka tē wa nə yí à jana tē, tē nə yí Yu *nimarv dòn tē, tē nə wá nan á yiri».

Zwezi biri dē, ba wá ja wá, ba pa dɔŋa nə
(Matie 26.21-25; Marəkə 14.18-21; Zwan
13.21-30)

²¹ Zwezi kùò swìn, v wú: «Á ywàŋá, liù tē, v nə wá ja nə, v pa tē, wulə dē nə, wodiu ku tē yuu wa. ²² *Ləzwənə-Biu* tē mɛ, sə v vií, ndə ku nə mɛ nətɔ, yá ku wá yà càn ku pa liù tē nə,

* **22:22** 22.22 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

υ nə wá ja wá, υ pa». ²³ Ba dàń ma wulə ba bwe duən, sə ba jén, wàà nə wá fwa ku yoo təntə ba wa.

Wàà nə dwə nə mama?

(Matie 18.1-4; 19.28; 20.25-28; Marəkə 10.35-45; Zwan 13.2-17)

²⁴ Zwezi karbia tútùní duən, sə ba jén, ba wa nə mɛ, sə υ jèń ba mama yuu wa. Ku mù nə pɪn, tútùná dàń twi, tə tu ba tətəŋi wa. ²⁵ Zwezi swìn ba con, υ wú: «Pèegá dé diàn ba luv dwíé tə mama yuu wa. Yá ba boŋə luv pabɪa mù <lià tə, ba nə fwa zəni>. ²⁶ Yá ku wà mɛ, sə ku ya nətɪ á mù con. Liù tə, υ nə yi ləzwənfərv á wa, mɛ, sə υ ya ndə bisɪmabiə nə. Yá liù tə, υ nə ti aba, mɛ, sə υ ya ndə liù tə nə, υ nə tɪŋa υ pɪn aba. ²⁷ Liù tə, ba nə tɪŋə wodiu, ba pɪn, υ dé, də υ tə, υ mù nə nə tɪŋə ku, ba wàà nə dwə υ don? Ku tà liù tə, υ nə dé tə, naaa? Á wa nə, à mù Zwezi, à yi ndə liù tə nə, υ nə tɪŋa, υ pɪn aba.

²⁸ Á yi lià tə, á nə yi də nə, diɪn mama à càɴ tə də máŋá tə wa, yìèn nə yugu nə, sə tə pa à tɪn yokukwɪɪn. ²⁹ À swə, sə á də dé ku pà̀rì təntə, ndə à nyɪna nə pɪn, sə à də dé ku nətɪ. ³⁰ Á wá dé càɴà də nə, à pà̀rì diè tə wa. Á wá jèń padaran yun á bù̀rì *Yızərayelə dwíé dəkurən fugə bələ tə bù̀rà».

Zwezi biri də, Simon Piyerə wá swìn də, υ yè̀ri wá

(Matie 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Zwan 13.36-38)

³¹ Zwezi swìn Simon Piyerə con, υ wú: «Simon, Simon, cɪgv! *Sɪtana lò̀rì cwəŋə, sə υ

zizaga aba, ndə ba nə zizaga wobɪa, sə ba li tə də tə wopulə duən wa. ³² Yá à dàn jun Yɪ à pa mú, sə n waa tə, n nə ken Yɪ nə tə, dàn ká jén. Máná tə wa, n nə wá pɪí n bà à con, sə n dàn n nubɪa jìàn». ³³ Simon Piyerə le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, à ken à sírí, sə à zɔ bán diè də mú, sə à tɪ də mú». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Piyerə, à mù nə swìn kv n con: N wá ten də, n yèrì nə zèn, nɛɛ batwa, də cəbɪv tə wà kwi».

Zwezi birɪ, nətɪ tə, ba nə wàá ba tɛ

³⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Də à yà nə tun aba, à ga swìn də, á dànà ká tì səbiu, nə à yèó lòò, nə à yèó natura, bɛɛɛ yà nə mùrì aba?» Ba ma le wá, ba wú: «Won mama wà nəba mùrì». ³⁶ Zwezi ma kúò le, v wú: «Sín nə, sə liù tə, v nə jə səbiu, sə v tì, sə liù tə, v nə jə lòò, sə v tì, sə liù tə, v nə ba lagɔrɪ sùú jə, sə kv tíú yè v gandarɪ, v dé yáá, v ma yè lagɔrɪ sùú. ³⁷ À mù nə swìn kv á con: Kv mɛ, sə kv púpúní Yɪ sagɪ tə wa nii ma sú, tə tun à yɪra: <Ba gəlì wá, ba ma cen yolwanfwana nii nə>. Cígá, kv tə nə púpúní à yuu wa, tə bìàn, sə kv jì». ³⁸ Karɪa tə le, ba wú: «*Yuu-Tiu, nèn lagɔrɪ sìn bələ». Zwezi ma le ba, v wú: «Kv mɛ nətɪ».

Zwezi jònì Yɪ Zwesemane nə

(Matìə 26.36-46; Marəkə 14.32-42; Zwan 18.1-2)

³⁹ Kv kwa nə, Zwezi nan, ndə v dian mɛ nə fwa nətɪ tə, v va *oliviye tìàn paan tə yuu wa. U karɪa tə ga púó v kwa. ⁴⁰ Máná tə wa, v nə vèli, v yí kv bwálí təntə, v swìn ba con, v wú:

«Á lòrì Yıı, sə v san aba, sə *Sıtana dàn ká wàní aba, v dádén, sə v yigu, v pa á tun yokukwıun». ⁴¹ U dàn ga fàrú v nan kwa, v va yáá mancin, ndə liù ka dılı kapan, kv va kv tu bwálí nə, v tu v nadwana yuu, v ga lòrì Yıı. ⁴² U dàn swın, v wú: «À nyına, də n nə pìà kv, pa, sə yacara tətə twiən tə yá nə. Yá à pìà, sə n mù puswənə nə tun, sə à mù nyiən tə ga kwèe». ⁴³ *Malıka dàn ma zàn Yıı *sàń nə, ka bà ka nan Zwezi nə, ka cú ka dàn v jìàn. ⁴⁴ Zwezi pùé cùgù zənzən. Kv mù nə pın, v lòrì Yıı də dıàn zənzən. U tıluɲv palı ndə jana nə, kv loni, kv twı tia. ⁴⁵ U nə lòrì Yıı v zwèe, v zàn v pıı v bà v karbıa tə con. Yá v twı, də ba pwıı cùgù. Kv mù nə pın, ba tégé ba dwèe. ⁴⁶ U swın ba con, v wú: «Bèèèe nə pın, á dwèe? Á zaɲa, á ga lòrì Yıı, sə Sıtana dàn ká wàní aba v dádén, sə v yigu, sə v pa, á tun yokukwıun».

Zwezi janv tə yoo

(*Matıə 26.47-56; Marəkə 14.43-50; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi nə wulə v swın, mánjá tə wa, də nəń lià nə ba bìàn. Liù tə, ba nə bonə Zwidasə, v də nə yı Zwezi karbıa fugə bələ tə wa, liù don, yà nə wulə ba yáá, v vəli. U fàrú v yı Zwezi yıra, sə v kukwalı† wá. ⁴⁸ Zwezi dàn ma swın, v wú: «Mə kv wá twá kukwalı nə, n ma ja *Ləzwənə-Bıu‡ n pa!» ⁴⁹ Lià tə nə wulə də Zwezi tə, nə na yoo tə, kv nə bìàn, ba swın, ba wú: «*Yuu-Tıu, nə wá za də lagırtı sían, naaa?» ⁵⁰ Ba wa liù don ma cùrí

† **22:47** 22.47 Kv nətı tə yı *Zwıfə-ba yofwamıun, də ba nə jéri duən, nə à yèé də ba nə vəli duən sán, sə ba na duən. ‡ **22:48** 22.48 Zwezi yı v tətə yoo nə v swın.

lagurɪ sùú, ɐ ma za *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa tütùnù jizən zɪn, ɐ gwəŋə. ⁵¹ Zwezi dàń ma swìn, ɐ wú: «Á yágá, ku me nətɐ!» U ma dwen bæɛ tə zɪn tə nə, ɐ ga zùrì ku.

⁵² Ku kwa nə, Zwezi swìn Yɪ jonwana yun tián tə, də Yɪ *diè lià tə nə cì ka nə tə yun tián tə, də Zwifə-ba *nəkwɪna tə con, ba nə twi, sə ba ja wá tə, ɐ wú: «Á twi də lagurɪ sián də dangwələn, sə á ma ja à nə, ndə à yɪ ŋwìàn tə, à nə gwɪ lià. ⁵³ À yà wulə də aba dɪn mama, Zwifə-ba Yɪ diè tə wa, á ga wà nə jɪn. Yá mánjá ku tə yɪ á mù, də liù tə, ɐ nə yɪ yikunu pìú tə nyiən».

Piyerə swìn də, ɐ yèrì Zwezi

(Matìə 26.69-75; Marəkə 14.66-72; Zwan 18.25-27)

⁵⁴ Ba nə jɪn Zwezi, ba ja wá, ba va *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nəkwɪa tə diè wa. Piyerə púé ba kwa yɪŋɔna. ⁵⁵ Ba ken mən, ba jèé tə yáá, Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tə kàrá tətəŋi wa. Piyerə də twá ɐ jèé ba tətəŋi wa lá. ⁵⁶ Tutunbua don nə nɪ wá, mən tə yáá nə, ɐ ywàn wá zən, ɐ ga swìn, ɐ wú: «Bæɛ wà tə də yɪn də Zwezi!» ⁵⁷ Yá Piyerə ten, ɐ wú: «À nakua, à yèrì wá!» ⁵⁸ Ku nə fwa mancɪn, bæɛ don də nə kùú ɐ nɪ wá, ɐ swìn, ɐ wú: «N də wulə ba lià tə wa». Piyerə ma le bæɛ tə, ɐ wú: «À twá à təlè ba wa!» ⁵⁹ Ku nə le ndə lugu nədɐ nə, liù don də tə zɪɣɪ diàn, ɐ wú: «Cígá mama, bæɛ wà tə də yɪ Galile tíú. U də yɪn də Zwezi». ⁶⁰ Piyerə le, ɐ wú: «À dabæɛ, à yèrì ku tə, n nə swìn!» Ku mánjá tə wa, ɐ nə wulə ɐ swìn, də cəbɪɐ kwi. ⁶¹ *Yuu-Tiu pìí ɐ vəvəri,

υ ywàń Piyerə. Piyerə dàń lĩ kɔ tə, Yuu-Tiu nə swìn υ con nə, υ wú: «Zən, də cəbɔ tə nə wà kwi, n wá ten nəε batwa də, n yèrì nə». ⁶² Piyerə dàń nan, υ ga kwi yinənkurə.

*Ba mà Zwezi də ba twɪn wá
(Matìə 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Zwan
18.12-24)*

⁶³ Bara tə nə jə Zwezi tə wulə ba muŋa wá də ba mà. ⁶⁴ Ba yáá pú υ yía nə, ba ga bwe wá, ba wú: «Lwarɪ liù tə, υ nə mà mú!» ⁶⁵ Ba swìn sùràn duən, tə nə twɪn Yɪ, ba pa wá.

*Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tə, ba nə bùrì
bùrà, yáá con*

⁶⁶ Tɪa nə twi ka pɔrɪ, máná tə wa, *Zwifə-ba *nəkwɪna, də Yɪ *jɔŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə twi, ba kun duən nə, ba ga pa ba ja Zwezi, ba ja bà ba yun tián tə, ba nə bùrì *bùrà tə yáá con. ⁶⁷ Ba swìn, ba wú: «Swìn nə con də, n nə yɪ *Kərisə». Zwezi ma le ba, υ wú: «À nə swìn kɔ á con, á bá pa kɔ cígá. ⁶⁸ À ma nə bwe aba bwiə nədu, á bá le nə. ⁶⁹ Kɔ nə zɪgɪ síún, *Ləzwənə-Biuš tə wá jəń Yɪ tə, υ nə wulə tə mɛ yuu wa, jɪzən *vàn nə». ⁷⁰ Ba mama tə dàń ma swìn, ba wú: «Kɔ mù yɪrɪ nə, n yɪ Yɪ-Biu?» Zwezi ma le ba, υ wú: «À yɪ wá, ndə á nə swìn nətu». ⁷¹ Ba dàń ma swìn, ba wú: «Nə kúù ba là pià, sə ba bɪrɪ nəba yoo don. Nə tətə nì kɔ υ nii wa».

Š **22:69** 22.69 Zwezi yɪ υ tətə yoo nə υ swìn. * **22:69** 22.69
Ka jəń più jɪzən vàn nə yɪ dun bwálí.

23

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáá con

(*Matie 27.11-14; Marəkə 15.2-5; Zwan 18.28-38; Tvtvnan 4.25-28*)

¹ *Zwifə-ba *nəkwɪna, də Yɪ *jonwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə mama ken duən, ba zàn ba ja Zwezi, ba ja va *Pilatə yáá con. ² Ba swìn ba zɪɣɪ Zwezi nə, ba wú: «Nə ni bεε wà tə, də ɪ sugə nə lɒɒ dwíí tə, ɪ kəni *Romə-ba nə. Ʋ cì, sə ba dən ká ŋwín lanpoo, ba pa Romə-ba piú nəfarɒ tə nə, ɪ ga wú, ɪ mù nə yɪ *Kərisə, ku dèñ nə yɪ piú». ³ Pilatə dən ma wulə wá ɪ bwe, ɪ wú: «N mù nə yɪ Zwifə-ba piú tə?» Zwezi ma le wá, ɪ wú: «Mə ku yɪ nətu, ndə n nə swìn tə».

⁴ Pilatə ma swìn Yɪ jonwana yun tián tə, də lalɒɒ tə con, ɪ wú: «À ba yolwan na bεε wà tə yuu wa». ⁵ Yá ba tə zɪɣɪ dián ku yuu wa, ba swìn, ba wú: «Ʋ kàrà tə, ɪ nə kàrì Zwide nagwanaa tə mama wa, sugə lià tə, ka kəni Romə-ba nə, ku nə zɪɣɪ Galile nagwanaa, ku ja ba ku nan yəbə».

Pilatə pɪn, ba ja Zwezi, ba va Erode yáá con

⁶ Máná tə wa, *Pilatə nə ni tə yìèn təntə, ɪ bwe, sə ɪ lwarɪ, də Zwezi nə yɪ Galile tíú. ⁷⁻⁸ Ʋ nə twi, ɪ ni də, ku yɪ nətu, ɪ lwarɪ də, ɪ nan piú *Erodə payuu tə wa. Ku dián dáá, Erode nə ni də, ba swìn Zwezi yoo. Ʋ pià, sə ɪ na Zwezi, ɪ də yà buɲa də, Zwezi wá fwa yomɪɒ don, ɪ biri wá. Erode də yà twi ku máná tə wa, *Zwerizalemə wa. Ku mù nə pɪn, Pilatə pa, ba ja Zwezi, ba va, ba pa Erode nə. Máná tə wa, ɪ nə ni Zwezi, ɪ piú poli zənzən. ⁹ Piú Erode bwe Zwezi bwiə

kapupu, yá Zwezi ga wà wá le. ¹⁰ *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tɛ, də Yü nii *yɛnu tián tɛ də yà zɪga lá, ba swìn sulwana ba zɪga Zwezi nə. ¹¹ Erodə də ʋ pamana tɛ wulə ba mɔŋa wá. Ba nə mɔn wá, ba zwèe, ba tì ganmɔli, ba ma zʋ wá, ba ga pa ba pìi ba ja wá, ba va Pilatə con. ¹² Kɔ dɔn tɛ nə, pìú Erodə də Pilatə pìi ba jì dabara, ndə kɔ tà ba mù yà nə dɔŋa duən fuən.

Ba bɔ̀rì Zwezi bɔ̀rà, sə ba gv wá

(Matie 27.15-30; Marəkə 15.6-19; Zwan 18.39-19.16)

¹³ *Pilatə ken *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián, də Zwifə-ba yun tián tɛ, də lalɔɔ tɛ duən nə, ¹⁴ ʋ ga swìn ba con, ʋ wú: «Á jɪn bɛɛ wà tɛ, á ja bà, á ga á wú, ʋ sugə lià, ʋ kəni *Romə-ba nə. À mù nə bwe wá á yáá con, à mù wà yolwan nədu ni, tɛ mù yièn tɛntə wa, á nə swìn á zɪɪ ʋ nə. ¹⁵ Pìú *Erodə də wà yoo ni ʋ yuu wa. Kɔ mù nə pɪn, ʋ pa ba pìi ba ja wá, ba bà nə con. Bɛɛ wà tɛ wà yoo fwa, kɔ nə mɛ, sə ba gv wá, kɔ yɪri nə. ¹⁶ À dàń wá pa, ba mà wá, ba ga tì wá ba dɔgv». ¹⁷ [Kɔ yà yɪ kálú, *Pakə càna mama nə yí, sə ba dɔgv bàn diè liù nədu.] ¹⁸ Ba mama tɛ twá duən, ba bubwi, ba wú: «Pa, ba gv wà tɛ, sə ba ga dɔgv Barabasə!» ¹⁹ Kɔ Barabasə tɛntə zàn ʋ sugu *Zwerizalemə tián, ʋ kəni Romə-ba nə, máná don wa. Kɔ tɛ súrí lagurɪ don nə, ʋ nə fwa. Kɔ mù nə pɪn, ba yà jɪn wá, ba kə bàn diè. ²⁰ Pilatə nə pìà, sə ʋ dɔgv Zwezi tɛ, ʋ dàń pìi ʋ kúù tì sugv, sə ʋ swìn lià tɛ con. ²¹ Lià tɛ dàń cèrí, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu

wa! Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!» ²² Pilatə kúð bwe, v swìn ba con, nəε batwa nii nə, v wú: «Bèèèe yokukwiun nə, v fwa? À mù wà yoo ni v yuu wa, ku nə me, sə ba gv wá ku yiri. À dān wá pa, ba mà wá, à ga tì wá ba dvgv». ²³ Yá là tə dān tə bubwi, ba kəni yi nə, ba wú, v pa, sə ba paa Zwezi dagarv tə yuu wa. Ba bubwiə tə kálí Pilatə. ²⁴ Pilatə ma sèe, sə v fwa ku tə, ba nə pià. ²⁵ U ma tì Zwezi, v pa ba, sə ba ma fwa ku tə, ba nə pià. U dān ga dvgv bæe tə, ba nə lòrì. U mù liù tə, v nə sugə là duən v kəni Romə-ba nə, v ga fwa lagvri də. Ku mù nə pin, ba ma kə wá bàn diè.

*Pamana ja Zwezi, ba vələ v gvri bwálí
(Matíə 27.31-34; Marəkə 15.20-23)*

²⁶ Pamana tə nə ja Zwezi, ba vəli máná tə wa, ba jérí bæe don, ba nə boŋə <Simon, Sirenə tíú>, də v naŋa gav v biàn. Ba jin ku bæe tə, ba jon Zwezi dagarv tə, ba ma zin wá, v ja pií v wulə Zwezi kwa. ²⁷ Là zənzən púé Zwezi kwa, də kana ba nə wori, ba ga zalı ba jìàn. ²⁸ Zwezi ma pií v vəvəri, v swìn ba con, v wú: «*Zwerizalemə tìàn kana-ba, á dānà ká kwi á pa à mù nə! Á kwíó á pa á mù də á bia nə! ²⁹ Máná don wá bà, ba nə wá swìn, ba wú: <Pupwən wulə də kana tə, ba nə wàrì biú ba lvrı. Pupwən wulə də ba tə, ba nə wà lvrı də mama. Pupwən wulə də ba tə, biú wà ba nyvni nə nyva>. ³⁰ Ku máná tə wa, là wá lòrì pəen, sə tə tv ba yuu nə, də ba lòrì dədwələn, sə tə də pú ba yuu nə. ³¹ Də ba nə fwa à mù, à nə yi ndə dalv nə nət, ba wá fwa á

mù, Zwerizalemè tián, á nè yí ndə dakuran nè, ba dwen nətə». ³² Pamana tə nè jə Zwezi, ba vələ, sə ba gu, máǵá tə wa, ba jin yolwanfwana bələ, də ba kə lá, ba súrí Zwezi nè, sə ba gu də wá.

*Ba paa Zwezi dagarv yuu wa
(Matie 27.35-44; Marəkə 15.24-32; Zwan
19.16-24)*

³³ Pamana tə nè vəli, ba yí bwálí tə, ba nè bonə <yuzvna bwálí> tə, máǵá tə, ba paa Zwezi dagarv tə yuu lá nè. Ba paa yolwanfwana bələ tə də dagarán bələ duən yuu, v don v jizən yuu, v don tə də v jigwiə yuu. ³⁴ Zwezi dàń ma swìn, v wú: «À nyina, ba yèrì kv tə, ba nè fwa. Kv mù yiri nè, kwèn ba cuna tə, n li n mù də ba mù pwərə wa». Ba tá kwé, ba ma tàrà v ganán. ³⁵ Lìà ziga lá, ba ywàǵá kv tə nè fwa. *Zwifə-ba yun tián tə mù wulə ba muǵa wá, ba ga swìn, ba wú: «D jon lià duən, v nè yí *Kərisə tə, Yü nè kúrí, sə v jon v tətə». ³⁶ Pamana tə də wulə ba muǵa wá, ba fàrú ba yí v yira, ba làrì diven nyunv v nè, ³⁷ ba ga swìn, ba wú: «N cíǵá nè yí Zwifə-ba pìú, sə n tətə dàń jon n tián!» ³⁸ Ba ken púpúná duən v yuu con nè, ba wú: «D tə nè yí Zwifə-ba pìú». ³⁹ Yolwanfwanv tə don, ba nè paa dagarv tə yuu, də wulə v twín wá, v wú: «N nè yí Kərisə, jon n tətə tián, sə n ga jon nèba, n kə lá!» ⁴⁰ V don tə dàń caga v nii nè, v ga swìn, v wú: «N mù, n ba Yü fən dəri, n mù liù tə, n mù də v mù mē, nè wulə tə càn tətə wa? ⁴¹ Kv yí kv twá, nè mù tutvneə nè. Kv mù nè pín, nè mù bələ tə mē, sə nè dé càn tə tə. Yá v mù wà won mama fwa, kv

nə lwara». ⁴² Kɔ kwa nə, ɔ swìn Zwezi con, ɔ wú: «Líí à yoo, mánǎ tɛ wa, n nə wá dé n pàrì tɛ». ⁴³ Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɔ n con: Zèn, n wá yà dɛ nə Yɪ *sǎn nə».

Zwezi tian tɛ yoo

(*Matìə 27.45-56; Marəkə 15.33-41; Zwan 19.25-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Kɔ nə zɪgɪ lugu fugə bələ mánǎ wa, yɪcaɔ tɛ kùɔ ba poni jə, yikunu ga púé tia tɛ mama nə, kɔ ja va dɛdɛni lugu batwa. *Zwifə-ba Yɪ *dìè mimii gǎnù tɛ cɪɪ* bələ. ⁴⁶ Zwezi bubwi ɔ kə yɪ nə, ɔ ga swìn, ɔ wú: «À nyɪna, à ken à mu tɛ n jɪun wa». U nə swìn tɛ sùràn tɛ kwa nə, nə ɔ mu zwèè. ⁴⁷ *Romə-ba pamana bíi yuu tíú tɛ nə nɪ kɔ tɛ nə tun, ɔ pɪn dun Yɪ nə, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Cígá mama, bɛɛ wà tɛ yà yɪ cígá tíú». ⁴⁸ Lalɔ tɛ mama nə twi, ba na yoo tɛ nə tun, pìl ba virí, dɛ ba zalɪ ba jìàn nə dɛ pucɔnɪ. ⁴⁹ Ba tɛ mama nə yèé Zwezi, dɛ kana tɛ nə kwé wá ba nan Galile nagwanaa, dɛ yà zɪga yɪɬɔna, ba ga ywǎnǎ won tɛ nə tɔɲa.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo

(*Matìə 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Zwan 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Bɛɛ don yà wulə lià tɛ nə bùrì bùrà tɛ wa, ɔ yɪɪ nə Zwɔzɛfə. U nan *Zwifə-ba tɪɔ don, ba nə boɲə <Arimate>. U yɪ cígá tíú, ɔ ga jə

* **23:44-45** 23.44-45 Mimii gǎnù tɛntɛ nə pwèè bwálí tɛ, Yɪ jɔɲwana yun tíàn nəkwɪa tɛ cɪɪ nə yàá zɔ, ɔ fwa *jɔɲi tɛ ɔ pɪn Yɪ nə, dɛ lià tɛ duən tɛ nə zwɪ, ba mɛ lá tɛ duən nə. Gǎnù tɛntɛ cɪɔ tɛ bɪɪ dɛ, liù mama dǎn wáá Yɪ yɪra, ɔ yí.

bıcabwanu də. U yà yi liù tē, v nə dānì, sə Yuı dē v pàrì tē. U mù bæε tēntē wà sēe, v twá v duən tē nə bürì bürà tē ba yofwanεε tē wa. ⁵² U vèli v yí *Pilatē, v ga lōrì cwəŋə, sə v gùrì Zwezi. ⁵³ U lı wá dagarv tē yuu, v kə tıa, v pəpəni kv, v kə ganpon wa. U dān ja wá va, v tún ləbəri wa, ba nə kva pìù kapan wa, ba nə tē wà liù lá ken. ⁵⁴ Zwifə-ba *sié diın tē yà bwələ. Kv mù nə pın, lià tē mama wulə ba kəni ba sírí. ⁵⁵ Kana tē nə nan Galile nagwanaa, ba twá Zwezi kwa, ba bà tē kwé Zwuzεfə, ba va ba na ləbəri tē, də nətü tē, ba nə ken Zwezi buv tē wa. ⁵⁶ Ba nə piı, ba viı, ba tanı tıralı də tıralı nuga, ba kə duən nə. Ba siı, kv kwa nə, ndə Yuı *nii yìèn tē, v nə pın *Moyizə nə, nə bırı, sə kv fwa nətü tē *sié diın nə.

24

Zwezi bwin v nan tıan wa

(Matıə 28.1-10; Marəkə 16.1-11; Zwan 20.1-10)

¹ *Zwifə-ba *sié diın tē tıkonı nə, kana tē zàn juju fuən fuən, ba zın tıralı tē, ba nə kwen, ba ja va ləbəri tē nii nə. ² Ba nə vèli ba yí lá nə, ba nı də, kapan tē bəbəli, kv nan ləbəri tē nii nə. ³ Ba dān zva ba yí lá, ba ga na də, *Yuu-Tiu Zwezi tıgtı tē təlélá lá nə. ⁴ Ba nə yà yèrì kv tē, ba nə wá swın kv yuu wa, də nəń lià bələ, ba nə zva ganpwənə, tē nə cıculı, ba twi, ba nan ba nə. ⁵ Fən dān nə zva ba, yá ba kə ba yáá tıa. Lià tē dān swın ba con, ba wú: «Bèèè nə pın, á pià liù tē, v nə wulə mıı wa, tıga wa? ⁶ U təlélá yəbə. U piı v bwin v nan tıan wa. Á pirə á liı á tıàn nətü tē, v nə swın á con, də v tē wulə Galile

nagwanaa wa. ⁷ U swìn, v wú dè, ku mɛ, sɛ ba ja *Ləzwənə-Biu* tɛ, ba pa lià tɛ nɛ, ba nɛ yɪ cuna lià, sɛ ba paa wá dagarv yuu, sɛ v ga pií v bwin v nan dɪan batwa nii nɛ». ⁸ Ba dàń ma pií ba lií Zwezi sùràn tɛ yoo.

⁹ Ba nan ləbəri tɛ wa, ba pií ba ja tɛ yièn tɛntɛ mama, ba va ba swìn Zwezi *tuntuna fugə nɛdv tɛ dɛ lià tɛ duən tɛ mama con. ¹⁰ Ba mù kana tɛntɛ, ba nɛ swìn tɛ yièn tɛ tuntuna tɛ con nɛ yɪ: Mari Madələnə, Zwanə, Zwakə nuu Mari, dɛ ba duən tɛ nɛ yɪn dɛ ba. ¹¹ Yá tuntuna tɛ bún dɛ, kana tɛ sùràn tɛ yɪ yomanan. Ku pa, ba wà tɛ cígá nɛ pɪn. ¹² Yá Piyerə dɛ kúbù zàn v dəri, v va ləbəri tɛ nii nɛ. U nɛ kwá tia v ywàń, v nɪ ganan tɛ, ba nɛ ma pəpəni Zwezi tɛ, dɛ tɛ cɪcɪ nɛ tégé tia. Ku yoo tɛ nɛ tun tɛ gwárí wá. U ma pií v va sàń.

Zwezi nan v karbia bələ nɛ Emayisə cwəŋə yuu wa

(Marəkə 16.12-13)

¹³ Ku dɪn tɛ tɛtɛ nɛ, Zwezi karbia bələ yà vələ tiv don, ba ma boŋə <Emayisə>. Ku tiv tɛ dɛ *Zwerizalemə yí kilomɛtərə fugə nɛdv. ¹⁴ Ba yà wulə ba swìn yièn tɛ mama nɛ tun tɛ yoo. ¹⁵ Ba nɛ wulə ba swìn tɛ yièn tɛntɛ, máŋá tɛ wa, Zwezi twi, v dɛ ba kə duən, ba vɛli cwəŋə tɛ yuu wa. ¹⁶ Ba nɪ wá, yá won yà cìgà, ku pa ba wà wá lwarɪ. ¹⁷ U swìn ba con, v wú: «Bèèèe yuu wa nɛ, á ve dɛ á vɛli?» Ba cwən ba zɪɣɪ, ba yéé ga ŋwìń. ¹⁸ Ba wa liù don, ba nɛ boŋə Kəleyopasə, ma le wá, v wú: «N mù cɪcɪ nɛ yɪ

* **24:7** 24.7 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nɛ v swìn.

vee, n nə wulə Zwerizalemə wa, n nə yèrì yìèn tə, tə nə tun lá, dian tətə nii nə?» ¹⁹ U ma le ba, v wú: «Bèèèe yìèn nə?» Ba ma le wá, ba wú: «Yoo tə nə yí *Nazarətə Zwezi, v nə yí Yıı nii *sùsùnù, v nə jin diàn Yıı də *Yızərayələ là tə mama yáá con, v tutunan də v nii sùràn wa nə. ²⁰ Nətu tə nə Yıı *jonwana yun tián, də là tə nə buri bura yáá tián tə nə jin wá ba pa, ba buri v guri bura, ba ga pa, ba paa wá dagarv yuu wa. ²¹ Yá nə də yá ga jə yala də, v mù yá nə wá jon Yızərayələ luv là. Yá də kv mama, zèn kv tə dian batwa nə tə yìèn tə nə tun. ²² Kv nə dwən nətu, nə púlí tə wa kana duən gwári nəba zənzən. Kana təntə vèli, kv juv tə fuən fuən ləbəri tə nii nə, ²³ ba ga na də, Zwezi tıgt tə təlè lá nə. Ba pıı ba bà, ba wú, *malıke nan ba nə, tə ga swın ba con, tə wú, Zwezi wulə v mı wa. ²⁴ Nə wa là duən, ba nə yın də nəba, vèli ləbəri tə nii, ba ga na tə yìèn tə, ndə kana tə nə swın nətu tə, yá ba wà Zwezi nı». ²⁵ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Á mù là tə, á nə ba yuu jə, á ga wà cígá pın lala Yıı nii sùsùnà tə sùràn tə mama nə: ²⁶ *Kərisə tə, Yıı nə tun tə, yá mə, sə v dé càn nətu, sə v ma zv v dun tə wa». ²⁷ U dahn ma twá *Moyizə, də Yıı nii sùsùnà tə duən tə nii sùràn tə nə, v man yoo tə mama Yıı sagı tə nə swın v yuu wa.

²⁸ Máná tə, ba nə vèli, ba bwələ tiv tə, Zwezi fwa, ndə v le v vələ yáá con. ²⁹ Ba dahn ma kálí wá, ba swın v con, ba wú: «Zıgt də nəba, yıı tua, tia yí kv zwèè». U ma zv, v zuri ba con. ³⁰ Ba nə wulə ba dé máná tə wa, v ti dipen tə, v kə Yıı lèèèe, v ga fv kv, v pa ba. ³¹ Ba yía sùrú v yuu

wa, ba nə lwarv wá ba zwèe, v jén ba yáá con. ³² Ba dàn ma swìn duən nə, ba wú: «D nə swìn də nəba, v gùlì yìèn tə dèñ, tə nə púpúní Yü sagi tə wa, v bırı nəba cwəŋə tə yuu, yá ba nə bıcan nə dé nə?». ³³ Ba bıbarı ba zàn lala, ba pıı ba va Zwerizalemə. Ba vəli ba na karbıa fugə nədv tə, də ba twá duən tə, ba kun duən nə. ³⁴ Karbıa fugə də nədv dàn ma swìn ba con, ba wú: «*Yuu-Tiu cıgá mama pıı v bwin, v nan tıan wa, v bırı v tıàn Simon† nə». ³⁵ Ba lıà bələ tə dàn ma man kv tə nə yı ba cwəŋə tə yuu wa, ba bırı ba. Ba twi, ba man də, ba lwarv də, kv yı v mù, máŋá tə wa, v nə wulə v fwı dipen tə.

*Zwezi bırı v tıàn v tvntona tə nə
(Marəkə 16.14-18; Zwan 20.19-29; Matıə
28.16-20; Tvtnan 1.1-8)*

³⁶ Ba nə wulə ba swìn máŋá tə wa, Zwezi tətə twi, v bà, v nan ba tətəŋi wa, v ga jun ba, v wú: «Bıcan sıé wá yà də aba!» ³⁷ Ba zəzəgə, fən ga zv ba zənzən, ba buŋa də, kv yı ciru nə nan ba nə. ³⁸ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə pın, kv ma gwárí aba, yá pubunyirə tə tə də ga wulə də aba? ³⁹ Á ywàŋá à jıàn də à nəε. Kv cıgá yı à mù! Á dwiən à yıra, á ga na! Ciru ba yatana də kurən jə, ndə à nə jə tə, à zıga nətən». ⁴⁰ U nə wulə v swìn kv nətv, v bırı ba v jıàn də v nəε. ⁴¹ Pupwən zva ba, ba ga tə wà cıgá pın, ba zwèe, kv nə gwárí ba tə yırı. Zwezi bwe ba, v wú: «Á ba won jə yəbə, ba nə dé, naaa?» ⁴² Ba

† **24:34** 24.34 Simon yı Zwezi karbiu Piyerə yırı don.

ma pa wá fēli kíkav, ku nə wùè. ⁴³ U jon ku, v dé ba mama tē yíá wa.

Zwezi pin tvtvni v tontvna tē nə

⁴⁴ Zwezi swìn v *tontvna tē con, v wú: «Mə ku nə, à nə swìn á con, də à nə yin də aba. À swìn də yìèn tē mama, ba nə púpúní Yü *nii tē wa, v nə pin *Moyizə nə, də Yü nii *sùsùnà saga tē wa, də gwaran saga wa, à yuu wa mē, sē tē nii sú». ⁴⁵ U sùrí ba yíá, sē ba nì yìèn tē dèń, tē nə púpúní Yü sagi tē wa. ⁴⁶ U swìn ba con, v wú: «Ku púpúní saga tēntə wa, ku wú də, *Kərisə mē, sē v dí càn, v ti, v ga pìí v bwìn v nan tian wa, dian batwa nii nə. ⁴⁷ Ku mē, sē ba zigi *Zwerizalemə nə, ba swìn v yiri yuu wa suywánú tē, ba pa luv dwíé tē mama nə. Ba bon ba, sē ba vèvəri ba kwa, sē ba ma sá ba cuna, sē Yü ga kwēn tē v li v mù də ba pwərə wa. ⁴⁸ Á yì là tē, á nə wàá á bırı, də á nı yìèn tēntə. ⁴⁹ Ku tē, à nyina nə kàn nii də à wá pa aba tē, ku wá bà á yuu wa. Yá á nə mē, sē á yà tiv tē wa, ku ja vələ, á nə wá sú də diàn tē, tē nə wá nan Yü nə, tē bà».

Zwezi Kərisə pìí v va Yü sàń

(Marəkə 16.19-20; Tvtvnan 1.9-12)

⁵⁰ Zwezi jin ba, v ja va Betani tiv con, v zìn v jìàn, v lòrì Yü, sē v fwa zəni ba yuu wa. ⁵¹ Máná tē, v nə wulə v fwa zəni ba yuu wa, v zàn v pwèè də ba, v ga zàn v di yü. ⁵² Ba də tva ba nadwana yuu, ba ga bu v nə. Yá ku kwa nə, ba pìí ba va *Zwerizalemə də pupwən. ⁵³ Dıın mama ba yáá va *Zwifə-ba Yü *diè tē wa, ba bwı Yü nə.

Yu soywánó sagı
Nuni, Southern: Yu soywánó sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa